

310412 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 8. } ఐన్నవట్టణము 1921 వ సం॥ డిశంబరు నెల 3 తేది శనివారము } No. 202
నంపుటము. ౮ } దుర్మతి నామ సంవత్సర మాగ్గ శిరమా సశుద్ధచ వితిర. } నంచిక. ౨౦౨

ప్రస్తుతము మా గోదాములందుఁడు బండారమునుండి తక్షణమే

సరఫరా చేయగలము

మాకు

మా ఆఫీసుకు నేరులో

నాయుడు, తంతికొట్టుడు,

వచ్చి మాతో కలసి

లేక

మాట్లాడుడు

టెలిఫోను చేయుడు,

బాయిలర్లు,

పోర్టు బుల్సు, ఆవిరిఎంజినులు,

సంపూర్ణమైన ఆవిరి సాధనయంత్రములు, ఆవిరి,

సెంట్రీఫూగల్ కంపులు, రోడ్ రోలర్లు, నూనె ట్రాక్టరులు,

క్రశస్త్రమైన ఎంజిల్ బర్లు రైస్ మిషిన్ల, పిండియంత్రములు, డిస్

ఇంటిగ్రేటరులు, బ్లాక్ స్టోను నూనె ఎంజినులు, పుల్లీలు, బెల్టింగులు, ప్లమ్మర్

బ్లాకులు, బెల్టింగునూనెలు మున్నగునవి

మా వద్ద సిద్ధముగా నున్నవి.

పోను నెం 108

నెం 9, సెకండు

తంతివిలాలము ఎంజిను మద్రాసు

లైనుబీచ్,

మార్షల్ సన్ను అండు కో (ఇండియా) లిమిటెడ్

ఎంజి నీరులు

కలకత్తా

మదరాసు

బెజనాడ

బొంబాయి

లాహోరు

తంజావూరు

అమృతాంజనము

తలనొప్పులకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది. ఇతర ఏవిధమైన నొప్పులను కూడ మా అమృతాంజనమును వాడి సంత మాత్రమున నయముగును. నులభ నెల 0-10-0 అగాలు

మోహనీతైలము

సీసా 1-8 0-12-0

తామరతైలము

శబ్ద 1-8 0-8-0

వండ్లపొడి

శబ్ద 1-8 0-2-0

అమృతాంజనం డిపో,

బొంబాయి మదరాసు.

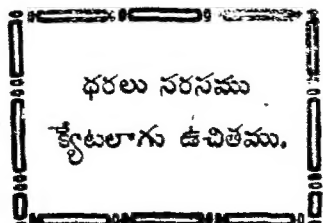
పిండికాగముతోటా కుపాకి ముద్రసిద్ధముగు కంపెనీవారిచే
కేసులద్దది. (8068)

శాసావిధములగు రిజిస్టర్లు. ఆరులేక విడుదలౌటయె
క్కునది. [స్థాపితము ౧౮౬౩ సం.

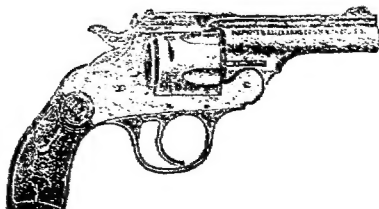
౧౨ సెంటు.

నాళము-3౨, 3౪, 3౬ అంగుళములతో దొరుకును.

ధరలు సరసము
కేటలాగు ఉచితము.

చిన్నచి. కేబుల్ టెలుగ్రాఫ్ లిగిషివి కూడ దొరుకును.

యం. వి. రామానుజం కెట్టి అందు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు

ఆరోగ్యములకు గాను

మీరు-

219

తక్షణమే

ప్రాసిన కపాట ఖచ్చలు కూడను అవేక్షించక ఇప్పుడే మీద ఒక ప్రతి "కామశాస్త్రము" కంపెనీదము.

త్వరకుదుడు!

వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ,

అతంకెక్కిన యావధాలము, 28, బ్రాడ్వే, మదరాసు

Awarded First Class Certificates and Gold Medals by the South Indian Ayurvedic Conferences and Exhibitions 1919, 1920 and 1921.

"SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA"

(REGISTERED)

THE WONDERFUL DISCOVERY IN THE MEDICAL WORLD.

For all "Acute" and "Chronic" Diseases.

—PREPARED SCIENTIFICALLY BY AYURVEDA RATNA, PANDIT N. V. SRIRAMA CHARLU, PH. D. Sc—

(Sole Proprietor and Senior Phisician of the Madras Ayurvedic Pharmacy.)

This unparalleled and Ancient medicine is prepared in exact accordance with Ayurvedic and Western Modern Principles carefully tested and standardised by expert analysts and found to be an unrivalled Elixir for the general prolongation of life, and particularly a guaranteed remedy for nervous Debility, Skin Eruptions, Eczema, Vertigo, Loss of Nerve Power, Vigour, Memory and Appetite, Depression of Spirits, constant Mental Misgivings, want of spirit and energy, Melancholia Rheumatism, Gout, Paralysis, Insanity, Hysteria, Dropsy, Diabetes, Piles, Asthma, Consumption, Dyspepsia, all sorts of urethral discharges, Acute or Chronic, Irregular menses of all kinds and all men and women's ailments, etc. This is the only safe and reliable remedy for all diseases resulting from youthful indiscretions and loss of Vitality. It imparts New Life and Energy by increasing and purifying the blood. It contains such valuable ingredients as Siddha Makaradhwaja, Mukta, Suvarna, Loha and vegetable Drugs. This can be taken also as a Tonic by every one of either sex without any restrictions of Diet, Season or Climate. Complete Directions are sent with Phial. One Phial of 60 pills (for a complete cure), Price Rs. 10 (Ten) only. V. P. Extra.

Apply to:—Ayurvedic Ratna Pandit N. V. Srirama Charlu, Ph. D. Sc.

Telegraphic Address:—"KALPAM" MADRAS.

THE MADRAS AYURVEDIC PHARMACY,
Post Box No. 151, Madras.

ఏకమూర్తికావ్రయోగమునట్లు - పర్యోగములకును

నైద్యుల సహాయము లేకనే ఆరోగ్య మొనగడి

"దేవామృతరసము"

(3212)

ఇయ్యది సిద్ధులచే నుపదేశించబడి వామూరికలచేత నూతనముగ తయారుచేసి వేసకేలుగా విక్రయముచున్నది. ఏదిగ
మైన పద్ధతులేక మనుష్యులకు దచ్చెను సకలరోగములను వాగుచేసి ఆరోగ్యోత్సాహప్రకటన బడసియున్నది. ఉపయో
గించెడి విధానమును బుడ్డి నెంటు పంపబడును. అర అవున్సు బుడ్డి ౧ కి రు. ౨. కాలు అవున్సుబుడ్డి రూ. ౧ మాత్రమే.
ఓ. పి. చార్మ ప్రత్యేకము. వలయు వారలు

దేవామృతరసము కంపెనీ,

(ప్రాప్తైటరు: ముఖుట్ల నరసింహాచార్యులుగారు, కరూరు, ఎస్. వి. ఆర్. తిరుచినాపల్లి రోడ్డు.

వర్తకులకు ఫ్యాక్టరీ దారులకు విజ్ఞప్తి.
సంవత్సరాంతమగుచున్నది.

అక్కంటుబుక్కులు.

తెడల్పు

చిత్రాచరణము.

రబ్బరు స్టాపులు.

తెలుగు పేకర్లు

కవర్లు.

కార్డులు.

కట్టి పుస్తకములు.

వస్త్రాలు సరసమైనధరలకు అతిశీఘ్రముగ తయారుచేసి యివ్వబడును.

ఆర్డరు ఇవ్వండి

ఆర్డరు ఇవ్వండి

వాణి ప్రెస్, ప్రింటర్స్, బైండర్స్, Etc., బెజవాడ.

మిక్సింగ్ ఫ్రమ్ వేరరు యిండియా వేరరును మెదడునకు చూప గలగుట
కుమారులను వదలుటకు వాడకకర్త హెచ్చరించును తల వెండ్రుకలు మిక్సింగ్
మాగ నిగనిగలాడుచుండుటకు ప్రతిష్ఠియును ప్రతిభద్రుడును ముఖ్యముగా

కామినియా ఆయులు (రిజిస్టర్డ్)

తల వెండ్రుకలకు నూతన సాంద్ర్యమును కలిగించి దానిని వాగుగా పెంచుటకు
తగిన శక్తి తలచుకొనుచు కలవు. మందును పోగొట్టును. కొంచెములకు వట్టు
వంటి మెత్తదనము నిచ్చును. మెదడునకు చాలచల్లదనమును కలిగించును. తల వెండ్రుక
గుటుకుల కండ్లకు కలుగు ముత్యమును పోగొట్టి నూతన శాంతిని కలిగించును

కామినియా ఆయులు తలనూనె అన్నిటిలోను శ్రేష్ఠమైనది. శ్రీలంకను పురమ
లకును, వెల్మ్యుండికి నునకోవకారము మొనరిం చినది.
నేడు వీని నుపయోగించుచుండు.

తల వికలుగ్గి 1.0-0 ని. పి. చార్మ 0.5-0 అణాలు.

మాడుబుడ్డు 2-10-0 ని. పి. చార్మ ౫ 0-12-0 అణాలు

సోర్ ఏకెంటు.

ని. పి. మడియార్డర కమిషను యు 0.2-0 ప్రత్యేకము.

అంగ్లోయిండియను డ్రగ్ అండు కెమికలు కంపెనీ.

D 126 W 100.

155 బాహ్యునగిడు, హంబాం.

"అద్భుత ఔషధ ఫలదర్శిని"

ఇది మంచి ఆకర్షణకరమైన పుస్తకము. ఈ పుస్తకము
ప్రతి మనుజునకును ప్రతిదినమును మిక్కిలి పురయోగకరము
ఇది చూచుకొనుటకు వాతకము, పుట్టివ తేదీ, నక్షత్రము
మొదలగునవి అప్రసరములేదు. సులభమైన తెలుగులో వ్రాయ
బడినది. గొప్ప నర్సిఫికేటులను పొందినది. తెల 1 రూ
ప్రస్తుతం ఏలూరు సబ్ బడ్డిగారు అతి శారాయణరావు
పంతులు ఓ. పి. డి. ఎల్. గా రిట్లు వ్రాసినది. "రాగల దాని
తెలిసికొన గోరువారికి యీ ఔషధవ్యక్త ఫలదర్శిని సులభము
కలిగించునని వాగ్దేయము." పుస్తకమును నులయువారు
దిగువ చిరునామాకు వ్రాయవలయును.

తాతా జ్యోతిషవిద్యాలయము.

2936

వోడవరం, విశాఖపట్నం, కర్ణా

శ్రీ చాలగంగాధర తిలకుగారి

సెక్యూరటి కేసు

స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు

ప్రతి 1-కి రూ. 0-14-0.

పండిత మదన మోహన మాళవ్య

గారి జీవితము, పంజాబు అల్లరి

ప్రతి 1-కి రూ. 0-8 0.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండునెచ్చు,

392, ఎన్.బి.నెడు, చెన్నపురి.

రంజితిలానా:- వావిళ్ల, మదరాసు.

(1487-547)

త్రివృత్ లేహ్యము

త్రివృత్ లేహ్యము: చిప్పిల్లలకు ముసలివారికి

సుఖముగా విరచనముచేయును.

త్రివృత్ లేహ్యము: మూలవ్యాధులను బోగొట్టును.

త్రివృత్ లేహ్యము: ప్రతిరోజులలోను బుచ్చుకొనిన

సుఖవిరచనము అగును.

త్రివృత్ లేహ్యము: విరచనావధములలో కల్ల మంచి

దని చిరకాలావధములకు కల్పనానుభూతి

చెప్పియున్నాను. అతీర్థభోజనము, వేళ్ల

తప్పిన భోజనమునల్ల బాగా జీవుగాక

తేగులలో ఉండి, కడుపుపొంగు, అన్నము

ఇవ్వములేకపోవుట, అశక్తి మొదలగు గుణ

ములుగలిగి ఉన్నపుడు త్రివృత్ లేహ్యము

బుచ్చుకొనిన ఒకటి రెండు విరచనము అగు

నట్లుతేసి తేలిక గలిగించును.

10 తులముల వెల రూ. 1-0-0

40 ,, వెల రూ. 3-0-0

క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీవతి

బి. పి. ఎం. బి. సి. ఎం.

మేనేజింగు డైరెక్టరు,

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)

(సి) 19, హార్బర్ రోడ్డు,

మాంటుగోడ్ - మదరాసు.

అద్భుతము (1842)

బంగారు, వెండి, రత్నము

ల నగలును, యితరవస్తువులును,

వాతనుఇచ్చినపుచ్చుకొనెకముయివ్వబడును

ఉమిడి - రామయ్య శెట్టి

గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

25, చెనాబజార్ రోడ్, మదరాస్

నగలు వాణ్యముగాను భూచీఫోడను సరియైన ధరలకు

తయారుచేసి విక్రయించుటకు నుంచుచును. తయారున

లేనివాటిని అతి శీఘ్రముగ అర్జకు మేరకు తయారుచేసి

యివ్వబడును. ఒకసారి అర్జకు యిచ్చి నగలు తయారు

చేసికొన్న వారివలన మానవ్యము తెలిసికొనవచ్చును.

మహాత్మా గాంధీగారి ఆరోగ్యసాధనము.

ఆరోగ్యవచనములు, చికిత్సలు ఆరు 28 విషయములు

సులభమైన శైలిని వ్రాయబడినది. తెల రూ. 0 8-0 లు.

స్వరాజ్యగీతములు: పాడిన బహు ఆనందమును

ఉత్సాహమును కలుగజేయును. తెల రూ. 0—8—0 లు.

స్వరాజ్యమేళరణ్యము తెల ,, 0—8—0 లు.

హౌదపస్వరాజ్యము తెల ,, 0—10—0 లు.

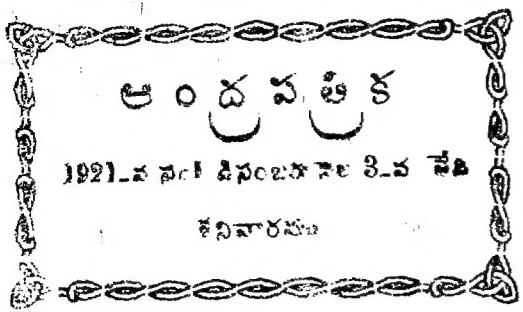
వ్యాపారులకు బహుగా కమిషను ఇచ్చెదము.

గిరి బ్రహ్మ, ప్రేమనన్న, త్రిప్లి కేసు - మరాఠసు.

9, 10, 11, రత్నబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

Mint Post, G. T. MADRAS.

ఈ అపూర్వ గ్రంథములో జర్మనీ గారడీ, యొగవృక్షి
హస్తలాఘవము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంద్రకాస్త్రము,
భూత ప్రవృత్తి, యంద్రములు, అమెరికానారి చీట్లకేక తమ
పాతా విశ్లేషణోదవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని
మాయముచేయుట, మామిడి చెట్టును ప్రక్షింబుట, దీప్తముతో
శమాధియుగుట, కరీరములేని కలకాండచేత మాటలాడించుట,
భూమిమైన గజములమీద గాలిలో మనుష్యుని విరాధారముగా
నిల్పుట మొదలగు విశ్లేషణలు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథ
మును చదివిన అశ్విన్యూతముగా మేటికే నేయగల రని గ్యారంటీ
యిచ్చుచున్నాము. దీనికల రూ 4-0-0 కా. (2112-688)
పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, డింగ్లీషు (గుంటూరుజిల్లా

సేలందుల బ్రాహ్మణేతర సభ

సేటిదివము ద్వితీయ సేలం మండల బ్రాహ్మణేతర సభ ఓ తనికాచలం శెట్టిగారి అధ్యక్షత క్రింద జరుగును. మంత్రులును, జస్టిసు వత్తునాయుడుగారు సర్ పి. త్యాగరాజు శెట్టిగారును సభకు హాజరయి యుందురు. సేతమున జనించిన క్రస్తుతి సందిగ్ధ స్థితిలో, అధ్యక్షు లెట్టి సాధన మార్గముల దెలిపెదరో యని పరిశీలించెడివారు ఆశాభంగు లయ్యెదరు. స్వరాజ్య సంపాదన మన్ని కక్షములవారి ఆశయ మునుటకు సందియము లేదు. ఇందు నిమిత్తము జస్టిసు వత్తునాయుడు రేమార్గ ములంబించి కలదిరో, ద్వంద్వ క్రతువులు యిట్లుండునోనోన దాటెదరో, జేతమునం దంటును వ్యాపించియున్న అశాంతి దొలగి ప్రజలకు స్వాతంత్ర్య సౌఖ్యము త్వరితముగ లభించుటకు సులభ మార్గ మేమియో, మొదలగు విషయములను సేటకురుచుటకు మాధుగ, అధ్యక్షులు నిరాకరణోద్యమమును తదవలంబకులను దూషించుటలో తమ యువన్యాసమును చాలవరకు నిలిపివెచ్చిరి. ఈ మార్గము సులభముగద. అధికారులకు క్రొక్కతాళము వైచుట కష్టము లేదని. జాతీయ పున్న ర్పాణ సమన్వయ గూర్చి చర్చించుట అంత సులభము గాదు జస్టిసు వత్తునాయుడు పునర్నిర్మాణ మార్గమును సూచించి, ప్రతిపాదించుచున్న. ప్రజాభీష్టమును సంతకములు వారికినిగాదు. ఆవిషయమున వారికి బ్రాహ్మణులయినను బ్రాహ్మణేతరులయినను సుకృత్యము. చీరాల పేరాల ప్రజలలో సభక సంఖ్యాకాలు బ్రాహ్మణేతరులు, వారు తమయభీష్టమును వెల్లడించిరి. మ్యునిసిపాలిటీ యక్కర లేదని ఏకగ్రీవముగ తీర్మానించిరి. విన్నవముల బంపిరి. మ్యునిసిపాలిటీ దీసివేయుదని, బహుభంగుల వేడిరి. మొరలిడిరి. ప్రయోజనముగానక, యూరువిడిచి వెలిపోయిరి. కలుకష్టముల కోర్చిరి. వారు కడిన కష్టములు రాతిగుండెల నయినను కరగించెను. ఆసేతు హిమాచల వర్షంతము చీరాల ప్రజల కష్టముల గూర్చి సాధుభూతి జాపబడెను. స్థానిక సమన్వయ జాతీయ సమన్వయయ్యెను. కాని జస్టిసు అధికార వర్గము చలించలేదు.

వారికి క్రజలవై జాలికలుగ లేను. ప్రజాభీష్టమును వారు తృణీకరించిరి. ఎవరికిని అక్కర లేని మ్యునిసిపాలిటీని వారు భరించి తీరవలయునని ప్రతిము జూపిరి. మ్యునిసిపాలిటీ ఎక్కడ? చీరాల మ్యునిసిపాలిటీ నిర్మాణవ్యయయ్యెను. ప్రజలు లేని ఎంతకాల మీ జస్టిసువర్గము పరిపాలించె ప్రజల యిష్టమును కనుగొనకుండ మ్యునిసిపాలిటీ విధించి, పిమ్మట వారు వలదు వలదన్నును యిష్టించుట, పాలనా సూత్రముల కన్నిటికిని అధికారము చేకకగనే దుర్వినియోగము చేసి, జనుల ప్రాప్త సేరిపో, పిమ్మటనయినను సవరించుకోవడం? అటుల జేయుట ప్రతివక్తులలో వస్తుండును. ఈ సంస్కరణములలో బనియే లేదు. నిరంకుశ నిధానమే ఎల్ల కాల ముండవలయును. ప్రతివక్తుల సవరించుకొనుట సంధుమా ఆనావకాము లిది

వరకు తటస్థించియుండెను. శాసనసభలో నిటీవలకే, చీరాల మ్యునిసిపలు సంఘమును తీసివేయుటకు తీర్మానము ప్రతిపాదించియుండ, జస్టిసు వత్తునాయుడును మంత్రులును జైచిత్తమునయినను పాటింపక తీర్మానమునకు ససేమిరాయనిపలికి, దానిని ప్రోసివై చిరి. ప్రజలకు భిన్నముగ ప్రజా పరిపాలనముండ జాలద. ప్రజల యభిమతమును నిరాకరించి, నిరాధారముగ స్వకరిపాలనా సాధమును నిర్మించునెంచుట గాలిలో మేడల గట్టుటవలె నుండును. స్వకరిపాలనపు మూలసూత్రమునయినను గ్రహించినటుల ఆచరణయందు తాము జాపలేక బోగా, సత్వరస్వరాజ్య సంపాదనమునకు ధర్మ మార్గముల ననుసరించి పాటుబడుచున్న సహాయ నిరాకరణవలంబులను బ్రాహ్మణేతర సభాధ్యక్షులు తూలనాచుట, వారింతవరకు సలిపిన చర్యల కనుగుణ్యముగ జేయున్నది. తనికాచలం శెట్టిగారి విమర్శనము జూచిన, సహాయ నిరాకరణోద్యమ సూత్రముగాని, గాంధీమహాత్ముని మతముగాని వారి కగమ్యగోచరముగ నున్నదని కనుగొనవచ్చును.

ఏమియుచేతగాకున్న వెక్కిరింపుచును సామ్యమున, గాంధీ మహాత్ముని తత్వమును ఉపవాస ప్రతీకమును, శెట్టిగారు పరిహసించిరి. మద్రాసు శాసన సభ్యులగు యస్. సోమసుందరపిళ్లెగారు వీరికి గుర్తప్రాయాలు. చీరాల తీర్మానమును గూర్చి ప్రవంగించుచు, పిళ్లెగారు సహాయ నిరాకరణవలంబులను నాల్గుతరగతులుగ విభజించిరి. మొదటి తరగతివారు ఉద్యోగ, ధన సంపాదనాది లాభముల నాశించెడివారు. రెండవతరగతి వారు తప్పుకారిని బడిన వారు. మూడవవారు ఉద్యోగులను నిజమని నమ్మెడివారు. నాల్గవవారు గాలి ఎటుల విసరిన, అటుల నడచెడి వారు. ఈ విభజనమును శెట్టిగారు ప్రతిపాదించుచు, మొదటి తరగతివారిలో స్వరాజ్యమునం దుద్యోగముల నాశించెడి వారిని శెట్టిరి. స్వరాజ్యమునందు లభించెడి ఉద్యోగముల నాశించి, సహాయనిరాకరణోద్యమమున శరణ వారింపజెలకు గజపించురు. అధికారులు విధించెడి నిర్బంధములు వీరి పాలబడుచున్నవి గాని, సహాయనిరాకరణోద్యమము వీరికి చేకూరుట లేదు. జేతమాతకు త్వరగ బంధవిముక్తి గావించవలయు నను ఈస్పితమే సహాయ నిరాకరణవాదులను త్యాగిలుర గావించుచున్నది. మొదటితరగతివారు జస్టిసు వత్తునాయుడు క్రధానసాన మాక్రమించుచున్నారని చెప్పిన అతికియించును. ప్రజాసామాన్యము సహాయ నిరాకరణమునవలంబించియుండ, యుద్యోగాభిలాషులు మాత్రము జస్టిసువత్తునాయుడు జేతుచుండుటకన్న, వేరు నిదర్శన మేమి గావలయును? రెండవ తరగతిలో ఆంధ్ర జేతపు రయతులను, వైశ్యులను వీరు శేప్పి. ఇరు తెగలవారును బ్రాహ్మణేతరతే. వారికిగిత జ్ఞానము లేదని శెట్టిగారు తలచుట, బ్రాహ్మణేతర ప్రజలయెడ వారికి గల గౌరవభావమునకు నిదర్శనము. ఉద్యమమును నిజమని నమ్మిన సహాయనిరాకరణ వాదులుగూడ కొందరు గలరని తలచి, వారిని మూడవతరగతివారిలో శెట్టిగారు జేర్చుట, గ్రుడ్డిలో మెల్లగ నున్నది.

ఈ సందర్భమున ఒక్క సంజేహ ముదయించుచున్నది. మెన్టను కమిటీవారు, బ్రాహ్మణేతర ప్రాతినిధ్యముగరించి విచారించుట కీరాజధాని వచ్చినపుడు, జస్టిసు వత్తునాయుడు సభ్యులను బహిష్కరించియుండిరి. “ఈ రాజధానియందు బ్రాహ్మణేతరులు సహాయ నిరాకరణము నవలంబించిన సమయ మిది మొక్కటియే” అని తనికాచలం శెట్టిగారు నుడుపుచున్నాడు. అటులగుచో, సైన్ దలిపిన తరగతులలో జస్టిసు వత్తునాయుడు నే

తరగతిలో శేర్పవలయునో, తనికాచలం శెట్టిగారు జేర్చుకుండుట ఉపన్యాసమున కెంతయేని కొరం తగనున్నది. “బ్రాహ్మణులకు స్వాటు జేయవద్దు” అను క్రకటనలను ఎన్ని కల సమయమునందు కావించిన జస్టిసు వత్తునాయుడు ఇంకొకమారు సహాయ నిరాకరణము నవలంబించిరిని జేప్పవచ్చును. దీని సేత ర గ తి లో శేర్పవలయునో? సహాయ నిరాకరణ కార్యక్రమపు లాభములు తనికాచలం శెట్టిగారికిగూడ గోచరించినవి. ఈ రాజధానిలో కల్లంగడుల వేలమునందు బడ్జెట్టు అంచనాకన్న పదిలకుల రూపాయిలు తగ్గిపోయినటుల శెట్టిగారు రంగీకరించు చున్నారు. నిరాకరణ కార్యక్రమమునందు నిర్మాణభాగము కలదని, వీరంగీకరింపక తప్పుదయ్యెను. రాజమును త్రిప్పుట, కద్దన వత్తుమును తయారుజేయుట నిర్మాణభాగమున చేరియున్నటుల వీరు నడిచిరి. సహాయ నిరాకరణోద్యమము బ్రాహ్మణేతరులకు మరణతుల్యమని, వీరు వర్ణించిరి గాని, నిజ మూలోచించిన బ్రాహ్మణేతరుల కిది అమృతప్రాసాదమయింది. రాజమువలన, ప్రజలనేకులకు చేరింపకపని దొరికినది. తామబాధితులకు జీవనము లభించుచున్నది. నేతపక్షముకు ప్రోత్సాహము గలుగుటవలన, నేతపనివాండ్రకు జీవనాధారము లభించినది. కట్టుకొనుటకు బట్ట, కడుపు నిండ తిండి లభించునని, ప్రజలీ పుడు పంపింపించుచున్నారు. జాతీయవిద్యకు ప్రోత్సాహము గలుగుటచే జనసామాన్యమున కుపయోగకరముగ విద్య లభించుచున్నది. మద్యపాన దురభ్యాసమునకు నిరుత్సాహము గలుగుచే, ప్రజలు దుఃఖములు నుండి ముక్తులగును, గౌరవి మహాత్ముని, సహాయ నిరాకరణోద్యమమును కొనియాడుచున్నారు. ప్రాచీనచారిత్రములములమున తగవులతి సులభముగ నివారణయగుననియు, ఇకముందు వ్యాజ్యముల పాదము మూలమున వ్యర్థముగ నిల్లును గుల్ల జేసికొన నవసరము లేదనియు, ప్రజలు భావించుచున్నారని అన్నిటికన్నక, ఆశోక్త్యుతికి నిరాకరణోద్యమ మెంతయు నడుకూలించుచున్నది. విహిక సౌఖ్యమునేగాక, ఆయుష్షికానందమును గూడ, నిరాకరణోద్యమ మొనగగలదనియు, తాము తరించుటయగాక, ప్రపంచమును గూడ తరింపజేయ గలుగుచున్నారాడ, బ్రాహ్మణేతరులు, బ్రాహ్మణులు, హిందువులు, మహమ్మదీయులు మొదలగు సంఘములవా రెల్లరును సువ్యభ్యుచున్నారు. దూరదృష్టిగల సాత్త్విక జేతీయులు సహాయ నిరాకరణోద్యమమును వైచిత్ర్యమని భావించుచు, ఈ యుద్యమమునకు విజయము గలిగిన ప్రపంచమున ధర్మమునకు విజయము గలుగునని ఆతురము జూపుచున్నారు. ఈసందర్భములలో బ్రాహ్మణేతరతే యుద్యమమును విషతుల్యముగ భావించజాలరు. సహాయనిరాకరణము గలిగిన వారిలో కొందరకు మాత్రము, ప్రజలలో గలిగిన అనూన ధర్మప్రభావము విషప్రాయముగ గనుపించిన గనుపించవచ్చును.

మరణ కారణము

మోతలాఖయిదీలు ఊపిరాడక చనిపోయిరిని బల్లిన వారికుపురు వైద్యోగ్యులు మాత్రమేగాదు. డాక్టరు ఒకనరుగారు గూడ నిటులనే బలికిరి. గాలి ఎక్కడను చొరటకు పీలులేని పెట్టెలో ననేకులకు కూరుటచే, ఊపిరాడక బోయినందున మరణము తటస్థించెనని వీరు తమ సాక్ష్యమున నుడిచిరి. ఖయిదీలు దృఢకాయులని గూడ వీరు చెలిపిరి. తీగ అల్లికను దీసివైచినను, మనుష్యులను కొనిపోవుట కిది బనికీరాదని. మరియొక

నిద్రాసముగూడ ఏరు కనుబడిచిరి. 1711 సంబంధ పెట్టెలో ఏరును మరీ ఏడుగురును కలసి తలుపులు మూసి రెండుమైళ్లు ప్రయాణము చేసిరట. ప్రయాణము మిగుల సహజముగ నుండెననియు, గాలి ఏమూలను దూరుట లేదనియు, వెలుతురు లేదనియు, రెండుమైళ్లకన్న నెక్కుడు దూరము బోవుటకు తమ కష్టము గలుగ లేదనియు, ఏరువలికిరి. ఎనిమిదిమందిగలసిరెండుమైళ్లదూరము ప్రయాణము చేయవచ్చుడే ఊపిరిఆడకబోగా నూర్గురు ఖయిదీలు వందలకొలది మైళ్లు ప్రయాణముచేయవచ్చుడు వారి దురవస్థ ఎటులుండనో వర్ణింప దరముగాదు. ఇతర పెట్టెలలోగూడ నూర్గురు ఖయిదీలు రెండు గంటలయినను ప్రయాణము చేయవలెదని, ఏరు దెలిసిరి. పెట్టెకు నడికప్పున నున్న తీగ అల్లిక తీగ అంగుళముల నిడివి గలదట. అది దుమ్ముతోను రంగుతోను మూసి వేయబడెను. మువ్వరు వైద్యులీ తీరున సాక్ష్యమిచ్చియుండ, మరణ కారణము గూర్చి సందేహముండుటకు వీలులేదు కాని, ప్రభుత్వము వారు రెండవ ప్రకటననులో ఊపిరాడక మరణము తప్పించె నను సిద్ధాంతము నే కారణముచే సందేహించిరో తెలియకున్నది. ఇటువంటి పెట్టెలలో నివసరకు ప్రయాణము చేసిన ఖయిదీల సాక్ష్యము గూడ గ్రహించబడెను. వారు దెలిసిన సంగతుల బట్టి యిట్టి యమానుషప్రవర్తన మితరు మున్ను గూడ గలదని, విశేషమగుచున్నది. ఇది గ్రాస్త్రగాదు. అప్రతికూటియను ఖయిదీ సాక్ష్యమిచ్చుచు, వెంకటేశ్వరునిగొప్పిదేవుని పెట్టె తలుపులు ప్రదేశమునందును తెరువలేదనియు, జయిలుకు తేరిన పిమ్మటనే నీ రిచ్చిరినియు, ఇతరులు మూర్ఖబోయిరినియు, కోయింబతూరు తేరిన పిమ్మట వారు లేవగల్గిరినియు, చనిపోదుమని వారు తలచిరినియు, బలికెను. అహమ్మద్ అను మరియొక ఖయిదీ సాక్ష్యమిచ్చుచు దారిలో తనకు స్మృతి దప్పెననియు, కోయింబతూరు స్టేషను ప్లాట్ఫారముమీద ఒకగంట కూర్చుని పిమ్మట జయిలుకు వెడలితి ననియు బలికెను. మరియొక ఖయిదీ, తనకు చెమటలు పోసెననియు, ఊపిరాడ లేదనియు, నుడివెను. దేశీయుల ప్రాణముల నింత చులుక గజాచుట కరిపాటియైనది. సంస్కరణములవలన కరిపాలనా దృక్పథము మారియుండలేదు. స్వరాజ్యసిద్ధి వెంటనే గలుగవలయునని దెలుపుటకు వేరు కారణములతో బని యేమి? దురభిమానగ్రస్తులు గానివారల కీ నిద్రాస మొక్కటిచాలదా?

చిత్తరంజన దాసుగారి సందేశము.
అహమ్మదాబాదు కాంగ్రెసుసభ కధ్యక్షులగు చిత్తరంజనదాసుగారు కాంగ్రెసు ప్రచారకులకొక సందేశమును, వంగదేశీయులకు మరియొక సందేశమును పంపుచున్నారు. దౌర్జన్యరహిత సహాయనిరాకరణోద్యమాదర్శము నెన్నడును మరచిపోవలసి, కాంగ్రెసు ప్రచారకులను గానుగారు హెచ్చరించుచున్నారు. కోవకారణ మధికమగునపుడు, మనోవాక్యాదు కర్మలందు అహింసను కొనసాగించుట మిగుల కష్టముగనుండును. అయినను అహింసావలంబనముపై ననే విజయ మార్ధారథ యెన్నడనియు, ప్రతిప్రచారకుడును అగ్రహము నదుర్మొనుటకు తగినబలమును సంపాదించవలయుననియు, ఏరుదెలిసిరి. ప్రజలు అహింసాపథము నతిక్రమింపకుండ జేయలేనంతవరకు, సహాయ నిరాకరణోద్యమము అపజయము గాంచునని దాసుగారి యుద్దేశము. దాసుగారు ప్రస్తుతస్థితి గూర్చి అధైర్యపడుటలేదు. వంగదేశ ప్రజలకు

వంపిన సందేశమును, ప్రజలీపుడు వరీక్షయందు న్నారనియు, వారు కష్టముల నన్నిటిని సంతసముతో భరించుచు, ఓరిమిగలిగి యుండవలెననియు, అధికారవర్గ మెటుల ప్రవర్తించినను వంగదేశ జాతీయవాదులు తమ లక్ష్యము నెన్నడును మరచిపోవలరనియు, కాంగ్రెసు సభ విధించిన కవిత్వ కార్యమును వారెన్నడును కఠిన్యజింప గూడదనియు, దాసుగారు హెచ్చరించిరి. కాంగ్రెసు కార్యమును వాలంటీరులే కొనసాగింప గలుగుదురనియు, స్త్రీలయినను పురుషులయినను, వృద్ధులయినను చిన్నవారయినను వాలంటీరులే ననియు, కాంగ్రెసు సేవలో తాముగూడ వాలంటీరులమేననియు, కొలది రోజులలో వంగదేశమునందు వదిలక్షలమంది వాలంటీరులు చేరెదరని తాము నమ్ముచున్నామనియు, దేశసేవ భగవంతుని సేవయననియు, భౌతిక ప్రభుత్వ ప్రకటన మేదియనినను, భగవంతుని పూజ నాటక కరుప వీలు లేదనియు, తేటపరిచిరి. వాలంటీరు సంఘముల నడగద్రొక్కటకు వంగదేశ ప్రభుత్వమువారు ప్రచురించిన యుత్తరపునకు దేశనాయకుడగు చిత్తరంజన దాసుగారు తగిన ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి. నిర్బంధాజ్ఞలు, క్రూరసంకల్పమును బలపరుచుటకే లోడ్డునునని వంగదేశ చారిత్రము, తెలుపకనే తెలుపుచున్నది.

మెయిలుపత్రిక వెటపు
జాతీయసేవక సమీతులను ముద్రాను రాష్ట్ర చివ్రచుటకు ప్రభుత్వమువారు దాను మెయిలుపత్రిక

వ్యాకులత జూపుచున్నది. చెన్నపురియందు, కలకాత్ వాలంటీరుల సంఘములు రెండు గంటల రోడుసంఘముల నింకను నిలువనిచ్చు. మెయిలుపత్రిక కేంతయు కష్టముగ దోచుచున్నది. వేల్పు యవరాజుగారు చెన్నపురికి రాజాపు మాసమున వచ్చుచుండగ, బొంబాయిలోవలె నిక్కడను రాజద్రోహము ప్రదర్శితము గాకుండుటకు, ప్రభుత్వమువారు రేమి చర్యల దీసికొనదలచిరిని మెయిలుపత్రిక ప్రశ్నించుచున్నది. సేవక సంఘముల నడచివైచుటలో, మద్రాసు రాష్ట్రము వెనుకబడినచో, నవఖ్యాతి గలుగు నేమోనని, మెయిలుపత్రికకు వెటపు గాబోలు!

కార్మికులు : స్వరాజ్యము
జోసెఫ్ బాప్టిస్టాగారి ఆధ్యక్షతక్రింద జరిగిన ప్రేక్షా యూనియను కాంగ్రెసుసభ క్రింది తీర్మానము గావించినది. "హిందూదేశ ప్రజలు స్వరాజ్యము బొందుటకు తరుణ మిచ్చు తరుణించెనని, కాంగ్రెసుసభ ప్రకటించుచున్నది." దేశమునందన్ని తరగతులవారును స్వరాజ్య సంపాదనాభిలాష నీతీరున కనువరుచుచుండ, బ్రిటీషు ప్రభుత్వమీ విషయమై ఎంతకాలము మూకీభావము వహించునో? స్వదేశ ప్రతానప్రాసమును గూడ కార్మికు లవలంబింప నిశ్చయించుట శుభసూచకము.

అసహాయోద్యమము
చిత్తరంజనదాసు గారి ప్రకటనము
కాంగ్రెసు ప్రచారకులకు హెచ్చరిక.
డికెంబరు నెలలో జరుగనున్న దేశీయ మహాజన సభ కధ్యక్షుడుగా నియోజింపబడిన వంగరాష్ట్ర అసహాయ ప్రధాన నాయకుడు శ్రీరామ చిత్తరంజనదాసుగారు కాంగ్రెసు ప్రచారకుల కీ ప్రకటనము గావించిరి. దౌర్జన్యవిరహిత మగు అసహాయోద్యమ ఆశయమును మిగిల్చుచు త్యజింపవల దనునదియే

వారోలిపలకును కడపలకునై యున్నది: దాని ననుసరించుట కష్టసాధ్యమున నేనెరుఁదను. కొన్ని సందర్భములందు ప్రతికక్షుల త్యధికమగు నాగ్రహమును కలుగ జేయుదురు. అట్టివేళలందు ప్రతికక్షియా (మనోవాక్కర్మలు) దౌర్జన్యమును పరివృజించుట మిక్కిలి కష్టముగా నుండును గాని యుద్యమసాఫల్యమునకు దౌర్జన్య పరిత్యాగమే ప్రధానముగాన ఎంతటి అగ్రహకారణము కలిగినను కాంతిని గోలుపోకుండుట కవలయును మహాస్వేచ్ఛయును కాంగ్రెసుసంబంధులందరును అలవరచుకొనవలెను. అసహాయము యెరుఁదవై నాగోపించుటకు మనము చాల సలఁడియున్నాము. ఏ నగరమునందైన అల్లరులు జరిగినచో నుంచుట లాగ్రహపర కతులైన లోపము వారిమీద త్రోయుదుము. ఈ నుండు రులు గూడ భూతీయులే అను విషయమును మనము మఱక గూడదు. దేశమునంతట కాంతియుగా నుంచుట కసహాయవాదులు పూనుకొనిరను విషయమునుగూడ మనము మఱవరాదు. ఎంతవఱకు మనము సామాన్యజనులను తుంటరులను నితరులనుగూడ కాంతిస్థితియందుంచలేక బోవుచుమా అంతవఱకును అసహాయోద్యమము విఫలమైనదని మనము గుర్తింపవలెను. బాధ్యతలు వనవి. దుర్భాగ్యులు అల్లరి చేయుటలు నుంటరులను ప్రోత్సాహపరచిరిని మనము చెప్పవీలు లేదు. మన యుద్యమసాఫల్యమునందు దీనిమీదకే ఆధార పడి యున్నదని మీరు ప్రాంతపాలరా? దుర్భాగ్యులుగాని మరియొకవఱగాని మన దేశమునందు సామాన్యలలో నెవరిగాన అల్లరులను ప్రాణాన్వయము కలిగింపుట ప్రోత్సాహపరచుటకు శక్తులుగా నుండగూడదు. సామాన్యజనులను మనము అకపుట నంచకాలనిచో మనకు విజయముకలిగెదని మనమెట్లు చెప్పగలము? నాకు ఆకాభంగము కలుగలేదు. దౌర్జన్యము జూర్తుగా నుండదను నాశయము నన్నిచందముల నెప్పటికిని వదలకుండు అసహాయోద్యమము నవలంబించి తమహాసమరమును మిక్కిలికాంతిగా సాగించుటకు వలయును. తటి మనస్థైర్యమును మిగిలించుటకు నేను దైవమును ప్రార్థించుచున్నాను.

వంగ రాష్ట్రవాసులకు దాసుగారి సందేశము
దొరతనమువారు కఠినచర్యలకు లూనిరి. మన కర్మత్యైస్సస్పష్టము స్వరాజ్య మొక్కటియే మన ఆశయము. దానిని సాధించుటకు అసహాయోద్యమ మొక్కటియే మార్గము అని దేశీయ మహాజనసభవారు స్పష్టముగ నిర్ధారణ చేసిరి గాన నిరంకుశాభి కాను లేమి చేసినను వంగ రాష్ట్రజాతీయవాదు లా ఆశయమును మఱవ వీలు లేదు. ఇప్పుడు వంగరాష్ట్రవాసులకు పరిష్కారముయము. అందు కృతార్థులగుట యు విఫలమగుట యు కేవలము రాష్ట్రపరివలననే యున్నది. నాదేశీయులు ఓరిమిని లూనకలెనని నేను కోరుచున్నాను. కష్టములన్నిటి నుత్సాహముతో భరింపవలెను. దేశీయమహాసభ విధించిన సవి శ్రకార్యములను వారు వదలగూడదు. కాంగ్రెసు కార్యములు వలంటీరులవలన మూలమే జరుగుచున్నవి. వారివలన మూలమే జరుగగలవు. కాంగ్రెసు సంబంధులందరును వృద్ధులును యువకులును స్త్రీలును పురుషులును గూడ వలంటీరులే అని స్పష్టముగా గ్రహింపవలెను. నేను వలంటీరుగా పనిచేయుచునని తెలుపుచున్నాను. కొద్ది రోజులలో రాష్ట్రమున 10 లక్షలమంది వలంటీరులు సిద్ధమయ్యెదరు. మన యుద్యమము పరిత్రమైకవి. మన విధానము దౌర్జన్యవిరహితమై కాంతిమైచి. దేశసేవయే దైవసేవ యని మీరు గ్రహింపగా? దైవారాధనము నాపకతల పని ఏమైకొకప్రభుత్వము చేసిన ఆజ్ఞతైనచోద సంగీకరింపరాదని మీరు ముఖ్యముగా జ్ఞాపక ముంచుకొన గోరెదను అని దాసుగారు ప్రకటించిరి.

ఉండిలో మద్యపాననిరసనము కేసు
భీమవరముతాలూకా ఉండిలో 20 ఏడ్ల వయసుగల కొనికల్ల బ్రహ్మయ్య అనునతడు మద్యపానము కూడదని కలదుకాణములవద్ద బోధించుట చేతని తెల్లచీమజన్మీటులు నిర్ణయించిరి. అతడు జామినియ్యన నెను 1 వ తేదీరాత్రి అతనిని చెరసాలలో నుంచి 2 వ తేదీని 8 రోజులు కఠినశిక్ష విధించిరి. నెల్లూరులో జామీను కేసు
గుంటూరు వేంకటస్వామయ్య, చాగల్ల దాసుగారి వర సయ్యగార్లకు నోటీసు లియ్యబడెను. 10 వ తేదీని నెల్లూరు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుకోర్టులో విచారణ జరుగను. అంధ్ర దేశమందలి సేవసమితిలు
అంధ్రదేశమును పనిచేయుచున్న వివిధ సేవాసమితులు ఈమాసము 6 వ తేదీని తెజవాడలో సమావేశముగా నున్న సభ కరుదెంచవలెను. తెజవాడపురమంరమునందప్పకు సామాన్య కాంగ్రెసువాలంటీర్ల సంఘము ఏర్పడుచుచునని గుంటూరు విలేజుకు లోకరు మా కేదినము తంతివార్తను బంపుచున్నారు.

టిప్పికేర బీదిపథ

మలబార్ మామిడిల ఘోరమరణము

అను గూర్చి సమస్తాపమును తెలియజేయు నిష్పత్తి గాయంకాలము 6 X 0.5 లకు ట్రేజింగ్ లీచిక్ల మదరాస్ జిల్లా గాల్వన్ సభ మహాజనసభ కిలాఫతు సంఘములతరఫున మరణము జేయుట ఎన్. శ్రీనివాసయ్యగారి యధ్యక్షత క్రింద సమావేశమై.

అధ్యక్షుని ప్రారంభోపన్యాసము.

మామిడిల ఘోరమరణములనుగూర్చి యావంతయు సంబంధపడవలయును. అతివారణమగు మృత్యువువారిబడి, వానాటి కీచునకులయందు విశ్వాసము నమ్మకము బోవుచున్నది. ఈవారణోరణములను గూర్చి కాననభిలో కాననసభా సభ్యులందఱును ఏ కత్తుకు తెలిసిన ఒక తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టి దోషులను శిక్షించుటకు జేయవలయును. ప్రభుత్వమువారిట్లు జేయలేని కాననభాసభ్యులందఱును ఒకేసారి తమపదవులకు రాజీనామా నీయవలెను. ఈవిషయమై అన్ని పక్షములవారు ఏకమై ప్రవర్తించవలయును. లేనిచో మనజన్మ సార్థకము కాజాలదు. ప్రభుత్వమువారి సురక్షములనుగూర్చి మోచించుటకు ఓకసంఘము సేర్పాచి. వారేమి చేసెదరో జూడవలయున్నది. శిక్షించియున్నది తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టి దలచుకొనలేదు. పులియజేయవలయునని నగవర్షమున గవర్నరు గారు సాతీర్మానమును త్రొక్కివేలి గూడవచ్చును నుండి సేను జోక్యము కలుగజేసికొన తలచుచున్నది. అసయమున సేను సభనునవతి వచ్చితిని. జడ్జిన్ పక్షమువారు మౌలికము సంతకము జేసియు సాతీర్మానము సభను వదలిరావలెను. ఇంకొకమారు కడ సారి వచ్చే సభయందు తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టెదము. అది అటూడనిండు. మహాత్ముడు అనెచిప్పిటుల మన కార్యమునర్థ్యముగ సఫలమగుటకు మనచుందరము సంపూర్ణ స్వదేశీవస్త్ర ధారణమునకు బూ. వలయును.

అధ్యక్షుని ప్రారంభోపన్యాసాంతరమున ఈ తీర్మానము.

పాడింపటి అంగీకరమాయెను.

మలబార్ మామిడిలు ఘోరముగ ఊపిరాడక

బండిలో చనిపోయినందుల కిందవా రెంతయు పరితాపమును బొందుచు పుట్టులైన వారి కుటుంబమునకు సానుభూతిని జూపుచున్నాము. వీరి మరణము అతిపరాకరము. తెలంగాణలోనే మాత్రాన గుండ్లబియ్యమున్నది. ఇట్టి మరణముల నెన్నడువని విని ఎటుంగమని టి. టి. గోపాలస్వామియెందలియారు గారు తీర్మానము నుపహరించిరి. తలచుకొన్నంత మాత్రాన బడిలు గగుర్పడుచున్నది. నోట మాటరాకున్నది. మనము చేతకలసి నది అపహమత్తుకు చనిపోయినవారల ఆత్మకు కాంతిని కలుగ జేయుటకును, మరల ఇట్టి ఘోరములు సంభవించు కుండగ మనకు స్వరాజ్యము చేకూరుటకును ప్రార్థించుటయే యని.

టి. వి. వెంకట్రామయ్యగారు

తీర్మానము ననుమతించు ఇట్లు ప్రస్తావించిరి:— పశువును దొడ్లలో పెట్టివట్టుల మామిడిలను గాలిలేనిపెట్టెలో పెట్టుట నహమత్తు. వీరిలో హెడ్ కనిస్టేబులు ప్రయాణము జేయుచునే యుండిన. దాహమో, దాహమో, నోరార్చుకొని పోవుచున్నదని మొగతీర్చిన వినిపించుకొనలేదు. ప్రాణములు పోవుచున్నవి. చచ్చిపోవుచున్నామని కేకలు చేసినను, చచ్చివారిని చాచనిండు. మిగిలినవారే తిసిగొని పెట్టె మని హెడ్ కాన్స్టేబులు ప్రస్థుతర మిచ్చెను.

ఈ ఘోరమును జూచితిరా? దోషులను శిక్షించవలయును. గాలిలేక చాచలేదని ప్రభుత్వమువారి ప్రతిజ్ఞ తమపాద్యతను తప్పించుకొనుటకు సమాధానము నిచ్చుచున్నాను.

సింగారజేరి ఇట్టిగారు

ప్రస్తుతము విచారణ సలహానున్న సంఘమువలన ప్రయోజనము లేదని. ఎందులకు కమిటీవలెనే వై పూతపూసి వదిలి వేసెదరనియు ఇట్టి దురంతములు మరల మనకు సంభవించకుండుటకై స్వరాజ్యమును సాధించుటకు మద్దతిపానమును నివేదించవలయుననియు, స్వదేశీవస్త్రములను మావలయుననియు జూచియ రక్షక భటుల సంఘములను నెలకొల్పవలయుననిరి. గ్రామపంచాయితీలగుండ ప్రవేశపెట్టవలయుననిరి. విద్యార్థులు పాఠశాలకళాశాలలను విస్తరింపకపోవుటయు, వ్యాయవాదులు తమవృత్తి విస్తరింపకుండుటయు శోచ్యమనిరి. వ్యాయవాదులు తమవృత్తిని మానినను తమన్నను విద్యార్థులు పాఠశాలకు బోకున నగరాజ్యము ఇంతకంటే కీచ్రముగ వచ్చెడి దనిరి.

సి. రాజగోపాలాచారిగారు

మహిళా మరణమును గూర్చి విచారణయే సభకు వార్తాపత్రిక ప్రతినిధులను రానీయకపోవుట మిక్కిలి తెలిసిన విషయము. ఈ అర్థకములకు ఆదికారణము ధారుణ్యముగ నిదన ప్రభుత్వమువారు. బొంబాయి అల్లరులు రెండు రోజులలో స్వయంబైసవి. దీనికంతయు మహాత్మాగాంధీగారి ప్రధానము కర్తలు. ఇట్టి మహాత్ములను ప్రభుత్వమువారు మలబారునకు పోనిచ్చి క్రుడిగా అల్లరులను బాదోలి కాంతిని నెలకొల్పెడివారు. కాని ప్రభుత్వమువారు రెండుల కీయకొనరైరి. ౫౪ సెన్టెంబరు మాసమునండి ఇటువంటి సామానుబండ్లలోనే బండిలను బంపుచున్నార ననియు అంత ప్రమాదము వాటిల్లి లేదనియు అందుచే ఇప్పుడుగూడ ఈబండ్లలోనే బంప నిశ్చయించుకొన్నారనియు కలవరు, పోలీసు నూపరింపెండెంటు, కర్నూలు మున్నగు పెద్ద ఊర్లలోనుండి గవాక్షములేని బండ్లలో బండిలను బంపుటకు నిశ్చయించితిమని వాకొనుచున్నారు. వేరేమి కావలయును. సెన్టెంబరునుండి బంపుచున్నారము గాన ఇప్పుడుగూడ బంపుచున్నార మని వాదము సలహాచున్నాను. దీనిం బట్టి జూడ ఎవరో ఒక రే గాక మంత్రి, కార్యనిర్వాహకసభ్యులు, కాననసభాసభ్యులు, ప్రభుత్వమువారు రెండును ఉత్తరవాదులు. నిజముగ ఈ ప్రభుత్వము వాగిరికపు ప్రభుత్వమైన తిత్తలము అందఱును లిమితిమీరదవులకు రాజీనామా నిచ్చియుండెడివారు. మాంపుకును, మృత్యునకును గల విభేదమును గుర్తించగలముగలు గావలయును. (సిగ్గు, సిగ్గు) ఈచనిపోయినవారు 70 మంది మాత్రమేగారు. ఇంకను ఎందరో వేసజేరిగ మడిసిరి. అంతయు రహస్యమునున్నది. ఇదిమాత్రము దైవ ప్రేరేపముగ బహిర్గతమైనది. కాన ప్రభుత్వమువారిసందర్శిని శిక్షించవలయుననిరి.

షేక్ సాహెబుగారుగూడ తీర్మానమును బలపరిచిరి. మిక్కిలు కాయపెట్టిగారు మితం దులు, ఇతరకక్షి గారులను ఎక్కడనున్నారో తెలియదు. ఈతరుచి నాదము తెలియజేయు నూడెను.

కత్తులోజేరినను మానవులకు సానుభూతి ఒకటి! అట్టితరీయను సభకు రాలేదు. వేర్వేరు సభల వైన జరుపలేదు.

అను నిరూపించి శిక్షించుటకు చేయవలయును. భారతీయలమగు మనము కష్టములను పరిధివములను త్వరిత మరచి పోయెదము. పగను చినికలము సాధింపజాలము. అంగ్లేయులు ప్రాంతు ప్రజల అజ్ఞానమును కనిపించుటకు పగను సాధించెదరు. ఆలోచనలోరైను జన్మముల కళపరుచుకొన్న దానిగ ప్రాంచివారు జన్మములమీద ఒక కన్నునుపెసియే యుండిరి. తుదకు ఇట్టి ఘోరములు జరుగవలె ఏర్పాటు జేయవలయుననిరి. కించి కృష్ణస్వామిశర్మగారు గూడ 1867 సంవత్సరమున ఉత్తరహిందుస్థానమున సిపాయి కలహమునాదు మాపురు గారు భారతీయకులకు ఎట్లు బలవన్మరణమునకు బాల్పడజేసిరో తెలియజేయుచు తీర్మానమును బలపరచిరి. తదనంతరము సత్యమూర్తిగారు ఆరోగ్యముగ లేనందున సభకు రాజాల నందుకు కుచింతలను సానుభూతిని జూపుచు బంపినలేఖను అధ్యక్షులు చదివి వినిపించిరి.

అందరు నిలుచుకొని తీర్మానము నంగీకరించిరి.

అధ్యక్షునియంత్యోపన్యాసము

మామిడిల రైలుబండిలో మరణించిన వివాదకరమగు వృత్తాంతము రాజధానియంతటికే గాక మానవజన్మమునెల్లి మానవసృష్టికల ప్రతిమనుజుని హృదయమును దహించజేయుచున్నది. ఈ మరణవిషయమును విచారించుటకు ప్రభుత్వమువారు అచలబంధించినట్లు సూచించుకొనుచున్నావుగారు మలబారులో కవిమనరగ నిశ్చయించుటది. అట్టితరీ ఆజునను విచారణ సంఘమున కధ్యక్షునిగ నియమి చుట అన్యాయము అగౌరవీయము. నిజముగ ప్రభుత్వమువారు వ్యాయము గలగజేయునెంచి లేని విచారణసంఘమునకు వ్యాయకాస్త్రవిచక్షణాసామర్థ్యము గలవానిని ఆధ్యక్షునిగ నియమించి తక్కినసభ్యులను ప్రజలవిశ్వాసమునకు మన్నుచు బాప్తులైనవారి నియమించియుండెడివారు ఇంకను కొంచెము ఈసంఘమున వ్యాయము జయల్పడు నను ఆకాశకణము గలదు. మిగిలినవారును జడ్జిన్ వర్గమువారికిగూడ భూతదయ యుండకమానదని తలంచెదను. కాన వారందరు ఈ విషయమునందే ఒకే భావముతో ప్రవర్తించలేదు. కొనుచున్నాడను. రాజకీయములయందు వీరు మనతో ఏకీభవించకున్నను ఈ విషయమునందే నను మనతో గలసి దోషులను తగిల్టు శిక్షించుటకు ప్రయత్నింపవలయును. ఈబండి ఒక ప్రేమనుండి ఇంకొక ప్రేమకును బోవుచుండ మాత్రవధ్యయన సధి విరామములేకుండ దాహమోయని గోలపెట్టెదని సాక్ష్యము మూలముననే తెల్లచుకున్నది. ప్రేమనుమాపుననుండి పోలీసు

నిబ్బందియు వీరి గోలను చెవిని పెట్టుకుంటు ఊహించుటకైనలు లేన్నది. ఇంత అన్యాయము! ఇంత ఘోరము! ఇది వర కిట్టిబండ్లలో బంపుచున్నార మనియు అందుచే బంపుచున్నార మన్న వాదము మతవాదులకును, జడ్జి ను వర్గమువారికి గూడ రుచించదని నానమ్మకము. వీరుగూడ పశువులవైన ఎక్కించరాని బండ్లలో మనుజులను బంపుట మంచిదని అంగీకరించెద గని నమ్మకు. బండిలను అయా ప్రదేశములకు బంపుటకు నియమింపబడిన ఉద్యోగి ఉత్తరవాదిగావలయును. ఇట్లు మనుష్యులను పశువులవలె గాతీ వెలుతురులేని బండిలో బంపుట కట్లు వీరికి మనసాపెప్పినో యూహించజాలను. పూర్వముకొని బంపితిమిగాన ఇప్పుడుగూడ బంపినార మనుట సమంజసముగలేదు. ఈ విచారణసంఘమువారుగూడ అజే యధి ప్రాయమును తెలియజేసినదానిని నమ్మజాలము. ప్రజాభిప్రాయమును మన్నించుపథము మనకు గావలయును. కట్టుదిట్టముగల ఏర్పాటులుగల్గి సుఖభావముతో గూడుకొన్న ప్రజాభిప్రాయమున మన్నించు ప్రభుత్వ ముండవలయును. మనమందరము ఏకతకు జేరినను తగవులను పెట్టుకొనక ఈవిషయమై న్యాయము కలుగుటకు కృషిసల్పవలయును. మితవాదు లేమిజేయుచున్నారో తెలియదు. ఈ సభకు రాకున్నను ఏ గోష్ఠిలోనుండైన సమావేశమై మామిడిల మరణములను గూర్చి సంతాపమును జూపినపాపము నెరుగగ. కాననభిలయం దీవిషయమై ప్రసంగించి లాభము లేదు. ప్రభుత్వమువారికి ఒత్తిడిని కలుగజేసిన నేకార్యము జరుగును. దీనికంతకును వికారత్యమే ప్రధానము. ప్రజలు తమనాయకు లందరును కలిసి పనిచేయుటకు ప్రయత్నించవలయును. ఈ టి కి గుడ్డకు రాని ఈ బ్రాహ్మణా బ్రాహ్మణ గాదా లో బడి గొట్టుకొనుట కడుండు అసమానకరము. ఈ పర్యాయమైన మన కాననసభాసభ్యులు వీరాల తీర్మానమున ప్రవర్తించుటకు గాక ధన్యబుద్ధితో ప్రవర్తించి తనకక్షి దోషులకు విధించబడు సత్ప్రయత్నం చేసెదని ప్రస్తుతమున్నాడను ప్రేమకక్షి మోప

బలోడనో ఎవరినో ఒకరినో ఇద్దరినో శిక్షించినంత మాత్రాన ఊహించరాదు. ప్రాచ్యదేశీయ పద్ధతులు పాశ్చాత్యులకు సరిపడవు. పాశ్చాత్యులవిధానములను అంగీకరింపజాలము. చినిగని నిజస్థితిని వారు గ్రహించజాలరు. ప్రమాదముగా నిండు, అజాగ్రత్తగా నిండు, అవివేకముగా నిండు. దాక్షిణ్యము జూపక వారిని వదిలిని శిక్షించవలెను. ఎంతమాత్రము వెనుకవేసికొని రాకుండదు. విచారణ శమయమునం దిచ్చుసాక్ష్యమును బట్టిజూడ మన భారతీయోద్యోగులు జాతీయ జీవనాద్యములేక ఆత్మగౌరవములేక దేశభక్తిగౌరవములే ప్రవర్తించు చున్నటుల గోచరించుచున్నది. ఇకముందైనను ఈలోపములను సవరించుకొని గౌరవముగ మనెదని నమ్ముచున్నాడను. ప్రభుత్వకొలుపును వీడకున్నను పాపభీతి దైవభీతితోనైన ప్రవర్తించవలయును. అట్లు గానిపో తాము బాగుపడదు. దేశము సుద్ధరింప జాలరు.

విద్యాధీశులును మితవాదులును జడ్జి ను వర్గమువారును వికారత్యముతో నెలగి అర్థిక స్వాతంత్ర్యమునకై బాటుబడవలయును. అర్థిక స్వాతంత్ర్యము లేనిచో రాజకీయస్వాతంత్ర్యము నిష్ప్రయోజనము.

అస్పృశ్యులారా, వీరు ఈ ఘోరకృత్యము లానర్థిక ఘోరకులను ప్రభుత్వమువారు దివ్యరీతిని పూర్తి శిక్షించుటకు జేయకున్న కలకాలము మనకు కిరీంకము స్థిరముగ నుండును. నాదలల వంచుకొని యుండవలసినద్యును. కాన స్వలాభములను విరికితనమును, సంభములనువదిలి ఈవిషయమై వ్యాయము గల్గునటుల ప్రయత్నించుడు అని నుడిచిరి.

అధ్యక్షునకు వందనములతో సభ ముగిసెను.

కావలెను.

నెల 1 కి రు 25 మొదలు రు 200 ల వరకు జీతము పుచ్చుకొని పనిచేయగల గుమాస్తాలు కావలెను. భరణత్తు క్రింద సామ్య కట్టవలెను. అర్థజాప్తాంత్రతో దురభావులకు పుచ్చుకొనకలెను.

Z ఆంధ్ర ప్రదేశ్

(8271) పోస్టు బాక్సు నెం. 212, మదరాసు.

ముఖ్యగమనింపు

మేలె నకదును మదర రు ౧-౨౯
ది డ్దు వి ది ౦-౫.౯
వ్యవస్థాపనలతో తియారు జరిగిన నలుపు
నూలు పేను ౧-౩
వలయువారు ముందు నైకము పంపవలయును.
కా. వెం రంగయ్య కంగిరెద్దం, నల్లూరుజిల్లా

దుర్గతినామ సంకలనం మార్గశిర శు. ౪, శనివారము

“వేమ”

(ఆకుండి వేంకటేశ్వరస్వామిగారు)

గీ. కారునల్లు గల్గిన కలంకారిచీర
గట్టి తమ్ములమ్మును నోట + గానబడగ
ముగ్ధ హృదయస్థ ననురాగ + ముట్టిపడగ
చిరునవ్వుతోడ నొడిచిని + చిట్టిపాల
తుని గన్గొని సంకలనమునొందు + తునలయా
బండిలోనను గూర్చుండి + పథమువీడ
పోవుటను జూప నునకు ప్రాపుల్ల జయ్యె
ఏల యనిన నీసృష్టిలో + నివ్వధమున.
బిడ్డలను జూచినంత నే + ప్రేమయొడవ
డేని, యేమియు నెరుగని + దీనబాలు
రట్లు వెలిగి వెంపొందును + రిలను అరణు
మారయే వానిని ప్రేమ + మనుపడేని.

ప్రాఫెసర్. మాలూరు రంగాచార్య జీవితచరితము

విద్యావే. వి. సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రిగారు

అనాదియగు నీజగత్తునందు సముద్రమునందు దరంగ
బుద్ధుడములవలె, తులనమున నెంతోపుట్టుచు గిట్టుచు
నూర్చును. కాని, వారిలోపల తామెందుకొకటి మొందిరో,
ఏమిచేయుకలమునో యనియోచించి పరమార్థమును కనుగొని,
తదనుసారముగ జీవితయాత్ర నెఱపినవారు అతివీరులు.
అట్టివీరులును విదితవేదితపులును కృతకృత్యులునగు మహా
పురుషులలో రంగాచార్య మహాశయ్యుండొక్కఁడు.

ఈతఁడు శ్రీ. శ. 1861 వ సం॥మున మార్చి నెలలోందు
మైసూరునందలి శ్రీరంగపట్టణమునకు నగొరమున మేల్కొట్ట
యనంబగు నూరజన్మించెను. ఈయూరే, విశ్వదేవతమతస్థాప
కుడై సంఘసంస్కర్తయై వెలసి, చోళరాజుల దుండగముల
కోర్కెలకే వారిజేతమువదలినచిన్న శ్రీరామానుజాచార్యులకు
అత్యయముగ భాగ్యముగ గాంచినట్లయి. ఇది ఇప్పటికిని వైష్ణవనిల
యమైన డేత్రమై నెగడుచున్నది.

మంచిబాత్తుకుమున నే మంచివాసనగలవ్రావులును గాయలు
కలుగునట్లు-విశుద్ధవైదికాచారమతమై, మాలూరుగ్రామమున
నివసించుచుండిన బ్రాహ్మణవంశమున నీతఁడు జన్మించెను. ఆతని
పితామహుడు సంస్కృత విద్వాంసుడై ప్రసిద్ధి వడ నెను. ఆతని
మాతృపితామహుడు అపరమయ్యనగు నన్నాసాక్షిమప్ర
విష్టుడై తనయూర యతిరాజమహాధ్యక్షులతో వసించెను. కావున
రంగాచార్యులవారి యాధ్యాత్మికవిచారలతకు, సంస్కృత
భాషాభిమానమునకును కొంతవలకు అతనివంశము కారణమని
చెప్పవచ్చును.

ఈతనిబాల్యదశ బహుశముగ మేల్కొట్టయందును
శ్రీరంగపట్టణమునను గడచెను. అప్పుడేతఁడు మేల్కొట్టయం
దలి పర్వతప్రాంతప్రకృతిసౌందర్యములను నేత్రనిర్వాణముగ
ననుభవించుటచేత నేకావోలు ఈతనికి, బ్రకృతియందు గాఢ
మగు ప్రీతియుండ నేతయగు నీత్యకునియంద సాధారణగౌరవ
మును సుస్థిరముగ కలగెను.

ఈతని ఆంగ్లవిద్యాభ్యాసము మైసూరునందలి వెస్టియన్
మిషన్ పాఠశాలయందు బ్రారంభమయెను. లక్ష్యైకగమి
యగు ‘నదివిలుకానియజ్జ్వలశకుమ’ వలె అంతరాయములం
బోలు మధ్యకత్తుల నన్నిటిని అచిర కాలమున నేదాటి, ఈతఁడు
1881 వ సం॥ న పట్టపక్షియందు అగ్రగణ్యుడగు కృతార్థు
డయ్యెను. అత్రేత్రాయమునగుండ నీతనిధారణాశక్తియును జ్ఞా
సయు, పట్టుదలయు నీతని గాంచినవారికే చెప్పుకొనుచున్నది.

కళాశాలయం దాంగ్లభాష జదువుచుండినను, మాతృ
భాషయు, ఆధ్యాత్మిక శాస్త్రరత్నాకరమునగు సంస్కృతము
ను తగుగురువులయొద్ద నభ్యసించుచు నిరంతరము పరిశ్రమచేయు
చుండెను. గొప్పవారి లెఱగిట్టిడకదా! విషయశుభసాధనము
లగు విద్యల నభ్యసించుటయందే జీవితమును వినియోగపఱచుచు
ఆధ్యాత్మికులన్న తికి సాధనములగు విద్యలకలవైన తలంచు నినపి
ననాగరకవ్యాపారాచార్యులగు కొందఱు యువకులవలెగాక
“పుంభానుపుంభవిషయ్యను తత్వగోపి బ్రహ్మచింతనధి
యం న జహతియోగి సంగీతాశలయ వాద్యవళంగరాసి మాళి
స్థంభంపరి రక్షణధీర్మణి” యనునాకాశి చొప్పున, ఈతఁడు
ఆర్యులవిశుద్ధ సభ్యతాదర్శ ప్రాయముగ (పాచీన సంస్కృత
శాబ్దములను, శాస్త్రములను, క్రమకనుమమును సవిమర్శము
గను పఠించుచుండెను. పాశ్చాత్య ప్రకృతివిషయక శాస్త్రముల
యందు ఈతని ప్రజ్ఞ యసాధారణమగుటచే నే మొదట 1891 లో
చెన్నపురి వైద్యకళాశాల బ్రవేశించి మూడుసంవత్సర
ములుచదివెను కాని ఏలూరు నదువుమాని అచ్చటనే Chemical
Scholar అనునవిద్యోగమును బొందియుండెను. ఈకాలము
ననే ఈతని బోధనావైపు జీవితకాలమై ఆధ్యాపకవిద్యోగమే
లేర్పినవానికంటె ఈతనికి యుక్తమైనదని నిరూపించెను. కొంత
కాలము కంభభూమి కళాశాలయం దధ్యాపకుడుగానుండి,
ఈమారు 1886 లో Physical science ప్రభుత్వవిషయ
లో బ్రెజిడెంటును M. A. పట్టముబొందెను. నవరత్న
బాల్యదశ యొకవిధముగ మూలమని చెప్పవచ్చునది.

విద్యోగదశ

ఈతఁడు పొందిన విద్యోగములను గూర్చి వ్రాయు
టకుమునుపు ఆకాలమున కంభభూమి కళాశాలావైద్య
మును గుఱించి, హైదరాబాద్ సంఘస్థిని గుఱించియు నొక్కొంత
నుడువలసి యున్నది. ఆ కళాశాల యిప్పుడు ప్రతిభావంతులై
బహుశాస్త్ర విశారదులైన వైద్యనాథయ్యులు, రంగనాథమొదలి
యూరు సుందర రామయ్యులు మొదలగు విద్యవ్యులు కాకరమై
దక్షిణాపథపు క్రేడిట్ల ఆనందబ్రహ్మకృష్ణయ్యుండెను. ఆకాలపు
సంఘమున, ఆంగ్లభాషాభ్యాసము నొందిన యువకులకొందఱు
స్తూపర్థులు సైన్యర మొదలగు (Agnosties అనఁబడు నాస్తి
కులబోధనామధ్యపులంబలి చొక్కి హైదరాబాద్ సంస్థల నన్నిటిని
దోషైక భాజనము లని అచూచునామికతో దెగడి సంస్కార
మహాకార్యమునకు బూనుకొనుచుండిరి. విగ్రహారాధన అత్యా
చారమని లేకడు బ్రహ్మసమాజ మొకప్రక్కను, ఆర్యసమాజ
మొకప్రాంతమునను, దివ్యజ్ఞాన సమాజమొక దెసను విజృంభించి
సంఘము నుట్టుకొలుచుచుండెను. ఇట్టి సందర్భముననే రంగా
చార్యులు ప్రకృతిశాస్త్రాధ్యాపక పదవింజేకొనెను. అచ్చట
జేసిన అచిర కాలమునకే ఈతని స్వలోముఖ పాండిత్యమును
ప్రతిభయు ద్రుత్యుల కెఱుకపడ సాగెను. ఆ పట్టణమున
వాచ్చు ‘లన్’ క్రైస్తవమత బోధకుడొకఁడు ఒక భయము
హైదరాబాదుకు నపకర్షించగా ఈతఁడు అతని ఆక్షేపములు
నిరాధారములని నిరూపించి అతనియుద్ధతి వారిచి స్వమతాభి
మాను లెట్లు మెలంగవలయు నట్లు మొగెను. నాటంగుల నీ
తఁడు గొప్ప వాగ్వియము 1 మతాభిమాని యనియుండగూడ
ప్రసిద్ధినిందెను. తరువాత నీతఁడు రాజమహేంద్రపుర కళా
శాలయందు కొంత కాలముండెను. పదపది, చెన్నపురిలోని
రాజధాని కళాశాలయందు అదివఱకు హైదరాబాద్ కెవ్వనికిని
బ్రాహ్మణుని రాసాయనిక శాస్త్రాధ్యాపకత్వము గాంచెను.
పిదప నాతఁడు మదనగా, తిరువాన్ కూరు మహారాజు కళా
శాలయందును, రాజమహేంద్రపుర కళాశాలయందును, చెన్న
పురి రాజధాని కళాశాలయందును Chemistry, Physics
లను బోధించుచుండెను. 1896, సం॥ ఈతఁడు చెన్నపురి
విశ్వవిద్యాలయన సభ్యుడగు నియోజితుడయ్యెను. 1901
వ సం॥ రాజధాని కళాశాలయందు సంస్కృత పండితు
డుగానుండిన గవ్వన్ ఆప్పయ్య దొరగారు నిరామమునొంద గా, ఆ

స్థానమున నీతఁడు ప్రతిష్ఠాపితుడయ్యెను. ఈ యవిద్యోగమున
నీతఁడు పదుమూడు సంవత్సరము లుండి విశ్రాంతి నొందెను.
1907 వ సం॥మున రిజిస్ట్రారు రఫ్ బుక్కుగా నియోజితు
డయ్యెను.

ఈతఁడు ప్రాచ్య లిఖిత పుస్తక భాండాగార రక్షకుడు
గా (Curator) నున్న కాలమున (1901-1914), అప్పటి వేత
నమేమియు లేకున్నను ఈతఁడెంతయో ప్రమాదపడి ప్రాచీన
సంస్కృతాంధ్ర ద్రవిడాదిభాషా గ్రంథముల నేకతెంచుటకును,
పట్టి వ్రాయించుటకును వానిక బ్రకటించుటకును వలయు నే
ర్పాటుల నెన్నిటితో చేసెను. ఇంతియగాక, జగద్గురు శంకరా
చార్య ప్రణీతమగు ‘సర్వ సిద్ధాంత సంగ్రహమును, 9. వ శతా
బ్దమున జైన పండితుఁ డొకఁడు వ్రాసిన ‘గణిత సారసంగ్రహ
మును, స్వచ్ఛందిత ఆంగ్లానువాదముతో దొరకనమువాక సమ్మ
తించి బ్రకటించెను. ఇదిగాక ‘మధ్య చరితమును నొక గ్రంథమును
గూడ బ్రకటించియు తెలియజెప్పెను.

ఇతఁడు రచించిన గ్రంథములు బహుశముగా శాంగ్ల
భాషా మయములైనను హైదరాబాద్ మతసిద్ధాంతముల విశేషించు
నవియై, “ప్రాచీనార్య వాఙ్మయము నందు జేయుటకు గౌరవ
మును కలిగించునవియై” యున్నవి. వానిలోపల శ్రీరామానుజా
భాష్యం. శ్రీభావ్యమున కీతఁడు చేసిన ఆంగ్లానువాద
(1) భగవద్గీతాపర్యాయములను సంస్కృత విద్వాంసుల నన
బ్రసిద్ధులందఱు మామ్యములక, ధీబో మొదలగువారిచే బాగ్ద
గవని. శ్యామిన్ శా నందుల వారి యాదేశము ననుసరించి
ప్రారంభించి బడి బహుశుష్కములు నడువఁబడుచుండి
“బ్రహ్మవాది” అనుమానపత్రిక యందు ఈతఁడు వేదాంత
సిద్ధాంతముల విశేషించు వ్యాసముల వ్రాసివేసెను.

ఈతఁడు రచించిన “భారతీ సుత్రభాతము” అనఁబడు కావ్యము
ఈతని విచల రమణీయమగు కవిత్వమునకును, అనిద్యముగు
జేకాభిమానమునకును దారకాణమై విలసిల్లుచున్నది. భారత
జేతము పూర్వ పండియుండిన గౌరవమును వర్ణించి భారతీయుల
నావరించుచుండు నవిద్యాగూఢ మగు తపస్సును బాంధవం ప్ర
బోధనూర్యం దుదయించి వెలుంగుచుండుట జాలెడి నీకావ్య
ము “హిందూ విశ్వవిద్యాలయ నిర్మాతలును స్వజన్మభూమి
పితృకృతి నిరత చిత్తులును ధర్మావరణ డేరిత మనోవిలాస జర
చిరముఖ వికాసులును” నగు పండిత మదనమోహన మాలవ్య
మహాశయ్యలకు అంకితమగుట యెంతయు సముచితమైయున్నది.

ఈతఁడు రచించిన “భారతీ సుత్రభాతము” అనఁబడు కావ్యము
ఈతని విచల రమణీయమగు కవిత్వమునకును, అనిద్యముగు
జేకాభిమానమునకును దారకాణమై విలసిల్లుచున్నది. భారత
జేతము పూర్వ పండియుండిన గౌరవమును వర్ణించి భారతీయుల
నావరించుచుండు నవిద్యాగూఢ మగు తపస్సును బాంధవం ప్ర
బోధనూర్యం దుదయించి వెలుంగుచుండుట జాలెడి నీకావ్య
ము “హిందూ విశ్వవిద్యాలయ నిర్మాతలును స్వజన్మభూమి
పితృకృతి నిరత చిత్తులును ధర్మావరణ డేరిత మనోవిలాస జర
చిరముఖ వికాసులును” నగు పండిత మదనమోహన మాలవ్య
మహాశయ్యలకు అంకితమగుట యెంతయు సముచితమైయున్నది.

కవితాశైలి గనఁబడుటకై కావ్యమునుండి రెండుశ్లోకములు.
“మారత్పాఠిదేవి పశ్య తమసాం నిష్కాసనే 2 సాసభా
మాత్మః పూర్వదిశామఖే దినపతి వ్రేజస్వితా శాత్యుః
ఆవిష్కృత్య విభాతి సాపిగళితా నిద్రామనోమోహిని
పుత్రా స్త్వా మధ సుప్రభాత వచనే నానందయానా వయం ౧
సీతాసావిత్తుమాద్యా స్వకలశుభగుణోత్కర్ష సంపూర్ణభావాః
కృచ్ఛేన్యపుష్కలైః ప్రవిమలమనః సుశీరా ధర్మనిష్ఠాః
సాధ్యః సంపన్నవీరోదయజనిత జగత్మేలుభం కరాస్తే
సాభాగ్యాధారభూతాః పథితమహితర సత్త్వియేను ప్రభాతం ౨

ఈతనికి సంస్కృత భాషయందుగల మూలకవపాండిత్యిని
ఆభాషాపునరుద్ధారమునకై ఈతఁడు పదినెలపర్యాయమునకును
వేదాన్తసిద్ధాంతములకును జనులహృదయ డేత్రముల వెదజల్ల నీత
డుపదినెలపర్యాయమునకు, కాశీక్షేత్రమునందలి “భారతభక్త మహా
మండలి పరమంబగు ప్రమోదముం బొంది “విద్యా రత్న”
విద్యాపాధిచే సులంకరించెను. మహాపదేశకుడును వీరుడముం
గుడ నిచ్చినట్లు తెలియజెప్పెను. [సశేషము]

యుద్ధమల్లుని బెజవాడ

శ్రీ లా శా న న ము

(సమీపల్లి జగన్నాథరావుగారు నర్సారావుపేట)

II

ఈశానముయొక్క కాలనిర్ణయమును గావించుట కా శాసనమునందలి విషయము లెంతటికీ పెట్టించుచున్నదో యోచించుము. ఈశానమెప్పుడు పుట్టినది నిర్ణయించుటకు శాసనములని ఆతీతములపోలికయు, అందు తేల్చుకొనబడిన యుద్ధమల్లు లెవరైనది నిరూపించుట యనునవి రెండుమార్గములు కలవని శ్రీ రామయ్యపంతులుగారు చెప్పియున్నారు. అయితే అయ్యది రెండు కా శాసనముల చేరి క యని యుండు అందు కొక్కొక్కటి వేర్వేరు యుద్ధమల్లుల చేత్రముచేయబడిన వనియు వారిత్రయమై యున్నందున "యుద్ధమల్లు లెవ్వర?" యని విమర్శనము ప్రయోగించిరి. శ్రీ బ్రహ్మయ్య శాస్త్రిగారి మతానుసారమున నా శాసనమునందు కొక్కొక్కటియే యనియు నా శాసనమున ప్రకటించినది నేర్వేరుయుద్ధమల్లులు గానియు కొక్కడే ననియును నాని తాత చల్లపరాజుపేట యాధర్వము గావింపబడి యుండెననియును గానియుచున్నది. శ్రీ బ్రహ్మయ్య శాస్త్రిగారి హేతువాదమును శాసనముగారి సంగతులను చక్కగ విశ్లేషించినచో శాస్త్రికేయనకు గుడియును, మతమును గట్టించిన మల్లుడే తనతాతయగు చల్లపరాజుపేట శాశ్వతముగ నుండు లాగున తనతాతగారి పేరిటకూడా ముఖమండపమును గట్టించినట్లుల గోచరించుచున్నది.

ఈ శాసనము పూర్వమున వెంటనే యీ శాసనపు తాతికి మూడవ ప్రక్క 46 వ పంక్తికింద మహామండలిక 20 గయ నాయకుని గురువును గుమహానాధువును నగు యీ శ్వేభట్ట సోమయాజులు బెజవాడ పుట్టినవారని యీ దివ్యమునకు గాను గోవుల నర్పించుటయొక మొదటి ప్రక్కన ప్రథమ కులమునందున్న రాజ్యకాలపు 41 సంవత్సరము నాటికా... యీ యుద్ధమల్లు యొక్క శ్వేభట్ట సోమయాజుల శాసనములో శకవత్సరములు చెప్పబడియున్నవి. మొదటి రెండవకలు 10 (పదియని) స్పష్టముగా గనుబడుచున్నవి. తర్వాతి రెండవకలు స్పష్టముగ గానించుటలేదు. ఈ శాసనమును తాతిమీది యాఖ్యరాసన మగు ప్రథమ కులమునందు వోశేషపుని శాసన మాతనిపరిపాలనాకాలము 41 సంవత్సరములో పుట్టినట్లుల జెప్పబడియున్నది. ప్రథమకులమునందు వోశేషపుని శ్రీ శ. 1083 సంవత్సరమున సింహాసనమునకు వచ్చెను. గాన యాతని 41 పరిపాలనా వత్సరమున పుట్టబడిన శాసనము శ్రీ. శ. 1104 సంవత్సరమున పుట్టబడినట్లుల చెప్పబడి యున్నది. దీనినిబట్టి వీరికిలోగడనున్న శాసనములందు తమ పూర్వమే పుట్టబడినట్లు లెంచలేమున్నది. శ్రీ రామయ్య పంతులుగారు మహామండలిక 20 గయ నాయకుని గురు మగు యీ శ్వేభట్ట సోమయాజులు శాసనము కాలివాహనశకము 1087 సంవత్సరమున పుట్టినట్లుల జెప్పియున్నారు. శాసనములోని యంకలను బరిశీలించినచో మొదటిరెండవకలు 10 (పది ఒకటి- మున్న) గ స్పష్టముగ గానించుచున్నవి. చివరి అంక ౯ (తొమ్మిది) యయ్యుండునని చెప్పట కెక్కువపోలికలు గానించుచున్నవిగాని శ్రీ రామయ్యపంతులుగారు చెప్పినట్లుల 2 (యేను) అంక పోలికలు గానించవు. ఇక మూడవ అంకయును (8) ఎనిమిదవకుంక యని చెప్పటకు పోలిక లేదు. మూడవ గానించవు. రెండు (౧) ఒకటి అంకలలో కడివైపునకు భిన్నమయినట్లుల గానించును. ఎడమవైపు (౯) సగభాగ మున్నట్లుల గన్పట్టును. స్పష్టముగాగవును అంకలు రెండుగు అంకలు. తక్కినవియును రెండుగు అంకలయ్యుండుననియే భావించవలసి యుండును. కావున యీ శాసనము కాలివాహనశకము ౧౦౮౯ సంవత్సరమునందనగా శ్రీ. శ. 1097 సంవత్సరమున పుట్టినట్లుల చెప్పబడియున్నది. శ్రీ. శ. 1104 సంవత్సరమున పుట్టిన ప్రథమకులమునందు వోశేషపుని శాసనకాలమున కంటె యీ శాసనము ముందుండుటయు సరిపోవుచున్నది. బేరందేన శ్రీ రామయ్యపంతులుగారు చెప్పిన ప్రకారము శా. శ. 1087 సంవత్సరమే అనగా శ్రీ. శ. 1175 సంవత్సరమే అయినచో శ్రీ. శ. 1104 సంవత్సరమునాటి శాసనములుపేర్కబడి యుండుట తటస్థించదు. ఈశ్వరభట్ట సోమయాజుల శాసనము ముందు పుట్టినదా లేక ప్రథమకులమునందు వోశేషపుని శాసనము ముందు పుట్టినదా యను విషయము మనకు

ప్రస్తుతవిమర్శనాంశము కాదు. ఈశ్వరభట్ట సోమయాజుల శాసనము శ్రీ. శ. 1097 సంవత్సరమునాటిది అనగా శా. శ. 1019 సంవత్సరమునాటిది యయ్యుండుటనే ప్రస్తుతవిమర్శనాంశ మగు యుద్ధమల్లునికాసన మంతకు పూర్వము పుట్టినదేనట్లుల చెప్పబడియున్నది. అనగా శ్రీ బ్రహ్మయ్య శాస్త్రిగారు నూచించిన ప్రకార మిశాసనము 18 వ శతాబ్దాదిలోనున్న చాళుక్యముల భూపాలుని దని చెప్పవలయు నిలువ నేరదు.

ఇక నీ శాసనమున తేల్చిన బడిన యుద్ధమల్లుల జెప్పబడి నిర్ణయించినచో ఈ శాసన కాలమును నిర్ణయించుట కవకాశము కలుగును. శ్రీ రామయ్యపంతులుగారు చెప్పినట్లుల రాజరాజనరేంద్రునికి పూర్వ మున్న పూర్వచాళుక్యులలోని యుద్ధమల్లుడా లేక శ్రీ బ్రహ్మయ్య శాస్త్రిగారు నూచించినట్లుల రాజరాజనరేంద్రునికి పిమ్మట శ్రీ. శ. 18 శతాబ్దాదిలో నున్న మల్లభూపాలుడా గాక తదితరుడాయని నిర్ధారణజేసి కొవలసి యుండును. శాసనయుద్ధమల్లును పూర్వచాళుక్యుడైకది కానిది తెలిసికొనుటకు ఆకనినిగూర్చి శాసనములో జెప్పబడిన విషయము లొకటి యంక తో డ్పడు ను గాన యాతనిగూర్చి చెప్ప ప ద్వి ము నీ క్రింద నిచ్చుచున్నాను:

స్వస్తి పృథానుకాత్యంతవత్సల సత్యతీర్తేత్ర
విష్ట శ్రీ ముద్దలూడ దనవద్దవిభాగతీర్తి
ప్రస్తుతరాజాశ్రయండు త్రిమహాధరణండు సకల
వస్తుసమేతుండు రాజశక్తిభూవల్లభం డర్థి

'స్వపాంతుక' 'సత్యతీర్త' 'త్రిమహాధరణ' అనునవి తేల్చినవత్సరములకు నున్నవి. ఈవిరుదములలో నేనియును పూర్వచాళుక్యరాజుల కుండినట్లుల వారి ప్రాచీనశాసనములయందుగాని భారతాది పూర్వగ్రంథములయందుగాని కానివి. పూర్వచాళుక్యులకు త్రిమహాధరణ, సత్యతీర్త, శక్తి, తాత్రయ, రాజమూర్తాండ, రాజనారాయణ, విష్ణువర్ధక మొదలగు విరుదములము లుండినట్లుల మొదటనుండియు వారిచే బ్రచురించబడిన శాసనములయందును యితరగ్రంథములయందును జెప్పబడి యున్నవి. ఈశాసనమున పూర్వచాళుక్యరాజులకు సామాన్యముగ వాడబడు విరుదములలో నొక్కటియైనను గానరాదు. మఱియు "కాశీ నరసపాదలబ్ధ రాజ్యాజ్ఞం, మాతృగణ పరిపాలితానాం, స్వామిమహాసేన పాదానుభ్యతానాం, భగవన్నారాయణప్రసాద సమాసాదిత వరహరాహలాంఘనేతీణ తీణ కశీకృతారాతి మండలానాం" అని వక్కాణింపబడి కుండగ ప్రదురముచేయబడిన పూర్వచాళుక్యులశాసన మొక్కటియైనను గానించదు. పూర్వచాళుక్యరాజులకు రెండవయుద్ధములు కుమారుడగు బాళపరమహారాజుచే బ్రకటింపబడిన ఆరంభిక తానుశాసనములందు సహితము పూర్వచాళుక్యుల యితర శాసనములలోవలెనే విరుదవక్కాణంబులు గావింపబడి యున్నవి. శాసనము ప్రాయశఃపద్ధతియు చాళుక్యుల యితరశాసనములను బోలియున్నది. ఇక నీ శాసనముయొక్క వైఖరి యన్నులో పూర్వచాళుక్యుల శాసనములయందు జెద్దాని బోలియుండక పోవుటయేగాక పూర్వచాళుక్యుల శాసనము లన్నిటియందును గానించెను కనుకనే ప్రస్తావన యయినను గావించక నూతన మార్గమున వ్రాయబడియున్నది.

ఈశాసనమున కుమారస్వామికి గుడియును, ముఖమంట పుమును, వైవభిక్షు లుండుట కొకమతమును గట్టించినట్లుల జెప్పబడియున్నది. వైపులుగానివార లామతముతో బసచేయరాదని యును స్పష్టముగా నీ శాసనమున జెప్పబడియున్నది. పూర్వచాళుక్యులు కేవలవైవభిక్షులుగాక విష్ణుభక్తులుకూడ వైయుండిరి. కవకేశవులనిద్రణ సమానభక్తిభావములతో జూచుచుండిన వారు చారిశాసనములయందును "భగవన్నారాయణ ప్రసాద సమాసాదితవరహరాహలాంఘనేతీణ తీణకశీకృతారాతి మండలానాం" అని చెప్పకొనియున్నారు. వారు వరాహలాంఘనులు. అట్టి స్థితిలో కేవలవైవభిక్షుమతానుష్ఠానములు గావించురీతి వైష్ణవ నిరసన గావించునని చెప్పవీలులేదు. కావున కవకేశవులయందు సమానభక్తిభక్తులుగల పూర్వచాళుక్యులకునునచ్చే గాక కేవల వైవభిక్షువారపరాయణు లగు మరియొక రాజవంశములో జేరిన వానిచే నిధర్మము గావింపబడినట్లుల జెప్పబడియున్నది.

సశేషము

వసంత లేఖలు

ప్రి శ మిత్రమా !

కాత్యాయనందస్యాములవారు తిరిగి వచ్చెనని సుత్రికలలో ప్రకటించినది నీవు చూచియేయుండువు. ఆయన మలబారు తెల్లనూరు సత్యమే నని వినుచున్నాను. క్రిందటిసారి వ్రాసిన యుత్తరములో పఠనీయగ్రంథ నిర్ణయములలో నేపరిసభ్యుడైన రని యుత్తరభ్యులట్లుందురాయనియు, శాస్త్రిగారు వ్రాసినలేఖ యుండినది. నే నీయుత్తరములయందు స్థితితులం గల్పించి హాస్యాత్ములు వ్రాసి నిన్ను నవ్వించుచున్నా నేకాని యట్టిపాత్ర లూహాప్రపంచమునందేకాని ప్రకృతిలో నుండురా? పాత్రలేకు మూలు శేఖు నేపెట్టుచున్నా ననుకొందువు కాబోలు ! కాదు. లోపమును పొచ్చించి చూపినప్పుడు రోగ కారణము లగుకొనులు "మెగ్ని ఫై యింగుగ్గాను" సాయమున గనబడి వైద్యున కాక్రిమి స్వాధీన మగునట్లు మనకు బాధాకరములుగ నుండిన విషయముల వృద్ధి చేసి చూపిన నవి యట్లు గాక పోవును కాబో? కావున వేపేరీలోకాని పరమవ్రాతముతోకాని, దక్షిణాదియయ్యువకీర్ణుకాని మనకమిత్రసభ్యులలో లేనేలేరు. అందలిపాత్ర లన్నియుం గల్పితములు. చేష్ట లన్నియుం జిత్రరూపములని శాస్త్రిగారిలో జెప్పుము.

నా లేఖలకు శంకరరావు, శాస్త్రిగారును, నీవును వ్రాసిన జవాబులేగాక శ్రీమతులచేతగూడ విచిత్రములు లంపుచున్నావు. వైవారిచే వ్రాయించుచున్నావు ఇది న్యాయమా? నాకు వచ్చిన కొన్ని విమర్శనపుజాబులకుం బ్రత్యుత్తరము వ్రాసెదను.

(౧)

మిత్రా! శ్రీ వసంతలేఖాపుగారికి.

అయ్యో! మీరు వ్రాసిన వసంతలేఖలఁ జూచుచున్నాను. మా మిత్రుల డవి చదివి యానందించుచు, గాని సాక్షియుండక నవి జీవహీనములే యున్నవి. మీ హాస్యము నంకర కత్తిరత శత్రు మొనర్చుకప్పుడు మంచి మాంసమునుగూడ గోసే బాధ కలుగఁ జేయుచున్నది. మీది చాలమోహహాస్యము. మీలేఖలు ఉపన్యాసములు భండనములవలెనే మీ లేఖలు మోహమోములేక యున్నవి. సాక్షివలె మనోంజయములగు నుండలేదు. నే నిట్లు వ్రాసితి నని యన్యథా తలఁపవలదు.

చిత్తసింహులెను.

జొన్నలరాసి వెంకటాచార్యులు

నా లేఖలు 'సాక్షి' కలె నుండవలె ననికాని, హాస్యములు వ్రాయఁగల ననికాని 'సాక్షి' కడ నిలుచుటవలెన నా కధికారము నుదనికాని నేనివి వ్రాయుటలేదు. సాక్షి యెంతయసాధారణపు రుషుండ. బుద్ధిలోబృహస్పతి. రసవత్త మాతనికలములో నున్నది. ఆతనివృద్ధయముమాట, ఆశ్రయము మాట, లోకయత్రమాట, విడిచి- మన కవి యవసరములేనివి కావున విడిచి-చూచిన నాతని యనేకోపన్యాసము లభ్యుపగమము! ఆభావలోపభుత్వము, వైలిలో గుట్టుపుడాట్లు, విమర్శనములయందలి హంసగమనములు, ఆస్వాతంత్ర్యమునందలి యేనుగుమాపులు, అజ్ఞాపక శక్తియందలి సింహావలోకనములు, మరియొకడ తపస్సుచేసినను రావు. ఆప్రతిభ, తీక్షణబుద్ధి దైవప్రసాదములు. కాని ఈవసంతలేఖల కర్తచిరకాలమునుండి సాక్షికి శిష్యుఁడు. ఇదివఱకు సువర్ణలేఖలో నిట్టిసాచర్యమీలేఖలకున్నది. కావున నూదంబుతాతితోఁగలిపియుండును. నూది కించుక శక్తిపట్టిన ట్లిందు గుణలేశమున్న-హాస్యలేశ మున్న నది సాక్షిది. సాక్షితో నది పోల్చి చుంచినకా దనుట దీనికి గౌరవము. అనేకు లింతవఱకు సాక్షిని దిట్టువారు. ఇప్పు డీరసహీన మగులేఖలఁ జదివి సాక్షిని మెచ్చుచున్నారు. ఈ విధముగ సాక్షిరత్నమున కీదాగుచే కుపచారము చేయఁగలిగినందులకు సంతస మొందుచున్నాను. సాక్షి గొప్పతన మింకను తెలియనివారున్నచో శట్టి వ్యాసమొకటి వ్రాయఁబ్రయత్నించి నప్పుడైనఁ జెలిసికొందును. సాక్షితో నే నింకొక పదిజన్మములకు సమముగ వ్రాయఁగలుగుదు ననుట నాకు భూషణమే! ఆ నిరంకుశభాసావిశారదునకు. ఆ విజ్ఞానరాశి - ఆ ప్రతిభాశాలికి - దైవము, సర్వదా లోడ్చుడి యా కాంతి నీ చంద్రిక వైకె బంపునుగాక!

అయ్యో!

మీరు విశ్వబ్రాహ్మణులను కంసాలు అని పలుకుచు వ్రాసియున్నారు, మీ రివడము తట్టుగా వ్రాసినందున కనబడుచున్నది. ఇది న్యాయమా?

కంసాలి రుద్రచారి

[కంసాలులు కానివారికి కష్టమెందులకు? అని తట్టుగా వ్రాయుట లేదు. సంఘములో నున్నట్లు వ్రాసితే గాని విశ్వ బ్రాహ్మణులను కూడ సామకరణంబును నుద్దేశపఱచెను. ఎవ్వ రైన నొకసంఘముగాఁ బరిశ్రుతు! పారి యభివృద్ధికి వారెట్టి పే రైన బెట్టుకొనవచ్చును. "కాని మూలవిశ్వబ్రాహ్మణులు బూడిద గుమ్మడికాయలవలె విశ్వవిశ్రాంత్యమున నున్నవారే! వీరు బ్రాహ్మ ణుల! బ్రాహ్మణేతరుల!" అని మాతంకరరావు వేళా కోశము చేయుచుండును. నిజ మాటాచింప వీరు సంఘమునందు మహానాడుకు పూర్వమే లోకవిరుద్ధమైన యేదో పండిత బహిష్కారము నొందిరి. కాని యీ కుంభాణుమహానాడుకొద్దని తుపయోగించు మంచి సంఘమువారియే తోచుచున్నది. ఈ సంఘమునందు నాకు సంపూర్ణ ప్రేమయు, సానుభూతియు గలదు. కాని వీరి చర్యలు మాత్రము లోకకంటకముగ నుండెడివి. అవి స్వాభివృద్ధికి కరలించుకొని కుభింపం ద్రార్థి యు చున్నాను.]

(3)

అయ్యో!

మీరెల్లలలోఁ గలిసోత్తులు నూనిన సాక్షి కంటే కష్టత ముగ నున్నది. అందలి మోటుపడము లిందు లేవు.

[ఇది చాల పొరబాటు సిద్ధాంతము. పై మొదటిలేఖయం దలి నింద నా కిచ్చితి నుఖము. ఈలేఖ నాకాగ్రహ మొద విందుచున్నది. కావున నీలేఖ వ్రాసిన యరసికుని మెప్పుకంటే నా కారసికునిదే ప్రియమై ట్లొక కను.]

(4)

అయ్యో!

మీరు సాక్షి సంఘములో "దబ్బులే, శక్తి"గాఁ జేర యుండిరట నిజమేనా? మీ వ్యాసములు సుపశ్యాసము లందే వాయరేమి?

[కడుపుఁ గవ్వరించే నిడియిన వ్రాయుటఁగాని సాక్షి సాచర్యము కలిగిన సిమ్మట నాదోం ట్లెమ్మ ముగముఁజెట్టుకొని కాఁ జరచిన మొనర్చవలెను. కలమునకు సన్యాసమిచ్చిన కడు పుట్టునకు, పనిలేని మంగళికలె నీచు లొనర్చుచుంటిని. దబ్బు లేని శక్తి సాక్షి సంఘసభ్యుఁడుగా నుండవలెనను. ఏమనఁగా? సాక్షి కిప్పుడు కొంచెము 'దబ్బుగల శక్తి' దరఖాస్తు వచ్చినందున కాలమును బట్టి, దైవమతిఁబట్టి దబ్బులేని శక్తిని నామమాత్ర మైన సభ్యులమునుండి పొందవచ్చును. కావున నాదరఖాస్తు మంజూరు కాలేను. ఆ దరఖాస్తు పాఠనేసి నాను.]

ఇంతకు గొన్ని యేండ్లము లున్నవి. వారి కాలాచించి కాని ప్రత్యుత్తరము నీయఁజాలను.

దయయుంచుము, నీయఁజుగు మిత్రుఁడు. వస్తుంతుఁడు.

బుక్ నలుపు

శ్రీ.మ.దత్త-వీ.భద్రకవి కృత మగు సిద్ధిగణపతిశతక నే నామాలాగ్రముగాఁ జదివించి విన్నాఁడను. ఇం దే పద్యములు చాలవఱకు భక్తిభావవైరాగ్యములతో న.బం ధించు వివిధవిషయములను బోధించునవియై హృద్యములుగా నున్నవి. ఏకాలపు వారితోను పితృబోధము యింపవలె నన్ను. అయ్యది కుష్టపత్యే ప్రాయముగా కలఁగఁజూడదు. అందుచే తనే కవు లద్దాని హృదయంగమముచేయుటకై బహువిధోపాయములచే రసనంతిముగఁ జేయుదురు. ఈశతకమును గుఱించి యే యీ వీరభద్రకవియు తాన జేయఁజలయున్న నీతిబోధ మునకు చక్కని లోకొత్తులను కుడ్రదిద్దులగు లోకదృష్టాంత ములను చేర్చి, తేనెపంచదారల యనుపాసముచే చేయుచుండును. స్వాదువుగను పితృముగను, పథ్యముగను చేయఁగలిగెను. పాఠ కులు దీనిని సేవించి సిద్ధిగణపతి ప్రసాదముచే నామయాసిద్ధిని బొందుదురుగాక. గ్రంథము మొదట నుండి తుదివఱకును, పద్య చతుర్థపాదములలో ఛందో 2 లంకారవిబంధనూపము లయిన రెండునియములను ననుసరించుటచే కవి తన రచనాస్వాతంత్ర్య మునకు కొంత భంగము కలిగించుకొన్నట్లు కానబడుచున్నది. ఈపాత్రువుచే నిందు కుడ్రదిద్దులు. కొన్ని తత్వచూపములను పెక్కు-తద్వపదేశ్యపదములను ప్రయోగింపబడినవి. కాని చదువ రుల సోకర్మార్గము అమృతమృతముల పుటల అనుభూతాగమన ఆధునికరము చేసిన బాగుండఁగలదని నూచించుచున్నాఁడను. రాజమహేంద్రవరము } జనమంచి-వేంకటరామయ్య
81 ఆగష్టు 1921 }

సుమతి క తకము

కర్తవ్యము.

ఇది మాబాలగోపాలమునకుఁ బఠనీయమై చిరకాలము నుండి యాంధ్రజాతమున రాజ్యము చేయుచున్నది. ముద్రణ మా తంభమెరి మొద లాంధ్రమున నిడి యెన్ని వేలప్రతు లుండినో చెప్పటకు వీలులేదు. ఇంత ప్రచారము గల యీతరకకర్తవ్య మింతవఱకు నునకుఁ దెలియకు. పోనిం దిది యేకాలమునందుఁ బుట్టినదో మాడఁ దెలియదు. కొన్ని లక్షలగ్రంథములలో నుమతి శతకము భీమకవికృత మని యుభాహరణము లిచ్చెదను. అ ట్టుదాహరించినపద్యము లొకటిరెండు సేవ పోల్చిచూడగా నాకవి ప్రస్తుతసుమతిశతకమునందుఁ గాన్పించెదను. ఒకటి మామెదను.

"క. కా దన్న వాడే కరణము
వా దదనవాడే చేడి ననుభేరుకడక
లేదన్న వాడే ననవరి
గాధలు పెక్కు-కువాడే కాపుండు నుమతి!"

ఈ లక్షలగ్రంథ మెట్టిదో తెలియదు. కాని యీపద్యము భీమన్న గారి సుమతిశతకములోనిదని "దధ"లకుఁ బ్రాసమైత్రికల దని చూపుట కీయఁబడినది. (పరిమల్లత్రక సంపుటము 6 పుట 456 చూడుము) ఈపద్యము ప్రస్తుత కుమట శతకమున లేదు. ఈ భీమన్న గారి నే వేములవాడ భీమకవి అని మఱచా రీతకక కర్తవ్య మానినది యుండియుండవచ్చును. ఈకఁ దేఖిమన్న మొదలు సుమతిశతక మొత్తది వేమి లోచుచున్నది.

సుమతి యను శైవముని యొకఁడు కలఁడు. "వేమా!" అని "కవిచాడప్ప!" అని తమకుఁ బాము సంబోధించుకొను కవులవలె "సుమతి" యను శైవముని దీనిని రచించియుండు నేమో యని యొకప్పుడు నేను సందేహించితిని. కాని యది సత్య మైయున్న నిదర్శనముల లేవు.

ఇట్లు భీమన్న శైవముని కర్తవ్యమని సుమతిశతకము నుండి పొల్గిపోగానేక నిద కర్తలేని శతక మనవలెనున్ను చున్నది. ఇట్లుండఁగా నీ నడుమ శ్రీ మానవల్లి రామకృష్ణకవి రామ రామ వెలువరించిన నీతికావ్యముకావలె (1) లో నిక్రింది పద్యమును బ్రకటించితి. ఈపద్య మైన వారికి దొరికిన యాగ్రం థము ప్రతు లేదారింట నొకదానియందుమాత్ర మున్నదట. పద్యము వినుడు.

"క. శ్రీవిభుడ గర్వితారి
వ్యాకరణశాస్త్రపల్ల జయలక్ష్మీసం
భావించి సుమతిశతకము
గావించిపోడ గార్యకమలానుచితా"

ఈనీతి కావ్యముకానిదే "నీతిసాముకావ్య" అని ఇం కొక ప్రత్యేకముంటు నిది యాంధ్రపరిశోధకమహామండలివారు ప్రక టించియున్నారు. శ్రీకవిగారిగ్రంథమునందుఁ బ్రకరణవిభాగము లేదు. పాఠములు మాత్రమున్నవి. ఆరెండుగ్రంథములు పోల్చి చూచిన వారికి వివరములు తెలియగలవు. ఈగ్రంథమును వ్రాసిన వాయు "బద్దేశ" యనువోడుడు. ఇతఁడు నన్ని వోడుడఁ దననా మాంతరము మాడుకొనెను. ఇదిగాక పెక్కులిరుము కలరాజా. సూర్యకంఠజాడ. కుమారసంధనము వ్రాసియున్న వోడుఁ దీసి డుకాడెను. అతఁడు కవికర్తఁడు. ఇతఁడు విష్ణుభక్తఁడు. మాకు దొరికిన ప్రతియందు మైరామకృష్ణకవిగారిపద్యము లేదు. కావున నతఁడు సుమతిశతకము వ్రాసెనా? లేదా? యననది పరిశీల నార్హము. రెండుగ్రంథములను దగ్గఁ జెట్టుకొని పరిశీలించినచో భావయందు, పాకమునందు, శైలియందును, మిక్కిలిగ కృత్యా సము కనబడుచున్నది. రెండుగ్రంథములు నేకక ర్తవ్యము లన టకు వీలు కనబడదు. వివర సుమతిశతకము బాల్యకృత్య మనియో, బాల్యకృత తుపయోగించ వలె నని యట్లు, సులభ ముగ వ్రాసెననియో, తలంపవచ్చు ననుకొందమన్న నాసందేహము నకును బ్రత్యుపాయములు లేకపోతేను. అని విచారింపవలె నుగాక!

కాలనిర్ణయము.

బద్దేశ శ్రీ. శ్రీ 1070 నందము నాడని (కీ కవిగారి యభిప్రాయము. శ్రీ జయంతి రాఘవ్యపూతులవారి యభిప్రాయమునాక మితఁడు 1261 శ్రీ. శ్రీ న నున్నవాడు. ఈరెండు నాడములును సంజేషుడమలే గాని సునిశ్చయములు కావు. శ్రీ రామయ్యపంతులుగారు "వీరనారాయణ చోడబడిగ శేన రాజులే"మనబడెన యలయు. ఆతని శాసనము ననుసరించి ఈ తనికాలనిర్ణయ మొనర్చిరి. అతఁడు నీతఁడు నొక్కఁడే యనట కథాధారులు లేవు. వివర మైనంత విచార్యము. కేవలము నామమునుట్లేయే నీరువు రొక్కటి యనవచ్చు ననిన శక్తికర్మ పథుపట్టుశాసనములో "బద్దేశ్య మహారాజో మహ్యనో బలి

శో" అని యొకబద్దేశ్యుని జేర్కొనియున్నాడు. ఈశాసనము శ్రీ. శ్రీ 1003—1015 లోనిది. ఈ బద్దేశ యాతఁడేల కాఁ గుండదు? మనబడెన "శ్రీ నారాయణుడా!" అని సంబోధించు కొని నాడెను కాని వీరనారాయణుడనని చెప్పకొన లేదు. శ్రీ నారాయణుడు దేవుఁడుకూడ నున్నట్లు తెలియుచున్నది. కావున బద్దేశకాల మింక నిశ్చిత మనియే చెప్పవలసియున్నది.

ఇది బాల్యకృత్య కుడ్రేకించె ననుటకును గొన్ని యాటం కములు కనబడుచున్నవి. సుమతిశతకము నందలి యాక్రింది చాక్కములు బాల్యకృత్య కుడ్రేకించె ననఁజాలము.

- (1) "పాలయలుకనాఁడి కుంటుమి."
- (2) "కేడెల యధరావృంతుల కెందనినోరుక"

ఇంతకు 25, 33, 54, 95 మొదలగు పద్యములు బాల్యకృత్య కుడ్రేకింపట్లు కనబడుదు.

కావున శ్రీకవిగారు సుమతిశతకమును బద్దేశవ్రాసె ననువాదము రెండవిధముల సంజేషుడఁ గనుచున్నది. భావ యు, శైలియు, విషయ మగుభేదమును బొందుట యొకటి, సుమతిశతక కాలనిర్ణయమును, బద్దేశ కాలనిర్ణయమును సులభము గాకపోవుట రెండవది. వివరములముగ బద్దేశకాలము నిర్ణయ మైనట్లే, సుమతిశతకము నందలిమాటలనుబట్టి దానికాలనిర్ణయ మొనర్చుఁ బ్రయత్నించి చూడము. వేదాధారులు లేకప్పు డీక్రింది మాన్యుకంటే సభ్యము కనబడదు. కాలనిర్ణయమునకు వీలైన తుఱకపదము లెన్నియు విను నేఁజూచినంతవఱకు గనఁ బడలేదు. ఇతర సాధనములకుఁ బ్రయత్నింపెను. మనము చూడఁ బోవుఁజ్ఞి యాధారములు స్థూలవిభాగమునకు విలగ నా యను సంజేషముతో - నాశతోః శేషశ్రమశ్చ మలే కాని యివి సిద్ధాంతములు కాఁజాలఁ వలెయు సిద్ధాంతికరింప నీ వ్యాస కర్త యభిలాషము కాదనియు సత్యనిర్ణయముగ కొనర్చు నత్పనియత్నము లనియు సన్యాసము లెఱుంగవలెను. ఈ క్రింది వెట్టిపయత్నములకు నడంబుకై మెయుపోట్ల త ప పరమైనది.

(1) శతకమునందు నామ లకారానిగ వ్రాసియు న్నాడు) ఇట్టి నామము బ్రయ మభివృద్ధి యొకటియుట వ్రాసఁ గావచ్చును. (మి) నిందున్న నియమ మెఱుంగ క తరువాతవారు విడిచియు. ఇట్టినియమము కవయనుచున్న భాస్కర, జేణుగోపాలశతకములు 15 వేల బ్రమునకుఁ బూర్వపువైనట్లు లోఁడదు. కావున నీ నితీ తమునలకనే యిది ప్రాచీనశతక మనుటకు వీలులేదు. (ప్రాచీన పద్యములవలె నిందు ప్రామాణ్యంబుడ నననున్న పాటించియు న్న పద్యము లనపడుచున్నవి. కావున నీ రెండు నియమముల వలక నిది ప్రాచీనశతక మైనఁ గావచ్చును. ఇందాధునిక మని చెప్పటకు వీలైనపదాలము లేకపోవుటకూడ దీని ప్రాచీనతకే నాయునుచున్నది.

(2) ఇందు పెక్కువోట్ల "ఒకయారికి నొకకరణము" (22) "కరణము కరణము నమ్మక" (29) "కరణము సాదైయు న్ను" (31) అని కరణము పదము చాలమారు లుపయోగించి నాడెను. "కరణము" సంస్కృతశబ్దము. కరణీకములు, కరణములు పెప్పటినుండి యుండిదేవారో తెలియుసాధనము లున్నచో నీశతక కృష్ణటిక విన్నట్టి దనవచ్చును. (ప్రాచీనపద్యములలో "కరణకరణ్య" అని క్రిణీకమును గూర్చి కాఁబోలు"మృత్రిమలము. వారినిగూర్చి వ్రాసినట్లు కొన్ని నిదర్శనములు చూపవచ్చును కాని గణనని కరణాని పిలుచుట యెప్పు డాధారభయమైనో తెలియదు. ఈ శతకమునందే మతియొకవోట నీక్రింది పద్య మున్నది.

క. నా పకులు సేరఁ దప్పిన!
దిగమెప్పుడు విధవయింటఁ దీక్షిరి మైఁం
గణము శైదికుఁ దైనను
యరకాంతక మానుగాని మానసు నుమతి. 162.

ఇట్లు వ్రేఁకుఁడు కరణ మైన మరణాంతక మగు ననుటయు, చాలపద్యములలో "కరణములు" పొగడుటయు "మృత్రి లేని మండూధికత తొండములేని యేనుంగు వంటివాడని (84) యు, "కాపు" కొందె మయిఁ కరణాలకు బ్రతుకు లేదని (81) యు" "మృత్రి నిలవాని రాజ్యము లేండ్రిము సెదవంద నిలయ (85) నినియు, నియోగులవైఁ బ్రితి కనబడుటయును జూడ నీశతక కర్త మృత్రి కులమువాడుకాని, తత్పూర్ణమగుకాని కావచ్చు నని లోఁచుచున్నది. ఈ వైపద్యము లన్నిటియందును సత్య ముంట నిది కేవల మితరకవిమాడఁ జెప్పియుండవచ్చును. వైది కుఁడు కరణము "కారా దననీతి సరియైనను గాకపోయినను, భావము లట్టివి గోపరాజు రామప్రభానిక విష్ణుటఁ గావ తను. రామప్రభానికధ నిజమైనచో నాతనికాలము శ్రీ. శ్రీ 1185

అగ్రమున్నట్లు కొన్ని నిదర్శనములు కనబడుచున్నవి. (మాడుడు శ్లోకములు. వాటినవద్దవచ్చిమంజరి) "గోత్ర శాస్త్రం బ తే యానాం సంఖ్యాభేదానివాచనా" మొదలు విశ్రాంతి వరకు యానువేదమునందు యోగులు కలిగినవ్యక్తిత్వం (బ్రహ్మచరి, నియోగి, భిక్షు వేదవిద్యార్థులు) కొంతకాలమునకు గాన వైదికుడు కలిగినమునకు బనికొర దనుమాట వుట్టవలసివచ్చింది. కావున నీమాట ప్రాసన సుమతీశతకము 12 వ శ్లోకమునకు జాలితవారత కావలసియున్నట్లు తోచుచున్నది.

(రె) ఇందు "కాపు" శబ్దము కూడ రంజయింపబడినట్లు కనిపించుచున్నది. "కాపు" శబ్దమునకు బ్రహ్మతము శబ్దము "తెలగా" యని, శూద్రుల దని యర్థమున్నను "కాపు శబ్దము" అని పూర్వము వాడుకలో నుండెను. అనగా బ్రహ్మతము "మునకులు కరణము" అనునట్టి కొంతకాలమునకు బూర్వము "కాపు కరణము" అనుట కలదు. తులకప్రభుత్వములో "మునకులు" అనుపదము నునకు వచ్చినది. "మున్కి" అని వాడుటయు కలదు. కావున దులకప్రభుత్వమునకు బూర్వము "మునకులు" పదమునకు మాటుగా "కాపు" శబ్దము వాడియుండుదురు. కావుననే యీ క్రింది పాదపదమునం దానర్థము వల్లడి యగుచున్నది. తగవులాడినభార్య భర్త ననుచున్నది.

"కాపు" కరణం నాపట్టులే!
ఏలా కొడరావు కొట్టి! మగడ!

ఇటుల కాపుశబ్దము గ్రామాధికారపర మని స్పష్టము. మునకులు కొండెకాం ద్రయన నదియే యీ క్రిందిపదము నంది "కాపు" శబ్దమున కర్థము కలువలసియు తోచుచున్నది.

క. పాదగుణం బగవాడుకన

నిరవృద్ధిగ వ్రాసినాడె యేలక యైనన

భరణ గాపు కొండె మొన

కరణాగ్ర ప్రభుకు లేదు గడరా నువతి. 81

ఇప్పటికిని గ్రామ నివాసమునందు మునకులకణము లై కమత్తము చెడినవారి మునకు నచ్చుకప్పుములు వేయు "స్వదీప" నక్కటలేదు. గ్రామాధికారియగు మునకులకు వ్యతిరేకముగ గడరా దయ్యి శిమియుం శియాలయన.

భాగ్యము కాపు అందుకుయు, వారికె గరణము బాగుమొ, లెక్కలు వ్రాసి, సాయపడుటయు, గ్రామపాలనము నుభయము నుండి ప్రభుత్వము సాగుటయు మనపెద్దలు చెప్పుదురు. కావున బ్రహ్మతము "మునకులు" పదము గ్రామాధికారి వాడిన తులకప్రభుత్వమునకు బూర్వమీతకము వ్రాసి యుండవలసియు కనబడుచున్నది. అనగ స్థూలముగ 12, 18 శతాబ్దములనుండి నీది పుట్టియుండవచ్చును. బద్దెనకుడ 12, 18 శతాబ్దములవాడ దని కొంద జనుచున్నారు. కావున వ్యతిరేక నిదర్శనములు లేనంతవరకు బద్దెన దీనికర్త యని శ్రీకవిగారి పద్యానుసారము నమ్మకలసివచ్చుచున్నది. స్థితిగతు లిదిధముగ సందేహస్పదముగ నుండగ నీపదము నొకవిచిత్రవిషయము కనబడినది. అది శ్రీకవిగారి సిద్ధాంతమున బలపడుచున్నది. కావున వాచివాదమును ఇండించుట కొంతకంటే బ్రబలవాదము మానవలసివచ్చినది. విజ్ఞానకూడం బరికించెదరుగాక!

కర్తృత్వము సరియో?

ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తు ప్రకటించిన గారము నే 1879 లు తాటియాకు గ్రంథములో బ్రసిద్ధ మగు నీ క్రింది సుమతీశతక పద్య మిట్లున్నది.

(1) సుమతీశతకము నందున్నదిధము.
"పతికడకు దన్ను గూర్చిన
సతికడకున వెల్లుకడకు సద్గురుకడకున
సుతుకడకు రిత్తచేతుల
మతియందులు చనన సతిమార్గము సుమతీ. 67

(2) పరిపూర్ణవారాటియాకు ప్రతిలో నొకచోట
సుతుకడకు కిన్నుంగూర్చిన
సతికడకున వెల్లుకడకు సద్గురుకడకున
మతియందులు రిత్తచేతుల
పతికడకుం బోవజను బద్దెన లేరా!

(ప్రసిద్ధ మైన సుమతీశతక పద్య మిట్టి ప్రాచీన లేఖనం చేల గూర్చిన - బద్దెన తులకారతి నీ సంబోధన ముండుటకు గార మేమా - తెలియుటలేదు. ఈ తాటియాకు ప్రాతవలన శ్రీకవి గారేగాక సుమతీశతకము బద్దెన దనువారు ప్రాచీనులుకూడం లు రని నిర్ణయమై దీనివలన శ్రీకవిగారివాదము బల మగుచున్నది. నేనిదివలన కొనర్చినవ్యతిరేకవాద మీ కారణమున నిట నరింపక మానితిని. ఇప్పటికిని చాలవరకు సందేహముగ నే యున్న యీవాదము సాధనాం ములచే జేలననిలం చెదము.

(3) ఇంకొక పద్యమును వివరిండు.
"క. నమ్మక సుంకరి జూడక
నమ్మక మగసాలివాని నటు తెలియలిక" 60.
"వెలయులు నేయబాసలు
తెలయుం నగసాలివాండు వెలమచెలిమియన" 96.
ఇట్లు కంసాలిని, వెలయాలిని, వెలమలను గర్హించి యున్నాడు. ఈ బాటల గర్హించినదానియందలి సత్యావస్థ ములతో బ్రహ్మతము మనకు నిమిత్తము లేదు. ఒక్కరియనుభవ ముచే గాని, య నేకులయనుభవముచే గాని యొకవారి తెల్ల గర్హించుట యేకనిక జగదు. వివర బ్రహ్మతము మనకావిమర్శన మతో నిమిత్తము లేదు. (సశేషము)

శంకరవిజయమును రచించిన దెవ్వరు?

పండిత విక్రాల రామచంద్రాచార్యులు గారు

వేదభాష్యకర్తయగు మాధవాచార్యులు తన గ్రంథముల అందు మొదట కొన్ని శ్లోకములను వ్రాయువాడుక కలదు. అట్టివి శ్లోకగ్రంథముక గానరావు. శ్లోకగ్రంథమున మొదటిసర్గయొక్క గం శ్లోకమున నవకాలిదాన అను విరుదు లెఱువ్వుట్లు గ్రంథకర్త తెలుపుచున్నాడు. ఇట్టివిరుదు అమాధవాచార్యుల కున్నట్లు ఎవరుటను గానరాదు. మరియుం గెల్ల శ్లోకమున వ్యాసాచలకవి యని తనపేరును తెలియచేయుచున్నాడు. ఈ పేరును ఆ మాధవాచార్యులకు గానరాదు.

అయితే మాధవకృతమనుటకు గల కారణము లూహించవలయును. ఆ గ్రంథము ఇతి శ్రీమాధవీ యేతచ్చారదా సీతవాసగళి శంకరేశ్వరకరణమౌర్ధ్వ; సర్వోపి పాదక; అని యున్నది. దీనికి గానాంధ్ర వ్యాఖ్యానము చేయలేదు. కారణము దీహించుకొననిది. ఈ శంకరవిజయమునకు భవవతి నూరి యను పండితుడు శంకర విజయదీపికుడు అనువాఖ్యానోన్మయ్యున్నాడు. దానిచిర శ్లోక మునందు మాధవకృతమని తేటక తెలియును. అది ఇది: - రచితో మాధవనాసా యతో దిండిట్టికయ! శుకనో దిక్షయో నా మ గ్రంథ స్మర్యరసాత్మక: దిండిట్టికతో శంకరజయము మాధవుని చేయబడెను అని అర్థము. ఇందుచే టికాకూడే మూలకాదు అగుచున్నాడు. ఇట్లు ఎచ్చటయు ప్రసిద్ధి లేదు. గాన మొందలు మాధవుని చేయబడిన శంకరవిజయము దిండి మట్టితో (యంత: చేర్చబడినది) అని అధ్యాపకము చేయదురు. అదియేతచ్చారము స్వగ సమగనో చదువులకు విదితము మరికొందరు భవవతి మాధవ నామమందురు. ఎట్లన-మూట్టి ధనము. పతి: ధన: గాన మాధవ శర్వార్థభోధకము భవవతి శబ్దయ్యె నలక్షం.

మాధవకృత మనుటకు ఇంక నొక కారణము కలదు. మొదటి శ్లోకమున ప్రభుత్వ పరమాత్మనం శ్రీవిద్యాశ్రీధరరాజింశా! అని యున్నది దీనియందలి యర్థమును భాష్యకర్తయగు మాధవాచార్యులవారు వారి గ్రంథములయందు తెలుపుటకలదు గాననిది. అమాధవకృతమనే చెప్పనగు. విద్యాశ్రీధరను పేరుగలవాడ మక యొకరు. ఈ నవకాలిదాన విరుదు వ్యాసాచల కవికి గలిగి యుండవచ్చునని కొందఱుచుదురు.

వ్యాసాచల కవికే మాధవనామ మని వ్యాఖ్యానమందు తెలుపబడియున్నది. మఱికొన్ని యుక్తులచేత గూడ నిదివేదభాష్యకర్తృత్వముగాదు. వైద్యమందలి మాధవ నిధానమెట్లు వీరికన్న బహుశాచీను డగు మరియొకమాధవ కృతమని యెర్పడిపోయెనో, అట్లే ఇదియు మఱియొక మాధవుని చేయబడినదియని కొందరు నిశ్చయించు చున్నారు ఎవరురచించిందన ను సరసమైన కవిత్వము. గానకడకాభింబదగియున్నను, చాలా కాలమునుండి వాడబడు విషయము సత్యమగుటలు తెలుపు యుక్తిలములు ప్రబలమైన పుంజములు సంగ్రహించి, ఈ విషయమును నిశ్చయింపవలసిన భారము ప్రాచీనాచారపరాధులయందు నిలచియున్నది.

ఈ వ్యాఖ్యానమందు కడన కాలనిర్ణయముచే అపుశ్లోకము ఒకటిగలదు నాయం దుదాహరించిన పదసంకేతమును విచారిం చుట అవశ్యకము. ఎన్నియనగా పాండవేష్వ సాతారేత్ర ప్రమితే శుభవత్సరే దీని అర్ధస్థయముచేయుట సిద్ధాంతలయందు నిలచి యుండును. గాన ప్రాచీనాచార పరాయణులును జ్యోతి సిద్ధాంత వేర్లెలును ఈ రెండంశములను నిర్ణయించి యెల్లరకు తేటబడునట్లు చేయక గోరుచున్నాను

శ్రీరాజలింగశతకము

అముద్రితము - తాళపత్ర గ్రంథము

ఈ శతకము పితాపురంబాలాకా వున్నాడ గ్రామవాసి యగు శ్రీశ్రీస్వామిరాజు జగ్గవని రచించినది. ఇందు 108 పదములుగలవు. ఈ మహాకవి 120 సంవత్సరముల క్రిందటివాడని వాంగ్రంథములవలనను తేద్యంశియుల వల్లను తెలియుచున్నది. ఈ శతకమున సంగీతసాహిత్య వేదాంత శాస్త్రము లందు విక్సారి ఘనుడని యాతని గ్రంథము వలన తెలియును. ఈ శతకు (జీవయోగుల కురువంజి) యను నొక యక్షగాన ప్రబంధ మొక్కటి రచించినట్లు తెలియుచున్నది కాని ఈ రాజలింగశతకము శ్రాత్రగాయకపడినది. ఇది ఉప్పాడ కొత్తపల్లి నివాసి యగుమందుల సావయ్యయను మహానీయఁడు. తన పురమునకు ఒక భాగముగానున్న (వాకతిప్ప) యను పురమున 1880 వ సంవత్సర ప్రాంతమున కట్టించిన శివాలయమునకుగదించి తద్దేవాలయ ప్రతిష్ఠిత శ్రీరాజలింగస్వామివారివై యీ మహాకవి శతకము రచించినట్లుగా, (మగుధభవ సాగరపు తేప్పవాకతిప్ప, రాజలింగనిడే గదారాజవదన) ప్రతిపద్యమునకు గల మకుటమువలనను పెద్దల వలన తెలియుచున్నది. ఇప్పు డా దేవాలయము శ్రీరాజేశ్వర స్వామిఆలయమని పిలువబడుచున్నది. ఈ ప్రాంతమున నీ కవిచాల ప్రభావాలి నహించెను. మందుల సావయ్యయను నతడు తాను శివాలయము ప్రతిష్ఠించినపుడీ కవీశ్వరునిచే నీ శతకము రచింపజేసి, నట్లు తేద్యంశియులు తెలుపుచున్నారు. శాస్త్రాలి విరహంబున తనభర్తయగు రాజలింగని దొడ్డిని రమ్మని చెలిక తెల్లో తేప్పనట్లు వర్ణింపబడినది. భక్తి, శృంగార, శైరాగ్యము లాంబు ము చక్కని వృదు మనర తెలిగలిగి శ్రీపాద చతుర ప్రాస ములందని భాషావైపుణ్యము బాపు ఇయ్యది మరీకాపున శతక మును బోలియున్నది. ఒకటికంటె పద్యము బాహుళ్యంబుచేద.

నీ! కొమ్మరా బంగారుబొమ్మలా ముద్దులగుమ్మలా మనవిగై చుక్కోమ్మటందు, కాంతరాపుణ్యనిలంబరా సద్గుణాంబికా మహిమలనంతిమనుచు, కలిరా కపురంపు మొల్కరా మడ నిచేచిల్కరా నీడయజిల్కరామనుచు, వెలదిరా నద్దుద్దిగల దిరా యిదిసీతు కొలదిరా కోపము వలదటంచు, నతనకో వాని బ్రతిమాలి హితవుపరచి, పరినిమలించి నన్నొకకటని తేర్చుకనిలి! భవసాగరపు తేప్ప వాకతిప్ప, రాజలింగని డేగడే రాజవదన॥

నీ. నీయుల్లు గుడిగాను నీమేను కలగాను పరగ నీలల కళివాము గరువ, నీగళంబున విషా నిశ్చకభూకరమైయుండ నీవుత్రా గర్భంబు నిల్వలగుల, నీవాహనము ఘానునిశ్చంబుమేయను నీదుసాములు శేష నియతిగాగ, నీవారకవియలు నీలమి పుట్టెయగాగ నీజటవైకోమ్మ నీమగాగ, నీదుఫాలాటమున నన్నినిండుకొనను, యేలసతి నేలకోనని తూలవాడి, వనిత భవసాగరపు తేప్పవాకతిప్ప, రాజలింగని డేగడే రాజవదన అనియున్నది

నీ. ఒప్పుగా నీ వాకతిప్పలో మీ సన్నిధాన వర్తించెన కాను దొకడు, వరయజుశాఖ సర్వర్తనంబగువాడు నన్నిధి రాజవంశాల్లిరాజు, కాన్యవ గోత్రుండు ఘనుడమ్మయార్యుని కలికేరమ్మంబు గర్భమందు, జనియించి సద్భక్తి జగ్గవని శ్వరుం డననోమ్మెలోకము నందు వెలసి, బుభులసత్యప్రమాట లింపొనగగూర్చి, శతకమర్పించె నీవును కాశ్యోతముగ, వనభ భవసాగరపు తేప్ప వాకతిప్ప, రాజలింగని డేగడే రాజవదన.

(ప్రతిలో వారతప్పులు కొన్ని గాన్నించుచున్నవి. శతక మున చాల గ్రామ్యపదములు గన్నట్లుచున్నవి. అయిన నీశతకము భక్తిశృంగార విజ్ఞానములతో దులదాగుచున్నది. దుర్బతి నామసంవత్సర మాఖశుద్ధపాడ్యమి మొదలు పౌర్ణమివరకు రచించినట్లు శతకాంతమున నొకపద్య ముండుటచేతన్న యీశతకము రచించుచుకాలమున కవికి 60 సంవత్సరములు లుండునట్లు తెలియుటచేతను కవి 120 సంవత్సరముల క్రిందట జన్మించె నని విశదమగుచున్నది.

ఈ, అముద్రిత రాజలింగశతకమును, ఆంధ్రపరిశోధక మహామండలి స్థాపకులగు శ్రీచెలికాని లచ్చారావుగారు, ప్రకటించుచున్న ద్వితీయ శతక సంపుటములో ముద్రి న్నారు. కవినంశయు లిప్పటికి గూఢాస్వాడ గ్రామములో నివసిం చున్నారు. శ్రీ వంగూరి సుబ్బారావుగారు శతకపులచర్చిత వ్రాయుచున్నారు. ఇందలి కథాంశములను గ్రహించి యీశతక కవిశేఖరునిగూడ తమగ్రంథరా జమున నలంకరింపజేతురని కోరు చున్నాను.

స. రాధామాధవతాపు

మా పితృదీలమరణములు

(0)

ప్రభుత్వ నియమిత సంఘము విచారించుట

కోయంబత్తూరు, డిసెంబరు 2: రయిలులో జరిగిన మాపిలా ఖయిదీల ఘోరమరణములను గురించి విచారించుటకు ప్రభుత్వ నియమిత సంఘమువారు నిన్న సాయంత్రము 6 గంటలకు నాలుగు గంట ప్రత్యేక రయిలు పెట్టెలో సమావేశమై.

డాక్టరు ఓకోనరు.

సంబంధ 80వ తేదీని ఉదయము 2 గ 40 నిమిషములకు ఆసిస్టాంటు సర్జను రయిలు స్టేషనుకు అతిజరూరు రావలసినదని నాకు సందేశమును బంపెను, నేను తత్క్షణమే బయలుదేరి 2 గ 55 నిమిషములకు రయిలు స్టేషను చేరితిని. అచ్చట కస్తూరు ముత్తే, నా ఆసిస్టాంటు సర్జను, సైనిక, రయిల్వే వైద్య సిబ్బంది చేరి మాపిలా ఖయిదీలకు తైల్వోపచారములు చేయుచుండిరి. అప్పుడు 70 మంది స్లాటు ఫారముల వడియుండుటను నేను గంటిని. ఇంక మరి కొందరు సామానుల పెట్టెనుండి బయటపడిరి. స్లాటు ఫారముల వడియును వారిలో 80 మంది మృత్యుదేవతకు బడిరి. అల్లకల్లాలను విశేషముగా నుండెను. నేను తత్క్షణమే చార్జి థీఫీ కొట్టిని. భౌతికములు కొలికిగా నా వద్ద ఉండెను. ఆ రౌండ్ గాథాంధకార బంధముగ నుండెను. సజీవులను కోయంబత్తూరు గొనిపోవుటకు నే నొక ప్రత్యేక రయిలు కాజ్ఞాపించితిని. మాపిలా ఖయిదీలను పట్టుకొని వచ్చుచున్నాను అని నేను తత్క్షణమే కోయంబత్తూరు జిల్లా వైద్యాధికారి జేజు ఫారెస్టుగారికి తంతివార్తను బంపితిని. మూడవ తరగతి ప్రయాణీకుల పెట్టెలలో నేను 44 మంది మాపిలలను దీసికొని, కోయంబత్తూరు స్టేషనుకు 4 గ 20 నిమిషములకు చేరితిని. ఒక ఆంగ్ల సైనిక ఆంగ్ల రక్షకుడు, పోలీసులు కొందరు నాతో గూడవచ్చిరి వారు రోగుల మంచములను మోసిరి. ఈ మాపిలలలో నాలుగురు కోయంబత్తూరు స్లాటు ఫారముల వడివచ్చిరి. ఈ ఆయుర్యములను దీయుచువరకు నేను స్లాటు ఫారముల వడి ఉదయము 8 గ 15 వరకు కచ్చట నేయుంటిని. మాపిలా ఖయిదీలు ప్రత్యేక జతలుగా ఊల్లోకి బంపివేయబడుచుండిరి. అచ్చట కొంత ఆలస్యము జరిగెను. బండివారు మాకు బండ్లను తోలుటకు నిరాకరించిరి. చాలకష్టముతో ఒక బండిని నేను సంపాదించితిని గాని ఆ బండి యందు మృత క శే బ ర ము ల ను చూడ గానే, భయపడి జాటుకొనెను. మేజరు ఫారెస్టు గారు ఏ తుణుములో స్టేషను చేరినో నెనంత ముఖ్యముగా గమనించ తేదు. నేను మోటారు బండి వానిని నిద్రలేపితిని.

రామయ్యగారికి సాక్షి ఇల్లు చెప్పెను. స్లాటు ఫారము మీద ఆ నేక మంది బైటిలు మృతినొందు చుండగా నేను చూచుచుంటిని. అద్వైత శాస్త్రము కొందరు మృతము చావు నోటి నుండి తప్పించుకొనిరి. చావుకు ఏమికారణ ముండగలదని నేను దీర్ఘముగ యోచించితిని. వెలుపలినుండి చిటికెడుగాలి లోపలికి ప్రవేశించుటకు వీలు లేని సామానుల పెట్టెలో అంత పెద్దగుంపును త్రోసి తలపులను మూయుటవలనవారు వివచాయోవును బ్రీజుబిచ్చియుండవచ్చును. రెండవదియు ఉదయమున నే నీమరణ హేతువును బహిరంగ జరిపితిని. నేను తత్క్షణమే ఆ సామానుల పెట్టెను పరిశీలించితిని. స్టేషను చేరిచేరకమునుపే నే నాపెట్టెలోపలికి ప్రవేశించితిని. 28 వ తేదీ చాలతొందరగా నే నాపెట్టెను పరిశీలించితిని. ఆపెట్టెలో పీనుగలను బెట్టి నేను తియ్యరుకు బంపివేసితిని. నే నాపెట్టెలో ప్రవేశించినపుడు, తీగ అగ్నికను నేను జూచితిని.

రామయ్యగారు:—ఆ తీగ అగ్నికను వెంటి వేసినయెడల, ఈ సామానుల పెట్టెలో మానవులు ప్రయాణము చేయగలరా?

ప్రత్యుత్తరము:—మానవుల ప్రయాణముల కీ పెట్టెకిగినది కాదు.

ప్రశ్న:—ఆ పెట్టె మొక్కవిస్తీగమును, అందులో ప్రయాణముచేయు ప్రయాణీకుల సంఖ్యను మీకు తెలిసిన పక్షమున, వాతేలాటి వాధలుపడియుండునో మీరద వర్ణించగలరా?

ప్రత్యుత్తరము:—నే నిద్దరిలో గూడ చేరి ఈ ప్రయాణీకుల సామానుల పెట్టె నెం 1711 రు లో ప్రయాణమెట్లుండునో రుచి చూచుటకు కొంతదూరము వెళ్లితిని. 7 లేక 8 మంది మనుషులను లోపల కూర్చుండి తలపుల నన్నిటిని చూయించి వేసి 2 మెళ్లదూరము వెళ్లితిమి. ఏకర్నూ కేటప్, సర్జె-జనరలు, గెనరల్, కర్నలు బర్నార్డ్స్, నేను, నావు, ఇంక ఇద్దరు ముగ్గు

రము ఆపెట్టెలో నెక్కితిమి. నాకు చాలకష్టముగా నుండెను. ఇతర పెట్టెలలో నింకకంటె సుఖముగా నుండెను గాని నిజమైన సుఖములేదు. ఈ నిగిలిన రెండు పెట్టెలలో గాలి కొంచెము లోపలికి వీచుచుండెను గాని నెం 1711 రు పెట్టెలో గాఢతేనే లేదు. ఈ రెండు పెట్టెలలో గూడ 10 మంది ప్రయాణము చేయుట సురక్షితముగాదు. తలపులు మూసి రెండు గంటల సేపు ప్రయాణము చేయుట అపాయకము. అట్లు ప్రయాణము చేయువానికి మరణావస్థ వచ్చును. రెండు మూడు పెట్టెలలో తంతి అల్లిక కొంచెము పెద్దదిగా నుండెను. ఒకదానిలో అది విరిగిపోయెను. మేము సుమారు రెండు మెళ్లదూరము ప్రయాణము చేసితిమి. ఇంక ఎక్కడగా వెళ్లుటకు నాకుకష్టము గాదోచెను.

కృష్ణవర్మరాజు గారు:—అచ్చట నడచుట కేమైన ఆధారము లుండెనా?

ప్రత్యుత్తరము:—పోజనూరులో ఇట్టి ఆధారము లేదు యులేవు. కోయంబత్తూరు స్టేషనులో మాత్రము ఖయిదీలను మేము పట్టుకొంటే కొంతదూరము చాలకష్టముతో నడచిరి. ఆ సామానుల పెట్టెలో వెలుతురు లేనేలేదు.

ఆ నేకమంది ఖయిదీలు ఒక తొక్కిరి కలచివెట్టును, కొన్ని శవములు గుర్తించుటకు వీలుకేసుండ విరుగ నట్లుబడినట్లును పడుచీరుపత్రిక వ్రాసిన వ్యాఖ్యలను సత్యవిధము. కొన్ని గీతలు, కొన్ని చినచిన్న రావడి వలన గలిగిన గాయములు మాత్రము నాకగపడెను గాని దౌర్జన్యపురీతముగా నేర్పడిన గొప్పగా యము లెచ్చటను ఏ తేమాముమీదను నాకగపడెను.

రామయ్యగారు:—మీరు తమాషాచూరుటకు వెళ్లిన పెట్టెలో వెలుతురు లేమైన ఉండెనా? మీరు బండోరులకు గురైపట్టుటకు వీలుండెనా?

ప్రత్యుత్తరము:—లేదు. వైకప్రలో దీపమును వెలిగించుటకు కాబోలు గుండ్రని చిన్న సంద్రముకటి నాకగపడెను. ఆరంభము తంతిలో జల్లుబడియుండెను. ఆ అల్లికమీద బండెను చుట్టు చేరియుండెను. దాని వెడల్పు 6 అంగుళములు.

సాక్షిని కొన్ని ప్రశ్న లకుగుటకు వెలువియ్యవలెనని కె. యస్. కామస్వామి అయ్యగారు అడిగిరి. నెలపు నిరాకరించ బడెను.

విచారణ అంతట ముగిసెను.

గౌ. నావుగారు మదరాసునగరమునకు, కృష్ణవర్మరాజు, మంజీరామయ్యగారుకు కల్లికోటకు బయలుదేరి వెళ్లిరి.

ఈ దినము ఉదయమున ఇంతకుముందటి పెట్టెలలో ప్రయాణముచేసిన మాపిలల బైటిలు కొందరు విచారించబడి నట్లున్నది.

ఒడలూరు పి. ఆచ్యుతం అక్టోబరు 5 వ తేదీని తియ్యరు నుండి ఇట్టి పెట్టె ప్రయాణముచేసెను పోలీసులతోగూడ ఈ పెట్టెలో నెక్కిలేను. ఎచ్చటగాని పెట్టెలెల్లపులు తెలుపబడలేదు. చెరసాలచేరినసిమ్మట బైటిలకు త్రాగుటకు నుండినట్లు దొరకెను.

కుప్పురం అవుల్లపట్టి మాయబడిన పెట్టెలో తియ్యరు స్టేషనునుండి ప్రయాణముచేసెను. జోలీసుల పెట్టెలో నెక్కిలేను. ఎచ్చటగాని ఆ పెట్టెలెల్లపులు త్రోవలో తెలుపబడలేదు. చెరసాలచేరినసిమ్మట వారికి త్రాగుటకు నీళ్లు దొరకెను. వారిలో నిద్రకు మార్గమును సృష్టించివేసినోయిరి. కోయంబత్తూరు చేరినసిమ్మట వారు లేచిరి. వారిద్దరు జానవచ్చునని మిగిలినవారు తలచిరి.

పల్లకాటెల్లు అనూచ్యుడు కడపటి/సాక్షిలో గూడ మూడుబడిన సామానులపెట్టెలో ప్రయాణము చేసెను. అతడు సృష్టించిపే పడిపోయెను. కోయంబత్తూరుచేరిన తరువాత అతనికి తెలిపవచ్చెను. చెరసాలకు నడచి వెళ్లకమును పతనమై స్లాటు ఫారముమీద ఒక గంట సేపు కూర్చుండి యుండెను. చెరసాలచేరు వచ్చికి అతడు బాగుగా నుండెను.

ఇట్లు మరినలుగురు కైటిలు కూడచెప్పిరి. కోయంబత్తూరు చెరసాల సూపరింటెంటు మాపిలా కైటిలు ఆ నేకపర్యాయములు చెరసాలకు దేవిది రనియు తెనకు. చెరసాలచేరుకు అందరు సుఖముగా చేరిరిఅనియు సార్థెంటు/ఆంధ్రూసు సామాన్యముగా వారి వెంట వచ్చెననియు బైటి లెన్నడుగాని అవధులో రాలేదనియు చెప్పెను.

సమానము

సమానముయొక్క పరిమితులు దాటినవని దడదడ మాటలాడువారిని గురించి కొంచెము విచారించవలెను. నిజముగ జూచినయెడల వీరేసమానము కావలెనని కోరుచుండిరి. వీరు ప్రభుత్వము నుండియు సుద్యమమును అణగ(దొక్కవలెనని కోరుచుండలేదా? గాని ఉద్యమము అణగ(దొక్కబడకుండుటకు వీరు నిదానించి యుచేషించుటయు, పొరబాటు బాసర్చుటయు, కారణములుగావు. ప్రభుత్వమువారు అనుభవమువలన విశేషవంతులైరి. నిష్పంభవిధానమువలన లాభములేదని తెలిసికొనిరి. ఉద్యమ చరణగ(దొక్కబడకుండు నుండుటకు కాణములుగాని ఇట్టి యుద్యమములలో అంతర్గతమైయుండు ఉజ్జీనమే యుద్యమ చరణగ(దొక్కబడకుండు నుండుటకు ముఖ్యకారణము. స్వల్పకాణములవలన ఇట్టియుద్యమములు వింపవు. ఒకమా రుద్ధిచించివో సామాన్యముగ నశింపవు. వాని కెన్ని చెడుచుండు లిచ్చినను మరణింపవు. స్వలాభ(వేరితు లెన్నిదిట్టి ను శపించినను వానితలవెండ్రుకై నను గడలను ఇదియే విషయముయొక్క ముఖ్యమూలమునదెలుపును. ఈపత్రిక లవలించి-విధానమువలన నెట్టిలాభము నొందవలయునని వీరాశించుచుండిరి. వీరు చిచ్చుపల్లులుగారు. మూగలను బధిరులను గూడ గారు. ఆ నేకలక్షలమంది హృదయములలో ప్రవేశించిన యుద్యమము నిష్పంభవిధానము చే నశింపజాలదని వీరు తెలిసికొనుట యుచియు. (బ్రిటూన్)

మదరాసు సాల్ కాసుకోర్టు

నూటు నెంబరు 8477-21.
సి. నరసింహులు కెట్టి—వాది.
Vs.
పట్టాభిట్ట చలచుణ్ణం } ప్రతివాదులు
పుల్లూట్ట పట్టాభి గాయపాణ్య }
వైవావా—వాది ప్రతివాదులకు .92) సంఖ్యం నరం
బరు నెల 1 తారీఖు మొదలు 1921 సంఖ్యం జూలై నెల 4 తారీఖువరకు ఆల్బామినియంపుకు లావాదేవీచేసిన బాబుల్లు
నా జరఖుల్లు పోను యేర్పడిన అలలు కాక రుప్ 97-14-6
కు వాది దావా చేసినావానా. వైచెప్పిన వావా మదరాసు సాల్ కాసుకోర్టు నుం. గా. ౧౧ శ్రీ చీఫ్ జడ్జి (Chief Judge) వారిద్ద 1921 సంఖ్యం డిశంబరు నెల ౧౧ వాది
(01) వాది మన్నది గయక తెలియ

రెన్వూమి అయ్యగారు,
2-12-21. వాది కేజీ.

మదరాసు కార్పొరేషను

నోటీసు
తొండర్లు కావలెను.

కార్పొరేషనువారి చాకిరిపనివాండ్ర నిమిత్తమై 1922 వ సంవత్సరము జనవరినెల 10 వ తారీఖు నుండి ప్రారంభమై ఏప్రిల్ నెల 10 వ తారీఖు తో అంత్యముగ కార్పొరేషనుకు మూట 1-కి మదరాసు నిండుపల్లు 48 చొప్పున 4,500 మూటలు ఉప్పిడిబియ్యము సప్లయచేయుటకు ధరలకట్టిని ఈ నెల 10 వ తేదీని సాయంత్రము 3 గంటల వరకు ఈ క్రింద చేవ్రాలుచేయబడినవారి ద్వారా అంగీకరించబడును. ప్రతితొండరును ఒక కవరులోఉంచి బాగుగా మూసి, కవరుపైన “ఉప్పడు బియ్యము నకు తొండరు”అని వ్రాసిపంపవలెను. మాదిరిలు తెల్లని పెద్ద సీసాబుడ్లలో వేసి బాగుగా సీలుచేసి వంపుచు, రూపులు 500 ధరావత్తు కట్టవలెను. ఏ తొండరుదారుని ధరలు అంగీకరించబడునో, అతడు 1922 వ సంవత్సరము జనవరినెల 10 వ తేదీ మొదలు 1922 వ సంవత్సరము ఏప్రిల్ నెల 10 తేదీ లోపల పశువులశాలల చీఫ్ సూపరిండెంటు గారివలన ఏ యే తొఖున యెంత ఉప్పుకు బియ్యము కావలెనని కోరబడునో అంత బియ్యమును ఆయాతొఖున నిర్ణయకాలమున, సెంట్రల్ గ్రామ్ డిపో అయిన ట్రెవెల్ యో జేసికో వద్ద డెలివరీచేయుటకు బద్ధుడౌను.

జయ మొందిన తొండరుదారుడు పైన చెప్పిన షరతుల ప్రకారము తాను నడచుకొనునట్లు తొండరును అంగీకరించిన 3 దినములలోపల ఒడంబడిక వ్రాసి యివ్వవలెను.
పాల్లు డిపొట్టుమెంటు } సింగార వేలు మొదలియూర్
మదరాసు కార్పొరేషను }
2-12-1921. } పాల్లు అఫీసరు.

నేలంజిల్లా బాపాణేతర ద్వితీయ పద

ఓ. తనికాచల సెట్టియారగారి అధ్యక్షోపన్యాసము
ఈ యాపవాదము నందలి భాగాముల కొన్నింటి మూలము ముద్రించుచున్నాము.

అధ్యక్షులు తమకా పదవి నొసగినందులకై కృతజ్ఞతను తెల్పి పదవి నిట్లుపగిలినందులకై.

యజమాన సన్మానము

యజమానగారు మన దేశమునకు వచ్చి వెళ్లినవారైన నఖండగౌరవ సన్మానముల బొందుచున్నటులు వినుట కంతయు సంతోషముగ నున్నది. కాని వారు బొంబాయిలో దీనిన నాడే, ఆసహాయాధ్యయ పతాకము ను నిలువ నెట్టికాంధిగారి యెదుటనే అడ్డమైన అల్లరులు బిగి, కొంపలు చనిపోయి ఘోరము లెంతయు కలసిపోయినవి. అట్లుచేసిన వార కార్యముగ నిండనీయలే.

అసహాయాధ్యయము

ఈసంవత్సరమున ఆసహాయాధ్యయారంభమునగుచు కొంత చెప్పవలసి యున్నది. 1919-వ సంవత్సరములో కాలముచట్టు ముల నిధి తీసివేయబడి సత్యాగ్రహము ప్రారంభింపబడినది. అచటముల నెక్కడను అచరణలో బెట్టకపోయినను యానార తాకములు మున్నగు ఆదేశాలవలన పంజాబు వివాదములును, అచాన్పుకాబాదు బొంబాయి పట్టణములలో అల్లరులను జరిగెను.

సత్యాగ్రహవలన జరిగిన పంజాబువివాదముల యందు న్యాయమును బొందుటకై నిరాకరణోద్యమము ప్రారంభింపబడినది. దీనికి వరియొక కారణము, యుద్ధము ముగియ గానే యొడంబడిక జరిగిన పిదప యంగ్లాండు ప్రధానమంత్రి మిట్రంబరీ నుండి టర్కీ ప్రాంతమును నిలువనామని నైపు సను ఆ ప్రకారము దిట్టినది.

ఇదియే కిలాభునునగు. ఉద్ధృతమున నుచున్నదియైతే చేయవలయు. కె...

అధ్యయ పంజాబు దురం తములలో తీర్చివేరి. గాంధీకి ఆ కార్యక్రమములో దౌర్జన్యము గలదని తెలియును. దక్షిణాఫ్రికాలో నన్నియొద్దండి మానవత్వభావమును బాగుగ తెలిసినవాడైనను యాసహాయము నకు దౌర్జన్యవిరహిత అసహాయాధ్యయమని పేరేడినది. అంతమా త్రమున మానవత్వభావము మారునా? గాంధీ అసహాయాధ్యయ మును బోధించుచు, తన అనుచరులను అపింపాత్రవద్దకై యొండుచుని గోరుట, తుపాకిమం తున్నోట చుట్టకాల్పుచుని చెప్పచు, నేలమీద నీలిన నిప్పులదకలు, చేయగూడదని చెప్పటన తె నున్న అల్లరులను జరిగిన పిదప చింతింపట చేసిరిగి కిదార్జన్యము జరిగిరాదని తెప్పలేనా మిత్రత్వము మీదేయని యనుటవలెనున్నది.

అసహాయాధ్యయము దౌర్జన్యభావమునను, దౌర్జన్యమునను నను, స్వరాజ్యసంపాదనమార్గ మైనపుడు, ప్రభుత్వమునై నెదు రుదిగట యబడును. ప్రజలకు ఉన్న స గతులబట్టి యసంతృ ప్తి గలిగి ఉద్ధయములో చేసెదరు. అది అనేకరూపముల దాన్వీ ను. ఒకసారి, శ్రమశ్రేయిద్యాలయముల బహిష్కరించుటయు యొకటి సారి న్యాయస్థానముల బహిష్కరించుటయు ఇరుగు ను. గాంధీ యెంత చెప్పినను న్యాయవాదులు తామేమి చేయవలె నో తెలిసికొనలేదు. ఎంత ఖద్దరుబట్టలు వేసికొన్నను వాకు కొద్దులను వదలజాలరు. వదలినవారు కొలదిమంది మాత్రమే.

నిరాకరణవాదులు, మున్సిసిపలు స్థానికసంఘములలోను, కాన న శాఖలలోను యెన్నికలను అధ్యక్షులుగ నిలువగూడదని చెప్పి యును. అట్లు వెళ్లినవారిని అనేకవిధముల గణించెదరు. అప్పటికి యెన్నుకొనబడితేని ఆయుధి చాకలిమరిగివా రాయనకు యే విధమైన పనియున్ను చేయనట్లు చేసెదరు. ఆ గ్రామవాస్తవ్యు లకు పన్నులకల్పింపవద్దని సలహా నిచ్చెదరు. ఇదియే దౌర్జన్య విర హిత అసహాయాధ్యయము కాబోయినది!

ఇంతదేశములనుండి తెప్పించిన గుడ్డల సరుకును తీసికొన వద్దని సలహా నిచ్చెదరు. ఈ యాధ్యయములలో చివర కిప్పుడు తేలిపి పదేశవస్త్రములను దహనము చేయుటయు, గత్తురు లును, మృత్యులను వెళ్లినవారైన వారతాళము చేయుటయు నైయున్నది.

జైలనుండి ఆక్రమణవరకును సారా కల్లుడుకాణం పాటు పాడకుండ ఆటంకపరచిరి. ఇందువలన యీ రాజ

ధానిలో అంచనాకు 10 లక్షల రూపాయలను రాబడి తీసిపో యెను. కాని ప్రాంతమైన తగినదానినిరాకరణోద్యమము అంత యు అల్లరుల శత్రుత్వము ప్రభుత్వమును వినాశముచేయు టయలెప్పు మరయొకటి లేదు. అయితే యందు నిర్మాణ కార్యక్రమముమాత్ర మొకటికలదు. అది చక్రమును ద్విపుటయన, కద్దయను తయారు చేయుటయన. ఇదియంతయు చేయుట స్వరాజ్య సంపాదనమునకే. అదివచ్చినప్పు డుండ ప్రభుత్వమునకు పన్నులు కల్పింపనక్కరలేదు. న్యాయస్థానము లుండవు. అప్పుడంతయు నిరాదంబరజీవితమే. అంతటను చురకగానము వివరముచుండును. విదేశవస్త్రదహనమే దీపములుగ నుండును. నీసాత్రువాసాత్రులను భేదముండదు.

ఇవన్నియు సమకూరినపుడు దేశములో సకాశరీకము వ్యాప్తమగును. 1919-వ సంవత్సరము ఏప్రిలులో సత్యాగ్రహ వలన జరిగిన పట్టణములలో గాంధీ తనకు మిగిలిన సత్యా గ్రహము ఉపవాసము చేసిన దాని సత్యమును నిల్పుటయే అని చెప్పెను. అట్లుఉపవాసము చేయుటవలన ఆయన క్యాక్రమ మే మైన మారెనా? లేదు. అంతకంటె తీవ్రమగు దౌర్జన్యవిగ్రహిత అసహాయాధ్యయము నానగణలో బెట్టిరి. అందుకు ఫలితముగ వారు ను పు డే బొంబాయిలో నవంబరు 17-వ తేదీ నీ అల్లరులు జరుగక మానలేదు. అల్లరులైన పిదప ఉద్ధయ మువలన గాంధీని గాంధీ విల పించెను. ఇట్టి విపత్తయొక్క సంభవించినను ఆయన ఉపవాసము చేసి, ఉద్ధయము అపజయము గాంచెనని తపస్సుచే యెను. బ దుగవలసిన పని జరిగిన పిదప కివస్సుల వలని లాభమేమి? ఆయన కార్యక్రమము వలన తప్పుక రక్తపాతము జరిగి తీరును. దాని కిప్పుమైనంత త్వరలో ప్రభుత్వమువారును, కాంధీస్థానములను కట్టివేయవలయును. మితి మీరినవో చే జిక్కుట కన్యము. వివిధముల యివక కష్టములన్నింటికిని దౌర్జన్య విర హిత అసహాయాధ్యయమే శోభింపయినపుడు, అల్లరులు, రక్త పాతము జరిగినపుడెల్ల గాంధీతపస్సు చేయుటలో జాడ విచార మును విసురుదలయు గలుగును.

నిరాకరణవాదుల విభజన

యస్. సోమసుందరం పిళ్ళెగారు యం. యల్. సి. చీరాల మునిసిపాలిటీని రద్దు చేయుమని వచ్చిన తీర్మానములో చివరకొక సూచననుచు నిరాకరణవాదులను వాల్ల తరగతులకంద విభజించిరి: (1) డబ్బు ఆకగల నిరాకరణ వాదులు (2) దుర్మితలగు నిరాకరణవాదులు (3) నిజమైన నిరాకరణవాదులు (4) సమయము బట్టిపోవు నిరాకరణ వాదులు.

మొదటి రకంలో ప్రచారకులు వచ్చెదరు. రెండవ రక ములో దైవ్యులును ఆంధ్రదేశములోని రైతులను వచ్చెదరు. మూడవరకంవారు తాము వినునంతయు నమ్మి స్వరాజ్య సంపా దనమునకై డబ్బు విరివిగ నిచ్చువారు. ఇకను నాల్గవ రకము లో విరుదముల నన్నింటి నుంచుకొని, మరల పొందుట కేమియు సందేహము, లేక కమిటీ సభ్యులుగ నుండి ప్రయాణపు ఖర్చుల బొందుచు నుండురు. అయితే వారు చీరాల నిరాకరణ వాదు లతో సానుభూతి జూపి, స్వయంనిర్ణయ మూత్రము నందు విశ్వాస మున్నదని చెప్పెదరు. మరయొకరకంవారున్నారవారు అధ్యక్షులుగను, ఉపవాసములగనుండి త్రాగుడు పనికి రాదని చెప్పచు, తమ పేషన్లో ప్రకటనలు మాత్రము బాని వాకరు సారామంచి యని వేయవారును, పిల్లలను ప్రభుత్వశాత్రుల కంపగూడకరి త్రాయుచు, ప్రభుత్వమువారిలో కాల్పాట్లులు మంచిలాభములు వచ్చువారి నంగీకరించువారును గలరు. వీరిని సోమసుందరంపిళ్ళెగా రేతరగతిలో చేర్చెదరా?

గాంధీమహాత్ముడు కోరిన కోటిరూపాయలు వాగ్దానము చేయబడినను స్వరాజ్య మక్కడక్కడకు వెళుకకు బోవుచునే యున్నది. ఈలోపుల కాసాధికారము చేయు నిరాకరణ వాదులు మాత్రము కారాగారముల నింపివేయు చున్నారు. మొట్ట మొదట స్వరాజ్యము ఆగ పు కు వచ్చుచున్నది. అ ద ల్లా రి అట్టిబలెనది. ఇప్పుడు ది కబరు చివరకు నెట్టుకొనిపోయినది. అయితే కాంగ్రెసుమతాన లంబులు కాని వారు స్వరాజ్యసంపాదనమునకు కాలియమును పనికిరాదని చెప్పచున్నారు. కొంతసంస్కరణముకాలయందు ననుచున్నారు. ఇట్టిసంస్కరణమేమైన జరిగె నేని ఆ సహాయాధ్యయము సమరింపబడునా లేక అంతరించునా?

మావీలో అల్లరులు

నిరాకరణవాదులు కోరు స్వరాజ్యమునకు ముందు ఫలిత ము మలబారులో మాషిలాల అల్లరులలోనే కన్పట్టినది. భూమి నీరు పారుదల తగినదాకారణ ముండ నిరాకరణవాదులు కా

సాధికారము చేయుమని బోధించుటచేతనే యీ అల్లరులు ప్రారంభమయ్యెను. దీనికంతకును కొంతవరకు తాముకారకు లైయుండి యానూబుననుగాను మలబారుకు వెళ్లికొంటింపజేసె దమని ప్రభుత్వమువారిని కోరిరి. వారు వద్దనిరి. మంచిపనిచేసితి. గాంధీమహాత్మునంతటివారు బొంబాయి అల్లరుల మాన్పివేయలేక పోయెను. ఇదియంతయు అసహాయాధ్యయ ప్రచార ఫలితమేయని వారు ఒప్పుకొనిరి. నిరాకరణోద్యమమువలన యెట్టి స్వరాజ్యము వచ్చునో మలబారు అల్లరులేరుచి చూపినవి. ఈ క్షురీకంఠ కును కారణము నిరాకరణవాదులై యుండ కాననబద్ధులగు పోరులింకను ప్రభుత్వము వారు స్థాపన చేయలే కున్నారా యని ప్రశ్నించురు.

రైల్వే వివాదము

తప్పు చేయువారు యెంతటి శిక్షకునాగులైనను, తిరు చూరునుండి థెర్లొకి రైలులో నూరుమంది థైవీలను తీసికొని వచ్చుచుండ రి గంటల కాలములో 60 మంది మరణించునం తటి యక్రంద్ర చేసినవారిని తుమించుటయో? దేశమంతయు నిట్టి ఘోరమును విధి నిర్ణాంత బోయినది. నాగరకత దేశముగా నిం తటి వివాదము జరుగుటయో? దేశము తమ యుదంతము నిప్పు డు జెప్పజాలదు. విచారణ చేయు చున్న వ్యా త సంఘమువా రేమి జెప్పెదరా? యని యెదురు చూచుచున్నది.

పులియాంతోపు అల్లరులు

మద్రాసులో ప్రాంతోపద్రవకరముగ నుండిన పులియాంతోపు అల్లరు లిపుడంతరించినవి. యజమానులకును, కాశ్మీరులకును తగా దాలు కలిగి, సమ్మెలు జరిగి, ఆకార్యకులలోనే అంతకలహము లు పెరిగి, నైన్సియో అల్లరులు జరిగెను. ఈ యిండ్లు తగుల పెట్టుటకు కాకుల రెవరో బాంబు తెవరు తయారుచేయుచున్నా రో అతుచిక్కలేదు. అధికారులు తుపాకులు ప్రెచ్చటలో అల్ల రివేయువారిలో నొకభాగమువారే చనిపోయిరి. దీనివలన ననే కవదంతులు వ్యాపించెను. పోలీసులును స్వేచ్ఛకును మార్పి వేయగా నే అల్లరు లన్నియును మాసిపోయెను. జాత్యంతరైవ్యమవ్యము లను కొండలు అల్లరివాళ్లు వృద్ధిచేసిరి. అయితే కొండలు ఆడి త్రావినలు బుద్ధిమంతులు హిందువులతో స్నేహము చేసికొనిరి. అంతట స్నేహము గురిరి అల్లరులు సమసిపోయెను.

బాల్చిచాటినిధ్యము

మానాయకులు బాల్చిచాటినిధ్యమున కంత పోరాడినను యాతేశప్రభుత్వము వారును బాంబులు నివేదిక గ్రంథక రైద్దయను యందుల కంగీకరింపలేదు. అంతుకుమారుగ నొక కమిటీని నియోగించిరి. ఆకమిటీ యెదుట మా నాయకులు చెప్పిన ప్రకారము బ్రాహ్మణేతరులు హాజరుకాలిరి. ఈ రాజధానిలో బ్రాహ్మణే తరులు సహాయ నిరాకరణము చేసినది ఆ ఒక్కసారియే.

అయితే కేమి. ఈవిషయమై బాంబులు పార్లమెంటుకి కమి టీతో బోకాడుటకు యంగ్లాండుకు డాక్టరు నాయకుగారు వెళ్లిరి. అంతే వారికి మృత్యుదేవత సులపాప్రమాదయెను. పిదప నానని నాయకయవకులనై బడిన. వారును బాంబులకు మిట్టిలో పో రాడి బ్రాహ్మణేతరులకు ప్రాతినిధ్య ముండవలెనని గల్పిరి. ఈ పోరాటము యుండియాలోనే జరుగవచ్చునని మారాజ్ కియ ప్రతిక తులనగా, అక్కడవదలి యిక్కడకు వచ్చిరిమి. జయమందిరిమి. మాకు కాననభలో నూటికి 30 స్థానములే యని రాజ్ కియ ప్రతి పక్షులు పట్టుబట్టిరి. తెల్లగుండము ప్రభువుగారు జిల్లాకొక స్థాన మును, మద్రాసుకు ను, మధురకును రెండు స్థానములును బ్రాహ్మణేతరులకుండవలెనని తీర్మానించిరి. ఇందువలన బ్రాహ్మణేతరుల హితులు యిచ్చెదమన్న స్థానముల సంఖ్యకే తగ్గి పోయెను. దీనితో బ్రాహ్మణేతరులకు విసుగుపుట్టెను.

ఎన్నికలు

తెల్లగుండము ప్రభువుగారి తీర్మానము నిజముగ మంజురీ యాయెను. అప్పటినుండియు బ్రాహ్మణేతరుల ప్రతిభ నిశ్చయమై చెను. బ్రాహ్మణులకు టులనియ్యవద్దను పతాకముతో వారు యెన్నికలకు జనిరి. దీనితో బ్రాహ్మణేతరులకు సంస్కరణముల కన్న కేక్కుడు సంస్కృతిగతి గను. ఎన్నికలలో బ్రాహ్మణేతరులు మంచివిజయము గాంచిరి. అంత టిలో వాకి తమబలము తెలిసెను. బ్రాహ్మణులు దిగ్భ్రాంతు లైయుండిరి. సంస్కరణములతో బ్రాహ్మణేతరులకే యెక్కుడు లాభముగల్గెను. బ్రాహ్మణేతరుల బలమును వెల్లంగుడను ప్రభు వుగిహించి మంత్రిల నియమించుటలో జయమందిన పక్షము వారి సలహానే గోరెను.

తర్కశిక్షణ గ ముగ్గురు మంచి బ్రాహ్మణేతర మంత్రిలు రాజధ క్తిగలవారు యేర్పరుపబడిరి. ఒకరు చనిపోయిరి. వాకి సాగే యింకొక పక్షమువారు నియమింపబడుదరని కొండలు

ప్రభుత్వము. కాని అట్లు కాదు. కానీ సభ ప్రాతినిధ్యములలో సభ్యులనుగల మిత్రవాదియే మొకటి ప్రారంభించవలెనని ప్రయత్నములు జరిగెను. కాని అది సఫలముగాలేదు.

ఒక విన్నపము

క్రొత్త ప్రభుత్వము, క్రొత్త కానసభ, క్రొత్త చురుకు మేనల్లుడు నాతనికి మాంధ్రమైనది. ఇదియట్లుండ నిరాకరణ వారు వనలను తెనాకాటి తిప్పవచ్చును. వారిమాటలను పెడచెవిని పెట్టవలయును. ప్రభుత్వమును, కానసభను మున్నగువానిని నిర్మితముగా చేయవలెనని దేశమునకు తెలుసుగాదు. అసహాయాద్యుపాద్యము అరాజకముగాక మరేమైన యగునా? అంతే యిది నా మనస్సుకు తోచుచున్నది. బ్రాహ్మణీకరణమును గురించినను కాకపోయినను, అసహాయాద్యుపాద్యమునను వయస్య దిద్దుచే వెకిలీ ముచ్చును బ్రాహ్మణీకరణ నొక్కతొర యెంచివేయవలెనని స్పష్టమగుచున్నది. ఇందుకనియే మనము నిరాకరణ వాదించెను. తిరిగిమొక జాడ గూడదు. బ్రాహ్మణీకరణ అన్ని జిల్లాలలోని నిరాకరణాద్య మమునకు విరుద్ధముగ ప్రచారము జేయుటకు స్వచ్ఛంద సేవక సంఘముల సేవలను కొనవలయును. ముఖ్యముగ విద్యావ్యాసన తేలివారిలో ప్రచారము జరుగవలయును. వారే ముందాయాద్య మములో జేరవచ్చును. సర్ పిట్టి త్యాగరాయ శెట్టిగారును డాక్టరు నాయుడు గారును ప్రతిష్ఠించిన బ్రాహ్మణీకరణములో కొందఱు రాజకీయవ్యవహారములలో నుపేక్షా భావముగలవారుమాత్రము జేరలేదు. మనకుగల్గిన బలమును నిట్టి కొనుటకు అందరమును సంఘభావముతో నుండవలయును. అప్పుడేవరేమియు జేయజాలదు. ఇందుకు నిదర్శనము తొమ్మిదవన అధ్యక్షుని యెన్నికనుమయును గాన్పించెను. ఇట్టి సంఘభావము స్థిరముగ నుండవలయును. అందులకందఱును పాటుబడవలయును. మనకష్టములన్నియు లోలగలేదు. ఇంక నెన్నియోగలవు. మన శక్తియే మాత్రమును తగ్గకుండు మనము పాటుబడవలయును.

యువరాజుగారి సందేశము

ఒక నీరు సంస్థానము

2 వ తేదీ వుదయమున 10 గంటలకు యువరాజుగారు రాగా బికనీరు మహారాజుగారు స్వాగత మొసగిరి. వారి స్వాగతపు ఏర్పాటు సహకారాద్యమును పలు విధముల చూచుచుండెను. మహారాజా, కుమారమహారాజుగారును ఇతర వ్యక్తులును రద్దయలను స్వాగత మొసగిరి. ఫిరంగులు కాల్చ బడినవి. (1) తిరిగిపు సాగినది. వారిపాడుగునను ప్రజలు విద్యార్థులు స్వాగత మొసగిరి. ముత్తెరువులు మంగళ హారతులను పాడుచు మామిడాకులు గల జలకలశములను పట్టుకొని యువరాజుగారి నెదుర్కొనిరి. లాల్పరా రాజభవనమున యువరాజుగారు విడిచిరి. పరస్పర సందర్శనము లతివైధివముగా జరిగినది మహారాజుగారు నిండిలగమున యువరాజుగారి స్వాగత మిచ్చి నజరానాల సమర్పించిరి. సామంతులందఱును యువరాజుగారికి గౌరవము తెలిపిరి.

యువరాజుగారి ప్రసంగము

మహారాజుగారు! మీ సత్కానమునకును మృదువాకృతి ములకును అతిథిగా వచ్చి చాల కృతజ్ఞుడను మీ రాజభక్తిగ్రామమును నివేదించెదను. మీ సంస్థానము రాజభక్తిగ్రామమును ప్రభుత్వ సేవయందును అగ్రస్థానమున లంగరించి యున్నది. సాధనాధిపతులకు ప్రోత్సాహక మగుచున్నది. మీ సేవలను తరతరములనుండి ప్రభుత్వమునకు పలువిధముల గీడ్చుచున్నాను. మీరుచేయు సేవయేమని నిరూపనము. రాజనీతిజ్ఞతయు పరిపాలనాకళలయును ప్రశంసనీయములు. ప్రస్తుతవిషయస్థితిలో మీతోద్బాటు ముఖ్యతయు, మీతో ప్రభుత్వమును రాష్ట్రాభివృద్ధిని సర్వవిధముల పొందించుచున్నార. సంస్థానాధిపతుల అభివృద్ధికి మీరు చాల సరి చేసితిరి. మీరును నేనును గూడ సామాన్య ప్రజలమును దేశాభివృద్ధిని, మానవసంఘ సాగరకతాభివృద్ధిలను ముఖ్యశ్రయములుగా కలిగియున్నాము. ప్రస్తుత సమయమున ఏ సంఘమును గూడ వొంటిరి, పాటున నెగలేదు. కలసి పనిచేయుట గల సర్వమును చేపూరును అని యువరాజుగారు నుడిచిరి.

నేనల పరిశీలించుట

2 వ తేదీ సాయంకాలము 4-30 లకు యువరాజుగారు బ్రహ్మసముద్ర బికనీరు సేనలను పరిశీలించిరి. మహారాజుగారు కనానాయకత్వమును వహించి అగ్రాధ్యక్షులై ముందు నిలిచిరి. చాలమంది స్త్రీలు పురుషులు వచ్చిరి.

రాజపతినిధికారి నవన్యసింఘము

రాజపతినిధికారి బస, కాశీ దీసంబరు 2:—కాశీవిశ్వ విద్యాలయమువారు సమర్పించిన సన్మానపుత్రమును స్వీకరించి, రాజపతినిధి దీసంబరు మొకటిలేదని ఇట్లు ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. “విశ్వవిద్యాలయపు సభ్యులారా, వైసు-భాస్కరులగారా! మీరు నాకు హృదయపూర్వకముగ నిచ్చిన స్వాగతమునకును, వితోగలసి మాట్లాడుటకు నాకవకాశ మిచ్చినందుకు నేను మీకు కృతజ్ఞుడను. భారతదేశములో నే నితరులముం దేవిశ్వవిద్యాలయమునకు వెల్లినవాడనుగాను. మొట్టమొదటిసారి మీవిశ్వ విద్యాలయమునకు వచ్చుట నాఅద్భుతము. (హర్షము) మీరు అనేకవిధముల నేర్పుచున్నట్లుగపడుచున్నది. మరబోధ మీకు ప్రధానముగా నున్నట్లున్నది. విద్యార్థులకు నుగుణసంపత్తి యే ముఖ్యము. గుణవిశేషములను పెంపొందింపనివిద్య వ్యర్థము. (హర్షము) మీవిశ్వవిద్యాలయ మతిశ్రేణుముగ దినదిన ప్రవర్ధమానమగుచున్నది. నూతన సిద్ధాంతముల ననుసరించి మీ విశ్వవిద్యాలయ మేర్పాటుబడినది. గురువులు శిష్యులతోగూడ కలసి నివసించుట మీ విశ్వవిద్యాలయముయొక్క ముఖ్యమైన విశేష. కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయపు సంఘమువారి స్వభావముల నేకములు మీ విశ్వవిద్యాలయములో ఆచరణయందున్నవి. మీ వైసు భాస్కరులగారి ప్రోద్బలము, ప్రోత్సాహముల వలననే మీవిశ్వ విద్యాలయము జన్మమెత్తినది. (హర్షము) అతని కంటే మనము మన జీవితచక్రంలో నెక్కువ కృతజ్ఞులమేమన చేయగలమో నాకు పండితులగు నున్నది. ఇద్దరు కృతజ్ఞసంస్థానాధిపతులు, దర్బారుగా మహారాజు గారు, క్రితశేషులైన సర్ నుండర్లలు గారు మీ విశ్వవిద్యాలయమునకు తమసర్వస్వమును సమర్పించిరి.

మాంత్రికుని మంత్రాశక్తిలతో వైకలేదనట్లు ఈ ప్రాచీన పుణ్యక్షేత్రమును అత్యద్భుతమగు సాధములు భూమ్యాకాశములను కంటిని తాకుచున్నవి. ఇది అంత మీవిశ్వవిద్యాలయపు చరిత్రప్రారంభముట. హిందూమతము, హిందూధర్మము, హిందూ ఆశయములను పెంపొందించుటలో మీ విశ్వవిద్యాలయముయొక్క ప్రధానోద్దేశమని నేను వినుటకు సంతోషపడుచున్నాను. పాశ్చాత్యకాశ్రమములు, పరిశ్రమలు, కళలుగూడ మీబోధలో జేర్చుట అభినందనీయము. ఇంజనీరింగు, పార్శికామికరసాయన కాశ్రమము మీరు బోధించుచుండుట విద్యార్థులకు చాల లాభము. భవిష్యములు లోహములనుగురించి మీరు విద్యయు కేర్ప నుదేశించుట సహజమే.

విశ్వవిద్యాలయపు వైసి పటాలమును ఏర్పాటుచుటకు మీరు యత్నించుచున్నారని వినుటకు నేను సంతసించుచున్నాను. ఇట్లు చేయుటకు నెలవియ్యవలెనని మీరు ప్రభుత్వమువారి కివాసియొందినది. ఆ నెలపు యిహ్యుబడినది అని చెప్పటకు నే నిచ్చటనున్నాను. (హర్షము) (హర్షము) అపటాలము ఒక దినములో నేర్పడజాలదు. ఈవిషయములో నాప్రభుత్వమువారువలయునంత సహాయము చేయగలరు. ఒక వైసికాధికారి నియమింపబడును. మందుసామానులు, బోధకులకువాసగృహములుఇప్పించబడవలెను మీ విద్యార్థులు ఈ వైస్యములో చేరేవారైతే సంజీవమునకు సంబంధించినవారే. నేను సంతోషపడుచుందును.

నేల్యయనరాజుగారు త్వరితగతినే మీనారమున కేరెంచెదరు. మీతోకలసి మాట్లాడి, మీవిద్యాలయములనుజూచి, భారతదేశమును ప్రముఖ చేతపట్టుట కతివృత్తికి వచ్చుచున్నాను. ఆతడు రాజనీతిజ్ఞులతో నిచ్చటికి వచ్చుటకేదు మీ రాజకీయాభిప్రాయము తెలిపేదీనించినను, మీరతనికి విశేషమత్తుతో స్వాగతము నియ్యవచ్చును. అతిథిసత్కారమునకు భారతదేశము భాగ్యవంతుడనైనది.

కాశీమహారాజుగారు రాజపతినిధికి గొప్పపిండు చేసిరి. రాజపతినిధి అచ్చటగూడ దీర్ఘముగ నుపన్యసించెను.

ఉచిత ఆయుర్వేద వైద్యశాల:— సంగంబాకములోని కాశ్యోరేషను మొదలున్నానునందు 4 వ తేదీ సాయంత్రము 6 గంటల ఆయుర్వేదవైద్యశాలను కొనసాగించుట కుడపాయముల నూచించుట కొరకు XXII మునిసిపలు విభాగమున నివసించు ప్రజలసభ జరుగును. ఆసమయమున ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారు రధ్యక్షత వహించురు. డి. బి. ఎల్. ఎ. గోవిందరావుగారు ఖా.బ.మహమ్మదు ఉస్మాన్ సాహెబు బహదరు, కె.బాలసుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు, వి. వెంకటేశ్వర కాశ్యోరేషను సామివెంకటాచలం చెట్టియారు వి. జి. నానాదేవ పిళ్ళెగారు రుపన్యసించెదరు.

శుద్ధా బద్ధము

నిన్నటి ‘తెంగాలి’ పత్రికలో సంపాదకీయ వ్యాసములో సిక్రిందివ్యాసా ప్రచురింపబడినది.

‘పత్రిక’ ప్రభుత్వము

నిరాకరణాద్యము నూతనదశ

‘అమృత బహుపుత్రిక’ యీమధ్య ప్రచురించిన వ్యాసములకై ప్రభుత్వమువారికి తీమాపణపుత్రమును సమర్పించి యొక ముందు వాచుటలో తక్షణాగ్ర త్తతో నుండునని చెప్పియుట మాకు గూఢమైన కబురు తెలియచున్నది. ఈతీమాపణపుత్రులు యేమియు బాగుగ లేదనియు, సిగ్గుపాటనియు, కొందఱును కొనుచున్నార. ఎట్లున్నను ఇట్లునుట తెంగాలలో అసహాయాద్యును బలమున మంచి యంశమే.

వైస్యారాలోని అంశములు అందములని వేరుకై తెప్పన క్కరలేదు. ఓహో! మరచిపోతిమి. తెంగాలి పత్రిక శుద్ధా బద్ధముల ప్రచురింపచేయుటలో పేర్కొనబడినదా, ‘తెంగాలి’ వారి కేరూధివార్త నెవరు పంపగో తాకు దెలియకున్నది. (అమృత బహుపుత్రిక)

బుదరు కేసులు:—బుదరునందు విచారణ జరుగుచున్న రాజ్యదోహకేసులు రెండింటిలో ముద్దాయిలుగా నున్న మహమ్మదు యూకే నకును, మరల బాలసుబ్రహ్మణ్య గుప్తగారికి చెరి 18 మాసములు కఠినశ్రమ విధించినట్లు తెలియచున్నది.

విజయనగరం మహారాజ కళాశాలా పత్రిక:— ఈ పత్రిక ప్రాధెనరు బుర్రా శేషగిరిరావు పంతులుగారిచే మూడుమాసముల కొకమారు ప్రచురింపబడుచుండును ఇపుడు మొదటిసంచిక వెలువడినది. ఒక భాగమున ఆంగ్లభాషావ్యాసములును, మరొక భాగమున ఆంధ్రభాషావ్యాసములును. గలవు. ప్రాచీన చారిత్రము గూర్చియు భావనగూర్చియు చక్కని వ్యాసములు కొన్ని ప్రచురింపబడినవి.

జూ వ లె ను.

నెల 1 కి రు 100 లు మొదలు రు 500 లు వరకు జీతము పుచ్చుకొని పనిచేయుగల ఏజంటు కావలెను. ధరావత్తు క్రింద సామ్యుకట్టకలెను రెండుజాతాలు స్థాపుతో దరఖాస్తు పంపుకొనవలెను.

X పత్రిక

(8271) హనుకాశ్చ నెం. 212, మదరాసు.

మదరాసు కార్పొరేషను నోటీసు.

తెండ్రు కావలెను.

కార్పొరేషనువారి ఎడ్లకు 1922-వ జరిగించవరి (10-1-1922 మొదలు 10-2-1922) నెలకు కావలసిన 125,000 పాను అణలవలె నిష్కయిచేయుటకు ధరల కట్టిన ఈ క్రింద ప్రవాలుచేయబడిన వారివలన ఈనెల 10-వ తేదీ తుధ్యాష్టమి కి గంటలవరకు అంగీకరించబడును కతితుండదను ఒక కవరులో అతికించి కవరు వైప ‘జీలవలె నిష్కయిచేయుటకు తెండ్రు అని వ్రాసి వంతువలెను. నూడిరీతి పెద్ద తెల్లనీసా బుడ్లలో వేసి కాగగా నీలుచేసి దంపుచు రూ 500 లు ధరావత్తు కట్టవలెను. ఏ తెండ్రుదారుని ధరలు అంగీకరింపబడునో అతడు 1922-వ జనవరినెల 10-వ తేదీ మొదలుకొని 1-22-వ ఫిబ్రవరినెల 10వ తేదీ లోగా కమిషన్లుకాలల చీఫ్ మాజిరిగ్ టెండ్రుంటు గారివలన, ఏయే తారీఖునందు ఎన్ని పానులు జీలవలె యివ్వవలెనని ఏర్పాటు చేయబడునో, వాటిని అంతయు సెంట్రల్ గ్రామ్ డిప్యూటీ ఆయిన ట్రిస్టర్ యన్ టేసెగవద్ద, నిర్ణయకాలము నందు దెలిపి చేయుటకు ఇబ్బదాను.

జయముందిన తెండ్రుదారుడు వైషరత్తుల ప్రకారము, తాను నెరవేర్చునట్లు తెండ్రులు అంగీకరించిన కి దినముల లోకల అగ్రిటుంటు వ్రాసి యియ్యవలెను.

బుడ్లను కాగగా తుడిలించినప్పుడు, చిర్రై కై వచ్చుటకు ఏలగ నుండుటకై, ముక్కలు భాగమువరకే వాటిని నిండించవలెను.

కాల్చి పిచ్చుకంటు } సి. సింగారవేలు మొదలి }
జనరాణి కార్పొరేషన్ }
12-1921. కాల్చి అగ్గిగ

గంధిమహాత్ముడు

దేశమునుండి వెడలబట్టవలెనను సలహా

నవంబరు 19:—పార్లమెంటుసభయందు సర్. సి. యేటుగారు కరాచీలో శిక్షవిధింపబడిన మహమ్మదాలీషా కథానికాగ్రహణమును పొరులాయ నియమ, స్వదేశసంస్థానపౌరులైనయెడల సేసంస్థానపుపౌరులయని ప్రశ్నించిరి.

మాంటాగూగారు:—మహమ్మదాలీషాకథానికాగ్రహణ సంయుక్తపక్షాలలోని రాంపుర సంస్థానపు పౌరులు. మిగిలిన శిక్షితులు భారతదేశమున నివసించు బ్రిటిషు పౌరులు. గంధిగారియొద్ద కలియవారులని పొరబడన సంస్థానమున వివాహము నుండెడివాడు.

సర్ డబ్ల్యు. డెలికాగారు:—గంధిగారిని తనస్వదేశ సంస్థానములోనికి వెడలబట్టిన బాగుండుకేమో అలోచించెదరా? ఇట్లు చేసినయెడల సామంత్తాధీశు డిలేనిని కలియగూ మౌనున వెట్టగలదేమో అడవచ్చును.

అధ్యక్షుడు:—ఈ ప్రశ్న ప్రభుత్వమున సంబంధించినది కాదు.

గంధిబోపి

సర్. సి. యేటుగారు:—దేశమునందు ప్రభుత్వోద్యోగులు గంధిబోపిలను ధరించుచున్నారా? వీరివిధమున బోపిలను ధరించిన రాజ్యక్షిపిసముగ నుద్ద్యమమునందు పాల్గొనుట గాదా? అట్లుధరించు ప్రభుత్వోద్యోగుల నందరిని ఉద్యోగముల నుండి తొలగించి వాటిని రాజ్యక్షిపిలకు లగువారిని నియమించుటకు చర్య చేసికొనబడినదా? ఈవిషయమున ప్రభుత్వము చేయి యొచ్చును.

మాంటాగూగారు:—బొంబాయి నుండి బోపిలను ప్రభుత్వోద్యోగులు గూడ ధరించుచున్నట్లు వాడు వెలసెను. క్రొత్త యొక విధంగా ముగిలినచేత కొంతయు నిష్పందింపబడుటచేత కొంతయు వీరిధరించుచున్నారు. మధ్యపక్షాల ప్రభుత్వము వారు ఈ బోపిలను ప్రభుత్వోద్యోగుల ధరింపరాదని ప్రకటించినయెడల ఈ యుత్తరువును స్థానిక శాసనసభవారు ఉపాధినిచ్చి దించినయెడల ప్రభుత్వమున బయిటాకొన్ని ప్రభుత్వకార్యాల నిట్టి యుత్తరువులు కేయబడినవి వెలియుచున్నవి.

లాహారుమునిసిపాలిటీభిద్దరు

సర్. సి. యేటుగారు:—లాహారు మునిసిపాలిటీలో అగ్నిపటాలమునకు నూపరెండెంటుగానున్న న్యూరెండుగారిని లాహారు మునిసిపాలిటీవారు గంధిగారి భిద్దరులో జేయబడినట్టియు రాజుగారియెడల భక్తిహీనము వెలుపుచున్నమైన భిద్దరును ధరింపబడినదిగా యుత్తరువు చేయబడె న్యూరెండుగారు దక్షిణదేశ రాజనామా నిర్మిత మాట నిజమేనా! అట్లుయినచో భిద్దరప్రభుత్వమునా రీతియమై యేమిచర్యను దీసికొనెడి న్యూరెండుగారి కేమిసదుపాయ మొనర్చును.

మాంటాగూగారు:—మునిసిపాలిటీసంఘమువారు తమ యుద్యోగులందరను భిద్దరుకాకీయూరిఫారము ధరింపవలెనని తీర్మానించిరి. ఆయుద్యోగులలో న్యూరెండుగారుగూడగలరు. ఈ తీర్మానము గానిపడవతోడనే న్యూరెండుగారు తమరాజీనామాను వాటినిజేసిరి. వారు రాజీనామాయందు తనకీయుత్తరువును అనుసరించుట ఆసాధ్యమనియు, తనకు జీతముచాలదనియు, తమ అగ్నిపటాలమునకు సరియగు ఆదరణలేనియుగూడవెలిసిరి. మునిసిపాలిటీ రాజీనామా నంగీకరించిరి. లాహారు జిల్లాకమిషనరుగారు వీరిని మరెక్కడకో నియమించిన భారత ప్రభుత్వమువారికి తెలియుచున్నది. (ఇ. డి.)

WANTED.

Clerks on Rs 25 to 200 P. M. Cash Security essential.

Apply with ½ as. stamp to

Z C/o ANDHRA PATRIKA.

(3271) POST BOX No. 212, MADRAS.

నోటిసు

(3274)

ఇందున నకల జనులకు తెలియజేయడ మేమనగా యీక్రింది సంతకము చేసిన నేను క్రిక్కులైన ఫుల్లంపేట అవ్వారు తాతయ్యగారికి దత్తుపుత్రుడను. వైతారికి బాకీదారులు వారి బాకీలను నాపుత్తరువైనచో ఇతరులకు ఎవ్వరికిని చెల్లింపరాదు.

అవ్వారు తాతయ్యగారి పిచ్చవల్ల.

2-11-1921.

పుల్లంపేట.

వృత్తాంత లేఖలు

ఒక విజ్ఞప్తి

మాకు ఉపవిలేఖలుగా నుండెదనని అనేకులు వ్రాసియున్నారు. మా ఆఫీసునుండి తిరిగి జవాబు లందుకొననివారు తమ దరఖాస్తు లంగీకరింపబడలేదని గమింపజేడము. అంగీకరింపనిది.

వేంకటగి వార్తలు

యూనియన్ బోర్డు

డిసెంబరు 2:— మొన్న 30-11-21 వ తేదీన మెయూనియన్ బోర్డు సమావేశమై యీ క్రిందితీర్మానమును ఏకగ్రీవముగా నంగీకరించి యితర యూనియన్ లకు మార్గదర్శకులైరి.

“1921 వ సం॥ డిసెంబరు 15 తేది లగాయతు వేంకటగి యూనియన్ మాధులలో సారాయి అంగీకరింపకలెంకటికాని యుండవలెదనని ఈ సభవారు తీర్మానించుచున్నారు.”

కల్లుకేసు

ఇటీవల కల్లు అంగీకృతయెలములో అవజయము నొందిన పిమ్మట గవర్న మెంటువారు పెండ్లపర్తి పెట్టినపుడు, పెండ్లపర్తి పెట్టినచో కల్లుముకాదనారు, అసహాయద్యంపాది యగు, పూచారి లక్ష్మీనరసింహము మీద, తనకు ఇబ్బందులు కలుగజేసినటులు వేంకటగి డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటుగారివద్ద కేసుచేసెను. సదరు మద్రాయిని 30.11.1921 తేదీన వారంటుమీద పట్టుకొనిరి. ఈ నెల 7 వ తేది కేసువిచారణ జరుగును. మద్రాయి జాల్మరావిధించిన యియ్యవనియు, కృష్ణమందిరమునకే ఆరింగదననియు వైర్యముగ చెప్పుచున్నాడు. ప్రజలలో ఉత్సాహము మొదగుచున్నది.

కాంగ్రెసు ప్రచారము

కడవినర్రాజ్ క్రిమతికాలసర్వతి అమ్మగారు సీయూరల్ కాకభగవంతుని. ఆ నేక వేలజనులు సభనలంకరించిరి. క్రిమతికాడ ఆ నేకవందలమంది విచ్చేసిరి. ప్రస్తుత కార్యక్రమమున గురించి క్రిమతి కాలసర్వతి అమ్మగారు సుమారు రెండుగుంటలకాలము గంభీరముగ నుపన్యసించిరి. సభాసంతోషము విజేత ప్రస్తుతములకు అనేకులు భక్తిపూర్వకముగా నొసంగి దవానము చేయుచునని. విజేత ప్రస్తుతవాసముతో గాంధీజీ జేత నికడములలో సభ ముగిసెను. (ఒకవిలేఖరినుండి)

తిరుపతి

నవంబరు, 30:—28-11-21 తేది సాయంకాలము తిరుపతి రీడింగ్ రూములో చీరాల పురవాసులగు శ్రీయుత మహామ్యురు గౌను సాహెబుగారును శ్రీయుత పట్టాభి శ్రీరాములు గారును ఉపన్యాసము చేయబోవుచున్నారని పురమున జనులకు తెలియపరచగానే సాయంకాలము 5 గంటలకు అనేకులు చేరిరి. అప్పుడు శ్రీయుత పట్టాభి శ్రీరాములుగారు తమ యపద్యములు చదువుచుండగా సభాసభ్యులగు 144 వ నెక్స్టుక్రింద నోటిసులను యిరువురకును అందజేసిరి. శ్రీయుతములను వారు తీసుకొనిరి. పిమ్మట శ్రీమాన్ మహాభూషి శ్రీనివాసాచార్యులు సభాసభాగి నోటిసులను ఇంగ్లీషులో చదివి వినిపించి పిమ్మట తెనుగున అంగీకరించి చెప్పిరి. నోటిసులను తిరుపతి సభ మేజిస్ట్రేటు వారి చేసివారనియు, సదరు నోటిసులోని అంశములను అనగా “తిరుపతి మునిసిపల్ టౌను లాజులగాని మునిసిపాలిటీకి మట్టు ఒకమైలుగాని లెక్కయిచ్చిన ప్రజలలో కలహములు జరుగుననియు” 144 వ నెక్స్టు ప్రకారము శ్రీయుతముల యున్నవనియును చెప్పుచు సభికుల యభిప్రాయమును తెలుసుకొనుటకు, “ఉత్తరపును ఉల్లంఘన చేయవచ్చునా లేక వకమైలుదూరమువరకు జరిపించవచ్చునా” యని యడుగగా కొందరు యచ్చుటనే జరిపించవచ్చుననియు, అనేకులు పురమునకు వెళ్లెను. యుపన్యాసమును చెట్టుకొనవచ్చునని లేచిరి. అప్పుడు ప్రజలలో నూతనకీ ప్రకాశించినది. అంతయున్న 1½ మైలు దూరము వెళ్లి సభ ప్రారంభించిరి. సుమారు 2000 ప్రజలు వచ్చి యుండిరి. మహమ్మదు గౌను సాహెబుగారు ఉపన్యాసము చేయుచుండగా సభాసభ్యులకు పరుగెత్తుకొనివచ్చి శ్రీయుతులగు మాడబూని శ్రీనివాసాచార్యులు మహమ్మదు గౌను సాహెబుగారు పట్టాభి శ్రీరాములుగారు వీరు ముగ్గురున్నా చంద్రగిరితాలూకలో చేరిన గ్రామాదులలోగాని తిరుపతి మునిసిపాలిటీలోకల గాని ఉపన్యాసముచేసిన ప్రజలలో కలహములు జరుగునని 144 వ నెక్స్టుక్రింద మరల శ్రీయుతములను తీసుకొనివచ్చి మాడబూని శ్రీనివాసాచార్యులుగారికి మొదట యిచ్చిరి. 5, 6 గురు సభికులలోనుండి లేచి తీవ్రముగా ఉపన్యాసములిచ్చిరి. కాలి 8-30 వరకు సభజరిగినది. ప్రజలందరను జేతయభజనలతో పాటుపాడుచు పురపడక్కిణము కాలి 9-30 వరకు గావించిరి. తిరుపతిలో నూతనకీ ప్రజ్వలితనది - ఒకవిలేఖరి.

చీరాల-పేరాల

శిక్షలు-విడుదలలు

డిసెంబరు 1:—మునిసిపల్/పన్ను చెల్లింపనందుకు ఆరు వారములు విడిశిక్ష విధింపబడి రాజమండ్రిజైలున కంపెనీన శ్రీయుత జూలగంటి వెంకటసుబ్బారావుగారు యీనెల 25 తేదీ విడుదల కాబడి ఆరోజున రాజమండ్రిలోను 26 తేదీన ఏలూరులో మహాత్మ్యముతో అదరింపబడిరి. 27 తేదీ ఉదయము చీరాల స్టేషనులోదిగగా ఆసంఖ్యాకులైన ప్రజలు మేళభారాదులతో ఎదురేగి వారిని పున్నమాంలంకృతుల గావిల్లిగూర్చు రావుగారికి గొప్పజోరగొంపు చేసిరి.—బండిపన్ను సుదృఢమున అరుమాసముల కఠినమరకము రాజమండ్రిలో ననుభవించుచున్న గుడిపల్లి, పేరయ్య, బల్లి న రాధాపులలను బండివాడు యాదినము రాజమండ్రిలో విడుదల కాబడియందురు. రేపటిదినము వారు చీరాలకు రాగానే వారికి స్వాగత మియ్యబడును. కాపట్ల సభ జైలునందున్న శ్రీయుత యనునూరు సుదర్శనం చెట్టిగారు 3 తారీఖున విడుదల కాగానే వారికి మహాత్మ్యము జరుపబడును. చీరాల-పేరాలలో అనుదినము జరుగుచున్న వేడుకలు జైలులో కొందరిని ప్రవేశపెట్టుట, విడుదలయైనవారికి పుత్తములు చేయుచుండుట, ఇవియే ఇక్కడి ప్రజలకు వెడ్డపండిగలుగా నున్నవి. 3 తారీఖుతో చీరాలవారు యెవరు శ్రీ కృష్ణజన్మ మందిరములో నుండరు అని అనుకొనుచుండగా కాపట్ల అసిస్టెంట్ మేజిస్ట్రేటువారు మేజిస్ట్రేటువారు ఆకొరతను దీర్చినారు. నిన్నటిదినము (30 తేదీ)న వారు మద్దు రామకౌటి 2 అమరా సుబ్రహ్మణ్యం రి మద్దు వెంటిలనుబ్బయ్య 4 కొల్లిపర రాధాపుల 5 గొడవ రి లక్ష్మయ్య అను వైకృతముల కొక్కొక్కరికి ఆరు వారములు శిక్షవిధించి చెరసాల కంపిసారు. ఇందునబట్టి చూచిన నభజైలునందును, పెంటిలజైలునందును చీరాలవారికి కొన్ని భాగములు ప్రత్యేకించి వుంచుట అవసరమని జైలు అధికారులకును శంకరాధికారులకును సలహా నిచ్చుచున్నాను. చీరాల-పేరాల సోదరులును ఈ సందర్భమున దొక్కరివిషయము మనస్సునందుకొనుట అవ్యవసరమని తలచుచున్నాను. అధికారులు మన ఆర్థికసహాయము పరిశీలించుటకు మనకు దారుణమగు శిక్షలు విధింపకలెప్పుడు. అదియే వారిచేతులలోనున్న బాణము. అట్టి కఠినశిక్షల నన్నిటిని మనము మహాసంతోషముతో ధరించుటకు సంసిద్ధులమై యుండవలెను. మనకు కఠినశిక్షలు మేజిస్ట్రేటు చెప్పినపుడు మనము ఏమాత్రము భయమునగూర్చి (కోభమునగాని బూనక గాంధీమహాత్ముని సమీకృత నామస్మృతి గము లోలోన జేయుచు చిత్తము సిద్ధముగా నున్నాము. అనుమానము లేదనాధిపతికి జవాబు చెప్పవలెను. కాని అంతకు మించి మనము ఒక్క పురుషవాక్యమునగూడా చేయకుండా వుండవలెను. చీరాల-పేరాలవారు అచంచలులు. వారికి శిక్ష చెప్పట తమదే తప్పని అధికారులు గ్రహించులాగున మనము మహాకాంతమున దయను వారియెడ జూపినగాని మనము గవ్య స్థానము. వేరజాలయని గట్టిగా జ్ఞాపక ముంచుకొనుట అవసరము. కాననభలో మనతీర్మానమును త్రోసివేసినారు. బండిపన్ను డిసెంబరు నెల మనకు పరిష్కరించబడులు అగునేమో. ఈనెలలో ఇంకను ఎక్కువనన్నింధములు రావచ్చును. అప్పుడే మనము నిగ్రహము చూపవలసియుండును. అధికారులు చిల్లరచిల్లరగా వారిని వారిని జైళ్లపాలు చేయుటకంటే చీరాల-పేరాలలలో వుండే ముఖ్యులను ముందు నిర్బంధించి తర్వాత ప్రజలనుపరిశీలించిన బాగుగనుండును. జనుల నందరిని నడుపగల నాయకుడు ఒకసారి ఏస్వల్పకాలమైనను కృష్ణజన్మస్థానము చూచినచిన్నవో యితరులకు సులభముగా మార్గదర్శకుడు కాగలడు.

నూతన పానకాలానికి ఇంటిపన్ను చెల్లింపనందుకు 20 రోజులు విడిశిక్ష వేసినారేగాని జైలునకు పంపలేదు. శీరాలలో 16 మందికి మునిసిపల్ చెర్ మకొగారు 3 రోజులలో పన్ను చెల్లించెదరా ప్రాసిక్యూటర్ చేయవలెదరా? అని రిజిస్టరు కార్డులు వ్రాసినారు. అందుకు మునిసిపల్/పన్నుకాని ప్రాయమునకు వ్యతిరేకముగా నిర్బంధపడినది యగుటచేతను పాము మునిసిపాలిటీకి పన్ను చెల్లింపజాలవని జవాబులు పంపిరి. ముందు ఈకథ యెట్లాజరుగునో చూడవలసియున్నది. (ఒకవిలేఖరి)

సంయుక్త రాష్ట్రముల కాననభ:— 2 వ తేదీన జరిగిన సభలో రాష్ట్రయాదాయమునుండి యుండియూ దొరతనమునకు చెల్లింపబడుచున్న వంతును తగ్గించుటకు యుండియూ దొరతనము వారు వెంటనే ప్రయత్నింపవలెనను తీర్మానమును గూర్చిచర్చ జరిగినది. చాలమంది ప్రభావశీలులను మంత్రిగారు జగరు స్థూరా యణలించామనే గావున వానిని జలంకరించిరి. ప్రభుత్వసభ్యులందరూ గూడ బలపరచిరి. తీర్మాన ముకొనిప బడెను.

స్వార్థత్యాగముయొక్క సిద్ధాంతము

శ్రీ అరవిందుని యభిప్రాయములు

“కర్మయోగముయొక్క దేశము” అను గ్రంథమున నున్న వ్రాయుచున్నాడు.

స్వార్థత్యాగము యొక్క ప్రతిభ యన్ని దేశములకును, సందర్భాని సామాన్యమైనది కాదు. అదియును. అది యయూర్వ మైనది. అదియే మానవజాతియొక్క వృద్ధిబొందునను నీతివిషయములకు బుచ్చుచుంటిది. కేవల మాత్రమే గౌరవమునందే నమ్మి మృగప్రాయములైన మానవుల మెల్ల మెల్లగ నీమాయను వదిలి “నేను” అనుదానినే బొత్తిగ మరచి తద్వారా వైకల్యమును పొందఁబ్రయత్నించుచున్నా మనుట కిదియొక చక్కని నిదర్శనము. ఒక దేవతాపావకార్యము లానందించును స్వార్థత్యాగము చేయకలిగిన వాడేదేత్యము విడిచినవాడే యగును. అట్టి యాతడికి నసామాన్య మానవులకంటె సుతీక్ష్ణవృద్ధిగలుగుట తగినయోగ్యతను పొందుచున్నాడనుట కట్టి సంత యము నుండవలెను. ఒక్కమనుష్యునివిషయ మిటులుండ నొకదేశములోని ప్రజలందఱు కేకభావముతో స్వార్థత్యాగము చేయకలిగిన దానిభావిదశ దృఢముగ దానియరచేతిలో నున్న దని జేయగ నక్కఱి జీవవలయునా?

స్వార్థత్యాగము స్వయముగ గాని, స్వలాభనిమిత్తము గాని యెటులుండవలెనను మనయునికేయొక్కస్థితియే యగును. అనిమానవులయందు క్రమముగనే వృద్ధిబొందును. అదిప్రకృతమైన స్వలాభనిమిత్తమే యుండును. ఎట్లన నొకదేశముల త్యాగములన కూడ తాను లాభము పొందవలయుననియె తలచును. ఇప్పుడి మెట్టి మొదలు తల్లితనకెక్కువను దనురాగముచే త్యాగము మాప గలిగియుండును. పిదప నిదివ్రుతునని సమీపించును. ఎటులన నొకడు తనసంతోషము త్యాగము చేయును. ఈసహజభావము వృద్ధిపొందుటయే తనధర్మమును తెలిసికొనుటకునూరవ. తాను అనిన తనకరీరమనియు దానికి వలసినసౌఖ్యము లనియు తెలి కాలము తలచునో సంతకాలము (దీవుడు) వృద్ధిబొందక యథా సుందరమనదే. ఎప్పుడు “తాను” అనిన సహచరు లను విడదలచుకొనద చేర్చుకొననో నప్పుడే వృద్ధిబొందుట కించి దనకాశమున్న కనవచ్చును. అట్లు కుటుంబములా నివాసందరు ను తన సుఖముకొరకనియే తలచిననడ సాంఘిక జీవనమునకుఁ దోడ్పడుటచేకాగలిగితట మభ్యాధార మనవచ్చును. మనము మనకుటుంబయోగ క్షేమనిమిత్తము, దానిని కాపాడుటకు మన సర్వస్వమును, ప్రాణమునైనను గోల్పోవ సంసిద్ధులమై యుండు సంతదనక మనలోని జీవుని నిజమైన వృద్ధి ప్రారంభింపను. ఇంతవఱకు త్యాగ మనేటలు చేయగలిగియున్నాము. దీక్ష కై కొంచము శ్రేష్ఠమైనది తిండియులాలి యాత్మిగౌరవము ను గాపాడుటయు తనగృహమును రక్షించుటయునే యగును. దీని సనేటలు చేయగలుగుదురు గాని యెల్లరును చేయగలుగు దురని చెప్పవలయు. కుటుంబమైన తోడనే సంఘమున వున్నది. కనుక కుటుంబములా తనధర్మ మేమని తెలిసికొనిన పిదప తన సంఘములా తనధర్మ మేమని తెలియుచున్నది. ఒకనికి తన మీది భాగ్యత తనకుటుంబమునకంటెకు తాను చేసిన సంఘమున కెక్కువమని తెలిసినచే తన సంఘము వృద్ధిబొందునను దని తెలియును. ఇటులనే మన గ్రామములందు మేటికుటుంబము లోని సంతతివారు తమసంఘము యొక్క మంచిస్థితిని గోరు ముండిరి. ఇచ్చటకూడమనము మన సంఘమునకుగా నెట్టిత్యాగ మునైన జూప కుతూహలగలమై యుండవలయు. అటులేయితే దేశమునకును మనకును సంబంధ మేమియుని తెలిసికొన వల యును. మనకు స్వలాభాపేక్ష, కుటుంబలాభాపేక్ష, జాతీయలా భాపేక్ష మొదలగు నీవమైన వంతయు సంతమొంది నింకను గొప్పవైన దేశీయలాభాపేక్ష సంబంధించినచే మనలోని దేవుడు వృద్ధిపొందును. కనుకనే ప్రస్తుతమన స్వప్రజాభిమానమే ముఖ్య ధర్మముగా నున్నది. దేవుడు మన కెల్లరుకు నొక్కతె యైన భా రతమాతగ గప్పట్లుచున్నాడు. ఒకేరాజ్యపు ప్రజలుగ నుండ మొట్టమొదట గ్రీకులుఁ ప్రయత్నించిరి. పిదప మంగోలియనులు. అటుతర్వాత కెల్లవాసులు, పిదప వారుల కులము. అట్టి యభిప్రాయము లన్నియు చేరియే ప్రస్తుత మన నుండు తెగ శ్రేష్ఠమని. ఇదికూడ త్యాగాభిప్రాయములననే కలిగినది. అయినను వీరియన్నిటికంటెను నెరవేర్చకలిన గొప్ప కార్యమొకటి యున్నది. దానిని కొందరే చేయునెప్పుడుంచిరి. అదేమన “తాను” అనుదానికి మానవకోటియని భావించుటయే.

కొందఱు మానవులభావము దయానముద్రలై మానవకోటియొక్క సంతక. ఇక కంకణబద్ధులై దేశముయొక్క వృద్ధినికూడ నర్పించుటకు సిద్ధులై స్వధర్మములతోనున్నారు. కాని సామాన్యజనుల కది తెలిసికొనుటకు సాధ్యపడకున్నది. దేవుడు దానినికూడ సాధ్య మొందించుటకు ప్రారంభించెను. అయిన నతడనంతవఱకు టలేదు. పండు, పండనంతదనుక, చేచియున్నాడు గాని దానికా లమునకు మునుపు పక్కమునేను బానుకొనలేదు. ఇదియు సాధ్య మగుకాలము కచ్చును. అందుకు వలసిన చిన్నములు నియ మితసమయము రాకముననే విచ్చినవలయుల కష్టము సంతప్రాప్త మగును. అట్లు వచ్చినవలయు మరల వెన్నంటిపోవలసియుం డును. మాఁపులు క్రమక్రమముగ వృద్ధి బొందవలయును గాని ముఖ్యమైన విషయములను గమనింపక త్వరపడుటలో మేలు గానింపదు.

దేశీయాత్మ యనునది దేశీయులెల్లర స్వలాభాపేక్షల సమ్మేళనము గాఁ జేరు కావలెను. నేను దేశమునకై నాసర్వ స్వమును, నాసుఖమును, నాప్రాణము నిచ్చి దేశముయొక్క భాగ్యము, భాగ్యత, స్థానము, ఆస్తి మొదలగువాని సంపాదించి మరల నాసమస్త సౌఖ్యములను తిన్నాముగ పొంద కుతూ హలము ప్రకటించుకొనవచ్చును. లేదా నాసమస్తమును త్యజి చి నామాతృదేశముయొక్క గొప్పధనమును, పొంది నేనట్టి దేశ స్థుడనని గర్వపడవచ్చును. ఇచ్చియుకూడ నొకకష్టమైన స్వలాభాపేక్షలోఁ జేరినచే ప్రస్తుత దేశముల నాయకత్వము, నిరంకుశాధికారము మొదలగు హేమ్యభావములన్ని యందుండి జనించినచే. మనహృదయందుండెదదేశముల గర్వము, అహం భావము, అన్యాయము మొదలగువానికి కారణభూతము కూడ నిదియే. ఇదే పూర్వకప్రాస మలంకరించి గ్రీకులకణ మునకు ముఖ్య కారణము. ఇందువలననే ఆహం భావము మున్నగు హేమ్య భావములకు గొంపోయి కుదకు దేవునికి దేశమునకు లయింపజేయుట కనకాశ మొద వినవి. కనుక నిట్టి కన్నుంటివచ్చు కేసుల నాపుట కొక ప్రతి క్రియమాత్ర మున్నది. అదే దేశముయొక్క క్షేమమును మాత్రము గోరి దానికొరకములము ప్రయత్ని పడి మానవులందరి సంతకములై పూనుకొనకుండుటయే. ఒకదేశము మంచి స్థితికివచ్చుటకు మునుపు రెండవకలు గడపవలసి యున్నది. మొదటిది యది యేర్పడుచుండుకాలము. రెండవది పూర్తిగా దాని విజస్థితినిబొంది బలము కలిగియుండునని. మొదటిస్థితి యందు ప్రతియొక్కఁడును తనదేశాభిమానమెక్కువగ కలిగి యుండును. రెండవస్థితియందు తనకోరికలను కొంత తగ్గించు కొని జగన్నిశిత్యమున తృప్తి పొందియుండును. పరాధీనములో నుం దొకదేశము తన స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించ ప్రయ త్నించుచుండుటలో గొప్పబుద్ధి కలిగి కరుణామృతముచేసింది దేశాభిమానముఁ జూపుచున్నదనియే దలవలయును. తన్ను రక్షించుకొనుటకు మునుపు జగత్తుల కొంతమాత్రము త్యాగము నూపినను దేశముయొక్క కోరిక నెరవేరును.

ప్రస్తుతమున మన మీ మొదటియకష్టముం దున్నాము. ఇట్టితరణమున దేశాభిమాన మత్యాగవ్యక్తము. ప్రతిమానవుడును కుటుంబమును తెగయును కూడ త్యాగముఁ జూపిన కాని శక్యతొక్కవైయె యున్న దేశమేవలయు ననుకోరిక సఫలీ కృతము కావలెను. ఈ నూతన మహాత్మాగ్యమునకు సంబంధించిన ప్రతిక్రియయు త్యాగమునే గోరుచున్నది. స్వదేశీయ ద్వయ మట్లుకొరకదే, పంచాతాతీ విషయమిట్టిదే, దేశీయ విద్యయు నేమ కావలెను. సర్వోత్తమమైన సాత్వికగోధముఁ గూడ దానినే కోరినది. వీనిలో నొకటియైనను ప్రతిమానవుడును ప్రతికుటుంబమును ప్రతితెగయు నేకభావముతో తనదేశము నకై త్యాగము చేయ సిద్ధపడియుండనియెడ పొందదగినది కాదు జపానుదేశములో సామురై పీనస్థితియందుండు వారివధియె టుకై చేసిన ప్రకార మిట్టివ మనదేశములోని గొప్పవారినికూడ తమ యధికారములను, హేమ్యభావములను విడనాడు మను నూతన కేకలు వినవచ్చుచున్న యవి. సామాన్యముగ నెట్టి అయి వ్వుమును జూపక జనుల త్యాగాభిప్రాయము ప్రబలుటయే. పొందువులు తమకోరికదేశమును గల్పించుకొనుచున్నారనుటకు గొప్పమాదనగ నున్నది. ఈ విషయముయొక్క సత్యము మనము ప్రారంభించిన మధ్యమముయొక్క స్వభావము కలననే కాక ప్రతియొక్క త్యాగ కార్యమును నిశ్చయించుటకు మునుపు మనను గమనింపమని యడిగిన చరిత్ర పరిశీలన కలనను, అనుభవములనను కూడ తెల్లచుచున్నది. ఇట్టి రెంటిని ప్రయోజ ముగ నెత్తుకొనుటకలనను తమయొక్క పురికొల్పినట్టి యుద్దేశములనను, యెట్టి త్యాగమైన చేయగల దృఢనిశ్చయత్యము కలనను దేశీయమత్యువారు జనులెల్లర దృష్టిపరచ గలిగి వారి

మనస్సులను, తమతో కలుపుకొనగలిగిరి. ప్రతివిషయమునకును మొదటినుండి జరిగిన నన్నిటిని విచారించవలయు ననుట కాని భవి. ఒక్కొక్కఁడును దానియభయోగమును ముఖ్యకను నెరిగి త్యాగమునకు సిద్ధపడినవాఁడు. మనము తమరాజ్యమును స్థాపించి వృద్ధిపొందుచు స్వాతంత్ర్య మనుభవించుచు మహా స్మృత దేశీయందుండువారి స్థితినిబట్టి పరాధీనతై పెక్కిఁడుముల బడుచు సంతోష మెరుగని హీనదశయందుండువారి స్థితిని గురించి వాదించుట కానిపనియని మనస్సున గట్టిగఁ జెలిసికొన వలయును. మొదటి విషయములో ఒకని పలుమాఱు త్యాగము చేయమనుట కనకాశ ముండదు గాని సమయము వచ్చినపుడట్లు చేయవలసియుండును. రెండవవిషయముం దన్నునో త్యాగమును నది సిద్ధమైనది. అట్టిస్థితిలో ప్రతియొక్కఁడును తాను దేశీప్రతి పనికని యశ్రేష్ఠమైన ఫలమునుగోరుట మంచియన్నికగా నేరదు. అట్లుచేయుట కర్మానుసార ఫల మొనంగు దేవుని “నేను చేయు ప్రతిత్యాగమునకును కిగినఫలమును మీరిచ్చియే తీరవల యును. మీరెంతమాత్రము మాకష్టములకు ఫల మొనంగుదురని నమ్మలేము.” అనునట్లుండును. కాన నట్టియనుభవలనన గాని యెటువంటి యుద్ధదేశములనగాని పరాధీనములో నుండెడి రాష్ట్రములు స్వాతంత్ర్యమును పొందలేదు.

దేశ సేవ.

మొదటిమాఱు ప్రభులు కావచ్చినని గాన వలయు నో ద్వరపడుడు. గ్రంథముయొడ గల జనాదరణను బట్టి తగినన్ని ఆర్థముల కచ్చనయెడల కృత్యకటన మును గావించి 4 అశాలకే యి త్యాగము. కాని, యీ ఆరోగ్యదర్శియే సంతోషాంధ్రీకరణ మని తెలియనగును.

శ్రీ గాంధీ మహాత్ముని

ఆరోగ్యదర్శుని

ప్రతి 1-కి కల రూ. 0-12-0, వి. టి. గా రూ. 1-2-0
12 ప్రతులు : రూ. 8-0-0

నేతు బ్రదర్సు, మైలాపూరు, మద్రాసు.

కుష్ఠరోగ నిర్మూలమునకు

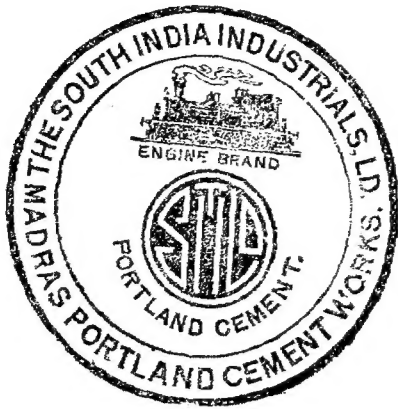
నిజమైన పూచి

అయుశ్వేదముతో గూడ ఆంగ్లేయవైద్యము, రోగ సాదృశ్య వస్తుప్రయోగ చికిత్స, ఇంతు అవయవ ప్రయోగచికిత్స మొదలగు అనేక వైద్య శాస్త్రములు చదువుటవలన అయుశ్వేద విజ్ఞానము మాకు బాగుగ కలిగినది. అపురూపము లగు ఓషధుల మహాత్మ్యము కర్వరవానులగు కోదులు వగైరాలవద్ద మిగుల శ్రమపడి కొన్ని అసాయములకులోనై నేర్చుకొనబడి పరిశోధింప బడినవి. అష్టాదశకుష్ఠము అన్ని అవస్థలలోను పూచీపైన కుదర్చబడును. మాదగ్గరవుండి బొవ ధము సేవించు కుష్ఠరోగులు వారికి గుణము కను పించినకొలది వాయిదాలపైని సొమ్ము యివ్వ వచ్చును. అలాగు గుణము కనుపించక పూర్వము గాని, రోగము కుదురవచ్చునని రోగికి నమ్మకము పుట్టకపూర్వముగాని, సామ్యేమియు నియ్య నవ సరము లేదు. ఉత్తరప్రత్యుత్తర మూలముగ సహితము కుష్ఠరోగులకు చికిత్స చేయబడును. అట్టి వారికి బొవధములు వి. పి. గా వంకపడును. అన్నిజాతుల కుష్ఠరోగములకును అందరు రోగుల కును ఒకటే దివ్య బొవధము కాదు. ప్రతిరోగి స్థితియును రోగమును ఆలోచించి అందులకు తగిన మందు యియ్యబడును.

దీక్షామయ నిర్మూల } వి. యమ్. రాజా, నాలయము. } దీర్ఘవ్యాధులకు ఘనమైన భీమునిపట్టణము } (875) అయుశ్వేద వైద్యులు.

ప్రఖ్యాతిపొందిన మాయొక్క

"బ్రాండ్ పోర్టులాండ్ సిమెంటు" "ENGINE" BRAND PORTLAND CEMENT

గవర్నెంటు డిపార్టుమెంటులు
హిందూ రాజ్యములు
గనులుత్రొవ్వ కంపెనీలు
కంట్రాక్టరులు

మదరాసు కార్పొరేషన్
మదరాసు పోర్టు ట్రస్టు
మునిసిపాలిటీలు
ఇండ్లుకట్టువారు

అందరును విశేషముగా వాడుచున్నారు. ఏలననగా:-

1. మాయొక్క "ఇంజిన్" బ్రాండు పోర్టులాండ్ సిమెంటు శుద్ధమైన మూలకస్తువులతో చేయబడుచున్నది.
2. బ్రిటిష్ స్టాండర్డ్ స్పెసిఫికేషన్ (British Standard Specification) ప్రకారము శుద్ధముగా చేయబడుచున్నది.
3. అనేకరకముల చేయక, ఓక్కటేరకము ఎంతలాగుగా చేయవచ్చునో అంతలాగుగా చేయబడుచున్నది. ప్రత్యేక కారణములచేత అందరును దీనినికొని కట్టడములకు వాడుచున్నారు. కట్టడముల బలమి సిమెంటుతో చేయబడుచున్నది.

సిమెంటు తయారయ్యే "ఇంజిన్" బ్రాండు ఆడిగి తీసికొనినయెడల కట్టడములందు ఏలోపములు కలుగజేరవు. సిమెంటు వాడుటయందు ఏసంశయములు యుండినను మాకు వ్రాసిన వివరముగా వ్రాయగలము.

ది మదరాసు పోర్టులాండ్ సిమెంటు వర్క్స్

సొంతదారులు:

ది సౌత్ యిండియా యిండస్ట్రియల్స్, లిమిటెడ్

పోస్టుబెట్టు 101, మదరాసు.

THE MADRAS PORTLAND CEMENT WORKS

Proprietors.

THE SOUTH INDIA INDUSTRIALS, LTD.

(8049)

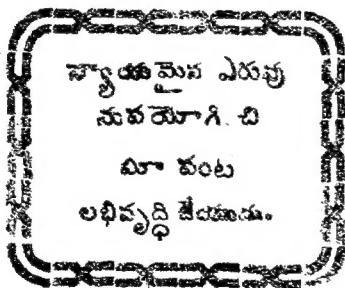
Post Box 101, MADRAS.

International Ad. Service. S-83.

మా ప్రత్యేక పు

ఫర్టిలైజరులను

వడ్డు, చెఱుకు, జొన్నలు,
ఊరకాయ, పొగాకు
ముదలగు కంటలను
వండించుటకు
ఉపయోగింపుడు.

చేపలపొడి యంత్రములచే
తయారుచేయబడిన
చేకల ఎఱుపు
ఎముకల పొడి
ములగు వాటినికూడ
ఉపయోగింపుడు.

ఇతర వివరములకు ధరలకు ఈ క్రింది పత్రములను చూచిన తెలుసుకొనుడు:-

ఇండియన్ ఫర్టిలైజర్స్ లిమిటెడ్.

ట్రీచూరు. (మలబార్ కోస్టు)

INDIAN FERTILISERS, Limited.
TRICHUR. (Malabar Coast)

లేక మెసర్స్ మద్రాస్ చలమయ్య, ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా. ఎన్. డి. కృష్ణాజిల్లా, గాంధీ, ద్వారక, మధురజిల్లా. సి. ఆర్. రామచంద్రారావు, పోర్టు, నామకల్. టి. ఆర్. రామచంద్ర, శ్రీపెరంబుదూరు, చెంగల్పట్టణం. ఆర్. పిల్లలోకాచారి, తిరువారూరి, తంజావూరు జిల్లా. టి. ఎన్. వెంకటేశ్వరయ్య, సవాస్తిగామం, తిరునల్వేలిజిల్లా. 3013

నిష్పత్తుగ తయారుచేయబడిన కాస్త్రీయ టేప్ ముద్రలు.
ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీలో దొరకును.
తెలుగు భాషయందు గాని, ఇంగ్లీషు భాషయందు గాని
కామలముగా పంపబడును.
మేనేజరు, ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ,
19, హార్బర్ రోడ్, మాంటూరోడ్ - మదరాసు.

ఆ మూల్యగ్రంథములు (849)

- (1) అర్ధకాస్త్రీయ కల రు. 1-4-0; (2) స్వరాజ్య కస్త్రీయ 0-8-0; (3) యాగంధరవిజయము(నవల) రు. 2-4-0
 - (4) కవీని (నవల) 1-4-0; (5) రామకీర్తన చరితము 0-8-0.
- యం. ఆర్. కృష్ణారావు అందు కో., నల్లూరు.

అబలసంజీవని

వైద్యరత్న పండిత,

డి. గోపాలాచార్యగారి

(స్త్రీల మదమూర్ఖలకు
సిద్ధాపదము)

యోగతులగు స్త్రీలకు ననేక కారణములచే గలుగు అపస్మారులను, మూర్ఖులను గర్భాశయ దోషములను స్త్రీలకుం గలుగుపలు తెరంగులగు మనోవికారములను బోధించును. గర్భిణీ స్త్రీలు దీనిని నేనించిన గర్భాశయమునకు మిక్కిలి బలమును సుఖప్రసవమును గలుగును. గర్భిణీ స్త్రీలకు గలుగు నాంతలను కడుపులో మంటలను, పొండుగోగమును గుండెనడను బోగొట్టును. మఱియు, ఇయ్యది స్త్రీలకే కాక మనుజు సామాన్యమునకు సంభవించు మూర్ఖులను అపస్మారులను కూడ నశింపజేయును.

బుడ్డి 1-8 రు 1-12-0.

స్వాకింగు పోస్టేజీ ప్రశ్నేకము.

కామలము ఉచితము.

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

41, అచారప్పన్ పేజి, జి. టి. మదరాసు.

(౪) తంజివిలాసము:

పండిట్ - మదరాసు.

అన్ని చోట్లను పంపింట్లు కావలెను.

అబలసంజీవని

మలయ చంద్రము.

గనేరియా అను నెగరోగమునకు మౌళికము.

పశ్చిమలేడు. పిలికారితో పనిలేదు. ఎఱుపు, రేణువుచేర్చు, అను మూడు విధముల నెగరోగమును మూడు పూటలలో మాన్యును. స్త్రీలకును మగవారికూను కూడ ఇది రాశాధము. దేవీ 1-8 కల 2-4-0

1 చందీ (మలయచంద్రమున కనుపావము) టెన్సు 2-0-0.

1922 కేంద్రం 1922

రంగుల చిత్రపటము. ముద్రలు మూటగట్టుచున్నది. వారములు తెనుగులో ఉన్నది. కల 1-8 0-8-0, దేవము 2-0-0. ఓకటి కామలమునాడు 4 అణాల పోస్టుచీట్లు పంపవలెను. నాలుగింటికి రెమ్మక కోరువారికి పోస్టుచార్జి అధికమగును. ప్రతియింట నుండెదగినది. కొలచిత్రముతో యున్నది. (1281)

గంధర్వపార్శ్వనీ, రాయలపరం, (గోదావరి)

అత్యవశ్యక స్వదేశీవస్తువులు

మంచి ఉక్కు! వెల సరసము!!

మదతచాకులు

మేలయిన బత్తాయుచాకులు, మంగళికత్తులు
వగయిరా కట్టరి

కప్పతొలములు

లేవల్ల చేయబడి అన్ని నైపుణ్యాలకు యిర్దికినోను,
యినుముతోను కూడా చేయబడినవి.

మా కర్మాగారమున యికా యితరవస్తువులు
అనేకము తయారుగుచున్నవి.

వివరములకు వ్రాసిన ధరలబాలితా పంపబడును.
వర్తకులకు సరసమైన కమీషన్ నీయుబడును.

తెలిగ్రాఫ్ ఆడ్రెసు: బి. వెంకటేశ్వర్లు అందు కో.,
"ఇండస్ట్రీస్" కట్టయ్య అండ్ లాక్ మేకర్స్ etc.
వెదాపురం. వెదాపురం, (గోదావరిజిల్లా)

DUNCAN STRATTON & Co.

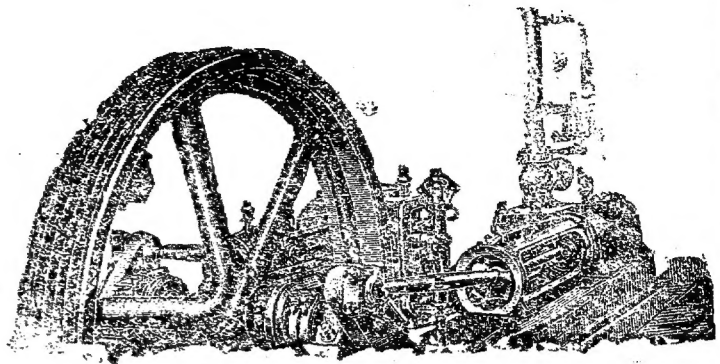
డన్ కన్ స్ట్రాటన్ అండ్ కో.

(2412)

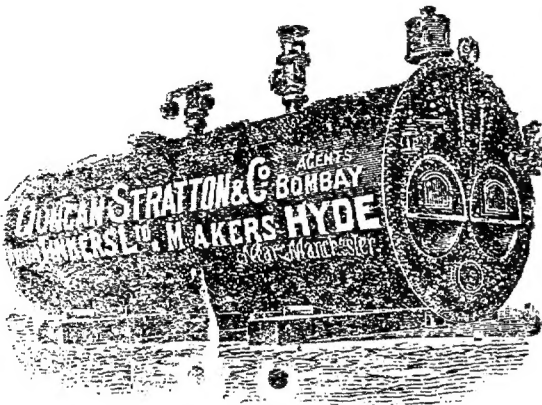
ఎంజనీర్లు, మెషిన్ రిజిస్ట్రార్లు. 9 మెయిన్ వీది, బొంబాయి.

బాడవు 10 అడుగులు
మొదలు 24 అడుగుల వరకు
వండును — డయామీటరు
అ. క. మొదలు 6 అ. 6 అం.
వరకు యందును.
స్టీంబల్లింగు (వెవరు
80 హానులు మొదలు
1160 హానుల వరకు వండును.

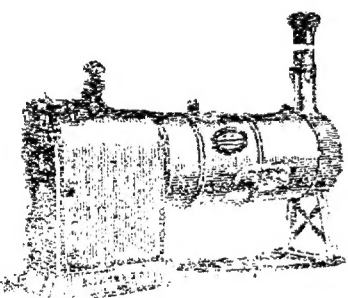

స్ట్రాటన్ స్ట్రీట్ కార్ నిష్ బాయిలర్లు.

స్ట్రాటన్ స్ట్రీట్ లంకాపైరు బాయిలర్లు.
బాడవు 28 అ. మొదలు 82 అ. వరకు వండును.

డయామీటరు 6 అ. మొదలు 8 అ. 6 అం వరకు వండును.
స్టీంబల్లింగు (వెవరు 100 హానుల మొదలు 250 హానుల వరకు వండును.

లోకో మోటివ్ బాయిలర్లు.
స్టీంబల్లింగు (వెవరు 80 హానులు మొదలు
100 హానుల 120 హానుల 150 హానుల వరకు వండును.

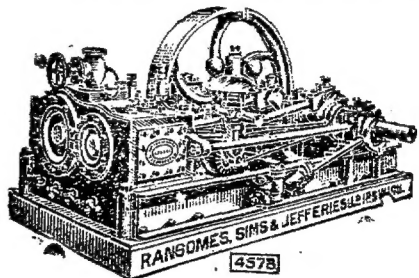

వర్టికల్ బాయిలర్లు.
స్టీంబల్లింగు (వెవరు 80 హానులు మొదలు
100 హానుల వరకు వండును.

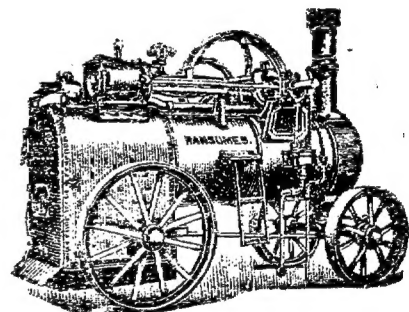
ఈ క్రింద తెలుసుబడిన వాటిని
సప్లయ చేయుదుము.
దూది బల్బులు మెషిన్, వాటి సామానులు
దూది వెస్టింగ్ మెషిన్
దూది స్పిన్లింగ్ మెషిన్
దూది పీచింగ్ మెషిన్
అన్నిరకముల స్టీము ఎంజిన్లు
అన్నిరకముల స్టీము బాయిలర్లు
కోల్డ్ ఫ్లక్ మిల్లింగ్ మెషిన్
మాన్ మిల్లు మెషిన్
మంచుగడ్డకేయు మెషిన్
వర్డు రియ్యముచేయు మెషిన్ వాటి సామా
అన్నిరకముల వంటింగ్ మెషిన్లు
శాగర్లు, వ్యవసాయ సంబంధమైన కొరముట్లు
కరనన్ మాన్ వరుడు ఆయిల్ ఎంజిన్లు
ఎలక్ట్రిక్ లైటింగ్ (ప్లాంట్) కొరముట్లు
తేలులు తక్కువైన కొరముట్లు
స్టీలు షాఫ్టింగ్, కప్లింగులు, వెల్డెస్టు
కాట్ బరన్ అండ్ కాన్స్ట్రక్షన్ ఫర్మ్.
వగయిరా అన్నిరకముల సామానులు.

నైట్ బ్రెనెడ్ కాంపాండు
'హిందూస్థాన్' ఎంజినులు.

(గ్రాన్డ్ హిందూస్థాన్ మొనసుండి పోల్డ్ తియబడినది.)
ఇందులో సింగిల్ సిలిండరు ఇంజినులు కూడ గలవు.

హిందూస్థాన్ కాంపాండు ఎంజినులు.

పోర్టబల్ స్టీము ఎంజినులు.
సింగిల్ సింగిల్, డబుల్ సిలిండరు గలవి.
స్టీము వెవరు 120 హానులు గలవి.
కాంపాండు — ప్లా, లో, వెవర్ సిలిండరు.
స్టీము వెవరు 150 హానులు గలవి.

వివరములకు, ధరలకు బొంబాయిలో యుండు డన్ కన్ స్ట్రాటన్ కంపెనీ కై నను లేక
బెజవాడ (కృష్ణాజిల్లా)లో యుండు ఇంగ్లీషు స్టూర్సు ఇంపోర్టింగు కంపెనీ ప్రాప్రైటరు గారైన
మానేవల్లి బాపనయ్యగారి కైనను వ్రాయవలెను.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు దివ్యమృతము.

వగ్గు, శైల్యము, వడితము, రొమ్మువడితము, తలనొప్పి, వాయువునొప్పులు,
పోట్లు, బెణుకులు, బిళ్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యమృతము.
చక్కని చర్మితో నూ ము రూ 0—10—0; డబుల్ 1-8 రూ 5—12—0. పోస్టుఖర్చులు కలుగు.
అమృతాంజనం డిపో. } 109, ఫ్రెరి రోడ్డు, బొంబాయి,
6, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

హనుమాన్ బొరక్కు నబుచ్చ చర్మ వ్యాధులను అత్యశ్చర్యకరముగా
కుదుర్చును. ఎన్. రంగనాథంశెట్టి అండ్ బ్రదరు, మద్రాసు